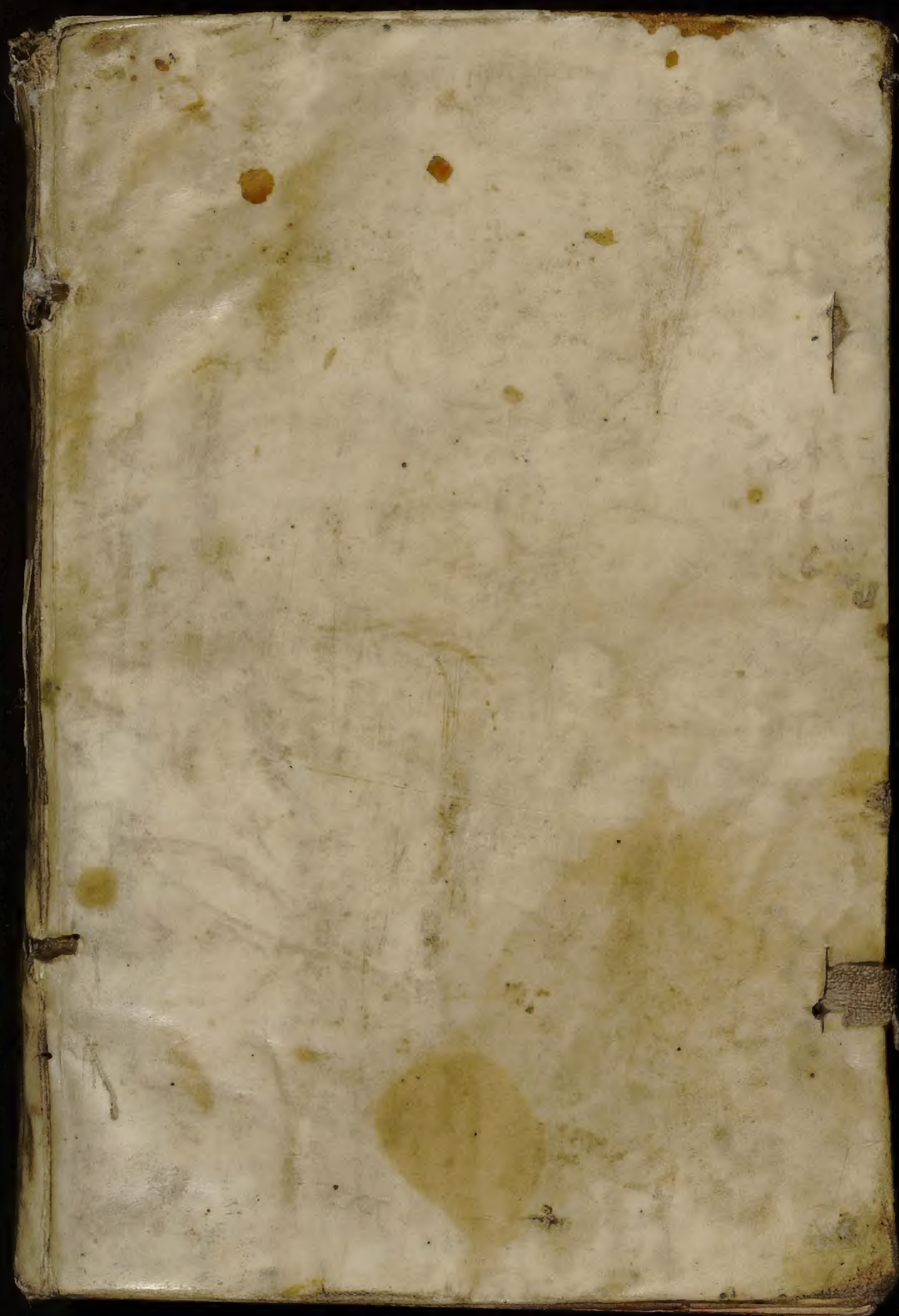
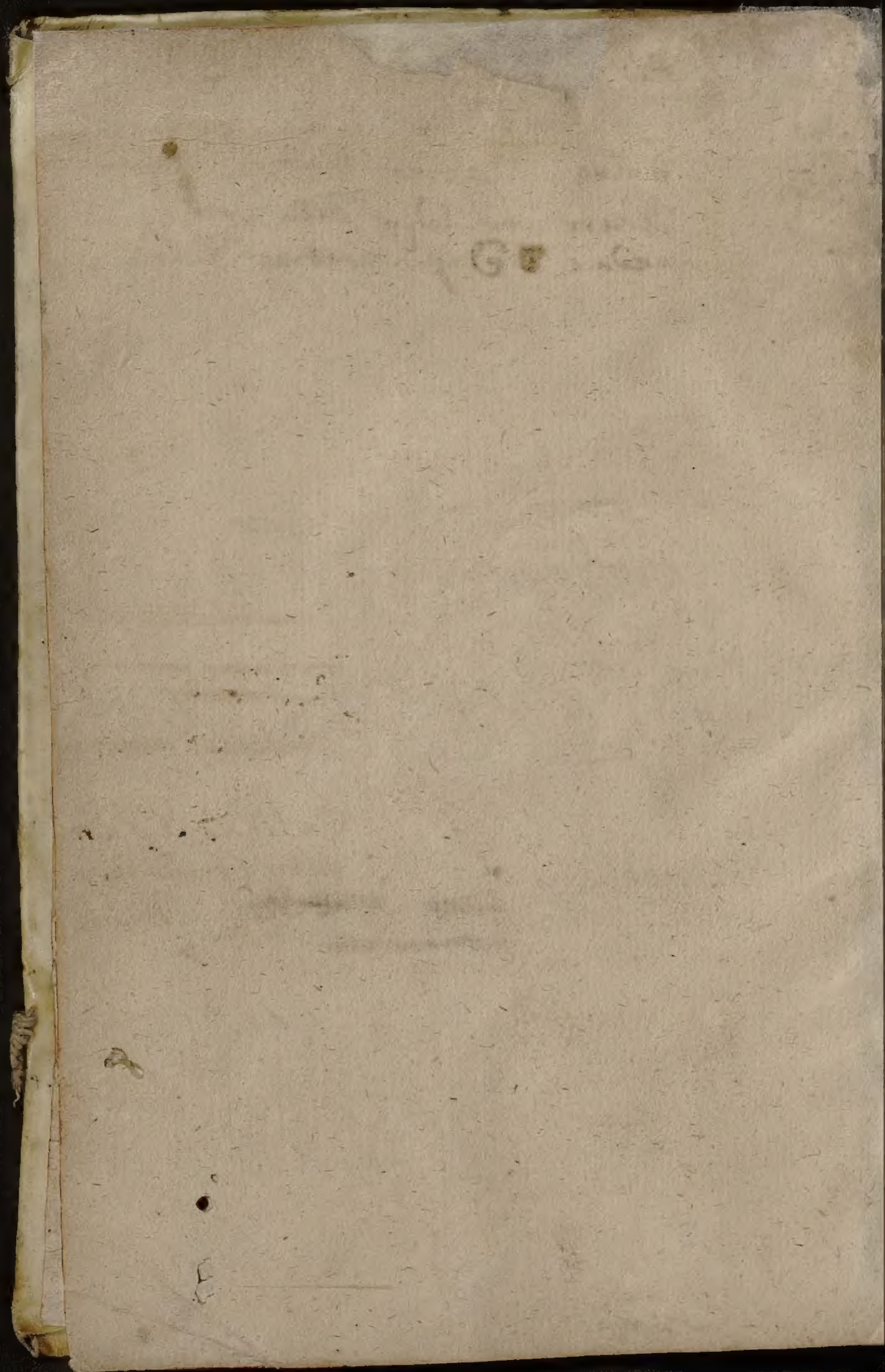

Salue Regina mater
Misericordie vita dul
cedo et spes nostra, salue

f lax

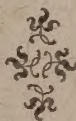
[redacted]

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΡΗΤΟΡΟΣ
Ἀθηναίου λόγοι Ὀλυνθιακοὶ τρεῖς.

DEMOSTHENIS ORATORIS ATHENIENSIS OLYNTHIACÆ ORATIONES TRES, ANALYSI DIALECTICA, Rhetorica, Hiſtorica, Ethica & Politica à MARCO BEVMLERO Tigurino ita illuſtratæ, vt vel mediocriter in lingua Græca eruditi, eas ſine difficultate legere poſſint.

Acceßit in fine earundem orationum Latina interpretatio, à D. RHODOLPHO COLLINO, *qui multos annos magna cum laude Græcas literas publicè docuit, ita elaborata vt vice longi commentarij eſſe poßit.*

FRANCOFVRDI
Apud Ioannem Wechelum, impenſis Roberti Cambieri.

M D LXXXV.

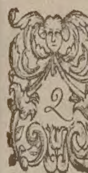
AMPI

SVLAI

PRVDEN

tissimo, in

uissimo,

nulla consta
quàm ea qua
merita, bono
ceronis, omn
da: Nihil est
præstantius,
dem alij suas
præclara sten
corporis viri
arbitrantur,
men omnia
plus officiunt
strent suos pos
Hæc verò ita
quot rationib
sententiã ver
aliam ob causa
Fabricios, Ma
alios penè infin
bant, consulere

AMPLISSIMO ET CONSVLARI VIRO, NOBILITATE, PRVDENTIA, ET PIETATE PRÆSTANTISSIMO, inclytæ Reipub. Tigurinæ Senatori grauissimo, D. IOANNI CELLARIO, patrono suo plurimùm reuerendo.

VANQVAM, *vir amplißime, omnis gloria quæ virtute comparatur, homini libero iucunda & grata esse, nec non ab omnibus sapientibus magni æstimari debet: nulla tamen præclarior, nulla verior, nulla constantior laus est, in rebus humanis & politicis, quàm ea quæ, propter præclara in patriam & suos ciues merita, bono viro conceditur. Hinc præclara illa vox Ciceronis, omnibus ingenuis hominibus perpetuò meditāda: Nihil est ex omnibus rebus humanis præclarius aut præstantius, quàm de Repub. bene mereri. Ostentant quidem alij suas diuitias, iactitāt alij maiorum imagines & præclara stemmata, alij rerū cognitione, artibus variis, corporis viribus excellentes sese cælum contingere posse arbitrantur, alius alia in re sibi laudem quærit: quæ tamen omnia dedecori potius sunt quàm ornamento, plus officiunt, quàm prosint, magis obscurant quàm illustrent suos possessores, nisi in patriæ salutem conferantur. Hæc verò ita esse, etsi omnibus promptum est, tamen aliquot rationibus confirmabo: vt obuiam eatur ijs, qui hāc sententiā verbis extenuare conantur. Nam primò quam aliam ob causam Brutos, Camillos, Halas, Decios, Curios, Fabricios, Maximos, Scipiones, Lentulos, Æmilios, & alios penè infinitos, vt Reip. ad cuius gubernacula sedebant, consulerent, suam salutē posteriorem salute cōmuni*

duxisse, priuata cōmoda publicorū caussa neglexisse, vitā deniq; pro ciuiū incolumitate reddidisse? quàm vt gloriā eā adipiscerentur, quæ vigeret memoria seculorū, q posteritas aleret, quā æternitas semper intueretur. Siquidē eis persuasum erat, gloriā esse illustrē & peruagatā multorū & magnorū vel in suos ciues, vel in patriā famam meritorū. Siquidem ēt certum est, eos in laboribus, quos diurnos nocturnosq; sustinuerunt, in periculis, quibus sæpenumero grauissimis perfuncti sunt, in vigilijs & curis quibus perpetuò angebātur, nihil aliud propositū habuisse, q gloriā & cōmemorationem nominis sui omni posteritate adæquandā. Deinde verò in omnibus bene moratis & rectè constitutis Rebusp. quæ post homines natos floruerunt, nulli hominū generi maiores honores habiti fuerūt, nulli maiora præmia proposita, nulli ampliora munera data, q ijs qui patriā conseruarūt, adiuuerūt, auxerunt. Hinc tot supplicationes decretæ: hinc tot triūphi acti: hinc tot trophæa erecta: hinc tot statuæ cōstitutæ: hinc tot hymni, tot versus Poetarū, tot panegyres oratorū elaboratæ literisq; proditæ sunt. Quæ certè nunquam vsurpassent bene moratæ Resp. nisi eam demum veram, solidā & perfectam gloriā existimassēt, quæ ex beneficijs patriæ datis ad optimum quemq; dimanat. Deniq; ratio quoq; ipsa docet & natura, q illustres Resp. tot signis & indicijs cōprobarūt, nihil videlicet præstantius aut homini magis optandum ex rebus humanis, quàm gloriā, qua quis ob merita in patriā fruitur, esse. Nam si pulchrū, si præclarum, si pium, si deniq; omni laude & præmio dignū iudicatur, parētibus, propter quos hanc lucem aspicimus, ἀντιπελαργεῖν, hoc est ciconiarū instar gratiā pro immēsis laboribus, quibus in nos educandis perfuncti sunt, referre, eorūq; afflictam

ætatem

ætatem consolari & erigere: quãtò quæso gloriosius, quãtò splẽdidius, quãtò admirabilius est, patriæ, quæ communis est omniũ parens, à cuius salute omniũ ciuiũ salus pendet, succurrere, benefacere, ornamento & adiumento esse? Laudatur equidem Ioseph ob pietatẽ, quam erga patrem suum, dum in hac vita fuit, multis modis declarauit: sed multò amplior est ea gloria, quã ex admirabili illo beneficio, quod toti Ægypto, atq; adeò toti terrarũ orbi, sua pietate, prudentia, & sagacitate præstitit, eumq; ab interitu vindicauit, sibi peperit. Magna & egregia laus est Dauidis, q rex florentissimi potentissimiq; regni constitutus, tanta in patrem obedientia fuit, vt ẽt ouium curam non abijceret, vt ẽt cum vitæ periculo leonẽ, patris oues infestantem, interimeret. Sed multò illustrior est illa gloria, quàm è prostrato terribili patriæ hoste, Goliatho videlicet, consecutus fuerat. Suspiciunt meritò omnes pietatem Epaminondæ Thebani, qua sibi summæ voluptati esse dixit, q parentes suæ gloriæ & triumphi spectatores haberet: è quo sciebat eos maximo gaudio perfusum iri. Sed multò maioribus laudibus eiusdem pietas extollitur & virtus, qua multis deuictis hostibus patriam periculis liberauit, præclaris victorijs illustrauit, eiusq; libertatem stabiliuit. Causæ verò huius, si quis forte requirat, in prõptu sunt. Quod enim patriæ benè benigneq; fit, id quoque non solùm ad ipsos parentes redit, sed ad coniuges, liberos, cognatos, cæterosq; quos charos habemus, redundat. Stãte. n. patria, incolumes sunt parentes, incolumes liberi, incolumes coniuges & cognati, cæteraq; omnia, quæ nobis curæ & cordi sunt. Libertate fruente patria in libertate & tranquillitate viuunt parentes, viuũt liberi, viuunt coniuges & cognati, cæteraq; omnia nobis grata. At con-

tra ruente patria, omnia simul intereant necesse est. Sub iugū missa patria, in seruitutis tristissimū pistrinū detrudūtur parentes, liberi, cognati, & omnia quæ magni facimus. Quapropter grauiter & verè dixit Valerius Maximus: Patriæ maiestati ēt illa quæ Deorum numinibus æquatur, autoritas parentum vires suas subiecit: fraterna quoq; charitas æquo animo ac libenter cedit: summa quidē cū ratione: quia euersa domo, interdū Reip. status manere potest: vrbis ruina penates oēs secū trahat necesse est.

Sed quorsum hæc tam multa de pietate in patriā, dices fortasse, vir ampliss. Non equidē horsum vt te ad patriæ nostræ inclytæ, cuius administrationi nūc aliquot annos non minore cū laude ꝙ emolumento præfuisti consulendū beneq; faciendū exuscitem. Quorsum.n. attinet bene feliciterq; currentē calcarib. incitare? Quam.n. eam charā habeas, quāti eius libertatē, ꝙ sibi virtute singulariq; Dei gratia cōparauit, facias: testantur varij labores grauesq; occupationes quas cum omniū admiratione humeris tuis sustines: testantur magna cū difficultate coniunctæ legationes, quas paucis ānis multas obijsti: testatur deniq; studiū tuū & beneuolētia, qua eos quos patriæ ꝓdesse intelligis, aut quos ꝓfuturos speras, cōplecteris promotosq; cupis. Neq; ēt illa ideò à me dicūtur, vt te eorū ignarū commonefaciam. Quid.n. opus est memorē monere, aut noctuas Athenas importare. Quæ.n. excellens tua sit rerū cognitio, quàm accuratū exquisitumq; de vera virtute & laude iudicium: testantur prudentia cōsilia, quibus te nostræ patriæ perpetuo consulere inter omnes constat. Sed quorsum, quærat aliquis denuo, ista? Horsum videlicet, vt primò omniū nostra patria intelligat, quantū tibi, quantū cæteris in ipsa administranda collegis reuerendis vir-

tute pietateq́; spectatis debeat: & quàm ardentibus votis Deũ exorare necesse habeat, vt vos diu saluos & incolumes cõseruet, vt spiritum fortitudinis, sapientiæ, æquitatis amorem publici boni in vobis omnibus, sicut hactenus ita & in posterũ foueat, nec vnquã extingui patiatur. Equidẽ neminem vel de sua salute vel de publica adeò nihil cogitare puto, vt non intelligat vnã & præcipuam caussam interitus præstantissimarũ Rerumpub. fuisse; quàm quod subditi suos magistratus, qui in patriæ salute cõseruanda omnẽ operã, curam, cogitationes, mentem deniq; totam fixerunt & locârunt, vel non eum qui par erat, honorem habuerunt, vel non ea animorum promtitudine, qua decebat, eorum consiliis paruerunt, vel etiam penitus neglexerunt. Atq; hæc ita esse, vt alia infinita præteream, docent nos duæ Resp. quæ olim florentissimæ fuerunt, nunc verò iacent, Attica nimirum & Romana. Nam cum illa Demosthenis cõsilia saluberrima aspernaretur, atq; sese indulgentibus cæci populi affectibus applicaret, paulatim debilitari ac iucundissimo libertatis fructu amisso, in seruitutem redigi cœpit. Illa verò postquam Ciceronis eiusq; paucorum sociorum salutaria consilia aspernaretur, statim è vestigio defloruit. Quapropter maximè necessarium est, vt vulgus ingratum sæpe erudiatur: quàm videlicet res sit pretiosa, quã necessaria, quàm salutaris, quàm magni facienda, magistratus sapientia, rerum cognitione, vsu, pietate in primis & amore in patriam excellens: cui nimirum nihil prius, nihil antiquius sit, quàm patriam in optimo statu conseruare, beneq́ue fundatam ad posteros propagare. Deinde hæc quoque ideo commemoraui, vt omnes intelligerent hanc meam προσφώνησιν ad te non sine ratione

institutam esse. Nam cum his tribus orationibus, quas succisiuis horis, γυμνασίας χάριν, meis meditationibus illustraui, nihil aliud agatur, quam vt grauiter, copiosè & elegãter viri politici, εὐγνώμονος καὶ δυνατοῦ εἰπεῖν, de Rep. grauiter ægrotanti & afflicta conseruanda explicetur: quem quæso, in earum editione, potius compellarẽ quàm eum, qui verè politicus est? cui potius hãc meam opellam dedicarem, quàm ei qui dies noctesque totus in Reip. negotiis occupatur? quẽ potius patronum mihi eligerem, quã eũq & sententiis bonus est, & facundia clarus? cui denique hunc meum ingenii fœtum acceptum ferrem, quàm ei cuius summa in me merita constant, & qui mihi meisque studiis optimè prospectum cupit? Accipe igitur vir ampl. quod tuam erga bonas literas studium est, serena fronte Beumleri tui ἀντίδωρον ὀλίγον ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων: attamen animi grati tuique obseruantissimi τεκμήριον ἀσφαλέστατον. Deus pater te cũ lectissimis tuis fratribus, inter quos clarissimum virum D.D. Georgium, Reip. nostræ medicum πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, ob virtutem & merita veneror & obseruo, totaque Cellariorum florenti familia, ad nominis sui gloriam, ad patriæ salutem augeat, conseruet, ab omni malo custodiat: id quod assiduè precor. Perscripsi Heidelbergæ anno Christi 1585, ipsis Calendis Martii, quibus olim Prophetarum & piorum τοῦ λαοῦ ποιμένων Coryphæus Moses, annos centum & viginti natus ex hac mortali vita in cœlestem illam patriam traductus fuit.

Tuæ amplitudinis obseruantissimus Marcus Beumlerus Tigurinus.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΘΗναίου ῥήτορος Ὀλυνθιακὸς λόγος πρῶτος.

Hic eſt titulus ſiue inſcriptio orationis, quæ continet προλεγόμενα orationis: quo nomine nobis, vt præſenti tractationi maiorem lucem afferamus, diligenter conſideranda eſt.

Δημοσθένους] Primum prolegomenon eſt cauſa efficiens orationis, Demoſthenes nimirum: cuius vita à Plutarcho in Parallelis deſcribitur & cum vita Ciceronis confertur. Nomen autem Demoſthenis componitur ex nomine δῆμος populus, & σθένος robur: quia videlicet robur & columen fuit, cui populus Athenienſis innitebatur. Quanquam mihi videtur nomen hoc commodius & rei veritati cõuenientius exponi per metonymiam effecti: vt dicatur Demoſthenes robur populi: quia doctis ſuis orationibus, grauibus ſententiis, prudentibus conſiliis populum Athenienſem excitabat, roborabat, & aduerſus externos hoſtes animabat. Notum enim illud Poetæ:

Conueniunt fatis nomina ſæpe ſuis.

Ἀθηναίου] Cauſſa efficiens duobus adiunctis ſiue epithetis deſcribitur, differentiæ videlicet cauſſa. Prius eſt patria, ſiue cauſſa, vt loquuntur logici, conſeruãs: vrbs videlicet Athenarum: quę Demoſthenem excepit, aluit, fouit, inſtituit, ad altos honorum gradus euexit. De Athenis non neceſſe eſt, vt plura dicantur: quia ex hiſtoriis omnibus notæ ſunt. Cicero, vt hoc ſolum addam,

Athenas appellat omnium doctrinarum inuetrices: & in ijs affirmat summam dicendi vim inuentam & perfectam esse. 1. de Orat. In oratione pro Flacco idem ait, *Adsunt Athenienses, vnde humanitas, doctrina, religio, iura, leges ortæ, atque in omnes terras distributæ putantur.* Patriæ igitur celebritas auctori nostro non paruam eruditionis existimationem conciliare debet.

Ῥήτορος] Alterum adiunctũ exprimit eius studium, doctrinam & vitæ genus. Fuit enim ῥήτωρ orator, ἀνὴρ videlicet εὐγνώμων, δυνατὸς εἰπεῖν, vir bonus & bene sentiens, dicendi peritus, vt præclarè loquitur Æschines in oratione contra Ctesiphontem. Notãdum itaq; hic non esse κατὰ παντὸς, id est semper perpetuoq́; obseruari discrimẽ, quod quidam statuunt inter rhetorem & oratorem: quippe cum hoc loco, vt etiam in aliis multis rhetoris vocabulum non minus pro ciuilium caussarum actore, quàm pro præceptionum rhetoricarum doctore accipiatur. Qualis autẽ quantusq́; orator extiterit, cum orationes eius elegantissimæ, tum præclara & grauia præclarorum & grauium virorum de eo iudicia & eulogia testãtur. Plutarchus in eius vita hæc ponit inter alia multa. Καὶ καθάπερ Λαομέδοντα τὸν Ὀρχομένιον λέγουσι καχεξίαν τινὰ σπληνὸς ἀμυνόμενον δρόμοις μακροῖς χρῆσθαι, τῶν ἰατρῶν κελευσάντων, εἶθ' οὕτως διαπονήσαντα τὴν ἕξιν, ἐπιθέσθαι τοῖς στεφανίταις ἀγῶσι, καὶ τῶν ἄκρων γενέσθαι Δολιχοδρόμων. Οὕτως τῷ Δημοσθένει συνέβη, τὸ πρῶτον ἐπανορθώσεως ἕνεκα τῶν

ἰδίων

ἰδίων ἀποδύντι πρὸς τὸ λέγειν, ἐκ τούτου κτησαμένῳ δεινότητα καὶ δύναμιν, ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἤδη, καθάπερ στεφανίταις ἀγῶσι, πρωτεύειν ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγωνιζομένων πολιτῶν. Id est, *Quemadmodum Laemedonta Orchomenium aiunt vitium quoddam splenis depellere volentem, longis cursibus de consilio medicorum vsum, postea corpore labore subacto, animum appulisse ad sacra certamina, atque in numerum optimorum Dolichodromorum venisse. Idem Demostheni vsu venit, qui primùm recuperandorum suorum bonorum caussa sese ad eloquentiæ studium accinxit, & inde parata copia & facultate, in Reipublicæ negotiis, vt in sacris certaminibus, excelleret omnes ciues in palæstra dicendi certantes.* Item ibidem. Ἀναγινωσκόμενοι δ' οἱ Δημοσθένους λόγοι πολὺ τῇ κατασκευῇ καὶ δυνάμει διαφέρουσι. Id est, *Orationes Demosthenis si legantur, multum artificio & facultate excellere deprehenduntur.*

Lucianus in Ençomio Demosthenis inter alia multa hæc præclarè, verè, & magnificè scribit. Ταῖς μὲν ἐννοίαις καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν λόγον, ταῖς δὲ διαθέσεσιν ἐξακριβῶν τὰς πιθανότητας. λαμπρὸς μὲν τῷ μεγέθει, σφοδρὸς δὲ τῷ πνεύματι, σωφρονέστατος δὲ τῇ τῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἐγκρατείᾳ, ποικιλώτατος δ' ἐναλλαγαῖς σχημάτων μόνος γέ τοι ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρεῖχε τὸν λόγον. Cic de claris oratoribus breuiter quidem sed grauiter commendat Demosthenem ad hunc modum: *Nam plane quidem perfectum, & cui nihil admodum desit, Demosthenẽ facilè dixeris. Nihil acutè inueniri potuit*

in eis cauſsis quas ſcripſit, nihil (vt ita dicam) ſubdolè, nihil verſutè, quod ille non viderit: nihil ſubtiliter dici, nihil preſſè, nihil enucleatè, quo fieri poſsit aliquid limatius: nihil contra grande, nihil incitatum, nihil ornatum, vel verborum grauitate, vel ſententiarum, quo quicquam eſſet elatius.

Hæc verò ideo à me referuntur, vt intelligant adoleſcentes, prudentiæ, eloquentiæ & linguæ Græcæ ſtudioſi, ſe nec otium, nec operam, nec tempus melius collocaturos, quàm ſi id lectioni Demoſthenis tribuerint, atq; eius virtutes imitari ſtuduerint. Optimè enim ſibi conſulit, qui optimi cuiuſq; ſe ſimilem eſſe, eiuſq́; veſtigiis inſiſtere conatur.

Ὀλυνθιακός] Alterum prolegomenon eſt in vocabulo Ὀλυνθιακός: quo duo nobis conſideranda proponuntur. Prius eſt ſubiectum, circa quod hæc & duæ ſequentes orationes verſantur: quod ſunt Olynthij, populi Thraciæ: quibus Philippus Macedonum rex, eò quòd à ſe defeciſſent & fœdus cum ipſo initum fregiſſent, nec nõ cum Athenienſibus ſocietatem coiiſſent, bellum inferre & in ſuam poteſtatem redigere tẽtabat. De quo plura infrà.

Alterum eſt finis, in quem & propter quem præſentes tres orationes à Demoſthene confectæ & in foro habitæ ſunt. Nam in id præcipuè diriguntur, vt exuſcitentur Athenienſes ad opem & auxilium Olynthiis contra Philippi tyrannidem ferendum, atque ab interitu vindicandum.

Vnde

Vnde rectè Olynthiacę nominãtur: quippe cum in gratiam Olynthiorum habitæ ſint, & de eorum rebus agant.

Λόγος] Tertium prolegomenō eſt forma ſcripti huius, quæ exponitur vocabulo λόγου. Quod præcipuè bifariam ab autoribus vſurpatur. Primò generaliter: idq; vel pro ratione vel oratione: quia oratio eſt interpres mentis & rationis. Deinde verò ſpecialiter & κατ᾽ ἐξοχὴν accipitur pro oratione oratoria: quę nimirum intelligitur conſtare Exordio, Narratione, Contentione & Epilogo. Hęc autē prima oratio tribus partibus principalibus abſoluitur, Exordio videlicet, Contentione & Epilogo.

Rhetores vulgò tres orationes has referunt ad genus cauſſę deliberatiuum: ad ſtatum verò qualitatis. Habitæ autem ſunt Athenis coram populo circa annum Olympiadis centeſimæ ſeptimæ quartum.

Argumentum orationis Olynthiacæ primæ ex Libanio.

Libanius Antiochenus: Sophiſta, Baſilij & Gregorij Theologorum σύγχρονος, coætaneus: ſub Iuliano Apoſtata, vſque ad Theodoſij tempora vixit: ſcripſit permulta: Encomium Conſtantini & Iuliani: Declamationes, Epiſtolas, Argumenta in Demoſthenis orationes. Cuius argumentum in orationem primam ſic habet.

Prima argumenti pars continet occasionem & propositionem orationis. Vbi Olynthus ab adiunctis & factis describitur.

Ὄλυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θρᾴκης, ἑλληνικὸν δὲ ταύτην τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ. ἡ δὲ χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὀλύνθου. Ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, καὶ αὖθις Λακεδαιμονίοις. χρόνῳ δὲ εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν. ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴκης πολύ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλύνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχὰς, καὶ τοῦτο μὲν ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ μακεδόνος εἰληφότες πόλιν, ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι καὶ Ὀλυνθίοις, τοῦτο δὲ ποτίδαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος, Ὀλυνθίοις παρέδωκε. ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. Ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς φίλιππον. συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἐσπεισμένοις πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, περὶ βοηθείας. οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυνθίοις. καὶ φασὶ τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν τῶν Ἀθηναίων εἶναι. σωζομένην γὰρ τὴν Ὀλυνθίαν, οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι

Altera argumenti pars exponit tria confirmationis capita, quibus vsus est Demo

πλεῖν

πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένηται ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δυσμάχητον εἶναι τὸν Φίλιππον, οὐχ ὡς ὑπείληπται, θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους. Διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων πληγαί τε ἐγίνοντο, καί που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους. καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς, καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο· προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα δημόσια χρήματα διενέμοντο, ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον· τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις, καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκ ἔτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν. ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται καὶ περὶ τούτου συμβουλῆς. καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν, ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά; ἐπιφέρει μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως,

sthenes.

I. Est vtile & necessariũ, pertinetque ad caussam finalem.

II. Est facultas, pertinetque ad caussam efficientem.

Digressi, in locum de pecuniæ theatralis vsu.

III. Honestum & gloriosum.

ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν. τοῦτο γὰρ αἴτιον ἔφη τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝ-θιακὸς λόγος πρῶτος.

Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο, τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. Οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν. ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. Ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά.

Analysis Logica.

1. Prima orationis pars est exordium, suasionibus accommodatum, breue & Atticum. Nam oratores Attici iubebantur ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν, hoc est, sine exordiis & perorationibus lõgis perorare caussas. Sunt autem exordij præsentis, licet exigui, duæ partes præcipuæ & distinctæ. Prior ad attentionem excitandam accommodatur,

tur, taliq; syllogismo connexo concluditur.

Nil dubium est, Athenienses, quin, si vobis constaret, quod ex vsu Reipubl. esset futurum in præsenti caussa de qua nũc deliberatis, id magni beneficij loco essetis posituri.

At nunc constat, quid ex vsu Reip. sit futurum.

Ergo id magni beneficij loco habere debetis.

2. Ἀντὶ πολλῶν] Propositio syllogismi primo loco ponitur: amplificatur & illustratur ab oratore, beneuolentiæ conciliandę caussa, comparatione minorum. Si quis, inquit, vobis magnum auri & argenti pondus elargiretur, magni procul dubio beneficij loco haberetis: multò verò maioris, quia patria vobis eiusq; salus charissima est, faceretis, si quis vos erudiret de eo, quod Reipub. expediat in hoc præsenti, de quo consultatis, negotio. Hanc propositionem non probat orator, ne videlicet videatur diffidere beneuolentiæ Atheniensium & amori erga patriam. Nam natura ipsa docet bonis omnibus post Deum patriæ plurimum tribuendum, eamq; proprio commodo longè pręferendam esse. Huc facit tritum sermone prouerbiũ quod extat apud Luc. in Encomio patriæ. Καὶ ὁ τῆς πατρίδος καπνὸς λαμπρότερος, τοῦ παρ᾽ ἄλλοις πυρός: id est, *Ac patriæ fumus luculentior est, quàm alibi ignis.* Notum etiam est illud Ciceronis 1 Offic. Chari sunt liberi, propinqui, familiares: sed omnes omniũ charitate patria vna complexa est: pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere, si ei sit profuturus? Laudatur quo-

que à bonis illud Iocaſtæ apud Euripidem in Phœniſſis:

Ἡ πατρὶς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς:

Patria, vt videtur, chariſsima eſt mortalibus. Cui reſpondetur à Polynica:

Οὐδ' ὀνομάσαι δυναίμ' ἂν, ὡς ἐστὶ φίλον.

Non poſſum verbis exprimere, quàm ſit res chara.

3. Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως] Comparationis ſuperioris, qua propoſitionem augeri & explicari diximus, conſequens explanat orator πορίσματι ſiue conſectario & adhortatione ad Athenienſes. Cuius ſententia hoc ſyllogiſmo comprehenditur.

Quicunque de rebus dubiis in quibus patriæ totiusque Reip. ſalus agitur, cōſilij capiēdi cauſſa conueniunt, ij certè omnes eos, qui conſilium bonum dare poſſunt, audire debent:

Atqui vos Athenienſes ideo in hunc locum tam frequentes conueniſtis, vt de rebus dubijs & ad Rempub. attinentibus conſilia capiatis:

Ergo omnes eos audire debetis, qui conſulere cupiunt.

Propoſitionis rationem ſi requiras, reperies apud Heſiodum lib. 1. ἔργων καὶ ἡμερῶν, citante Ariſtotele lib. 1. Ethicorum.

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ,
Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ᾖσιν ἀμείνω.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.

Ὃς

Ὃς δέ κε μήθ' αὐτῷ νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται. ὅδ' αὖτ' ἀχρήιος ἀνήρ. Quæ Minutius apud Liuium hoc modo reddidit: *Sæpe ego audiui milites, eum primum esſe virum qui ipſe conſulat, quod in rem ſit. Secundum eum, qui bene monenti obediat. Qui nec ipſe conſulere nec alteri parere ſcit, eũ extremi ingenij eſſe.* Huic addatur illud Ciceronis 1 Offic. *Ad ea eligenda, quæ dubitationem afferunt adhibere homines doctos debemus, vel etiã vſu peritos: & quid iis de vno quoq; officij genere placeat, exquirere.* Hæc Cicero. Sed præſtat autoris verba explicare eiusq; rationem expendere.

4. Προθύμως] Primo conſiderabimus propoſitionis explicationem, deinde verò rationem examinabimus. In explicatione rurſus duo occurrunt mẽbra: prius ad auditores, poſterius ad conſiliarios ſpectat. In auditorib. notatur cauſſa, qua vt audiant bona conſilia & ſalutaria præcepta adduci debent. Illa autem non debet eſſe coacta & violenta, non languida & remiſſa: ſed incitata, voluntaria, & prompta. Huc apprimè conuenit illud Iſocratis ad Demonicum: ἐὰν ᾖς φιλομαθής, ἔσῃ πολυμαθής, *Si fueris cupidus diſcendi, multa diſces.* Vnde in eadem oratione à Demonico requirit φιληκοΐαν, ſtudium & ardorem audiendi. Hoc idem innuit Orator duobus vocabulis, ἐθέλειν videlicet & προθύμως: quorum illud ſtudium & ardorem: hoc verò induſtriam & alacritatem requirit. Nam ὥσπερ οἱ οἰκονομικοὶ καὶ ἀπὸ τῶν φίλων ὀνίνανται καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν·

οὕτω τοὺς ἐγρηγορότας καὶ προσέχοντας, οὐ μόνον κατορθοῦντες, ἀλλὰ καὶ διαμαρτάνοντες ὠφελοῦσιν οἱ λέγοντες, id est, *Quemadmodum rei familiaris tuendæ periti & ab amicis & inimicis vtilitatem capiunt: ſic vigilantibus & attentis auditoribus & malè & rectè diſſerentes proſunt*, inquit Plutarchus in commentario de auditione: apud quem vide plura de auditoris officio.

5. Τῶν βουλομένων συμβουλεύειν] Alterum membrum explicationis ad cõſiliarios pertinet: in quibus duo potiſſimum conſiderantur: voluntas nimirum prompta & parata, & prudentia atq; experientia. Eos enim quibus voluntas & facultas conſilium dandi deeſt, audire nullo modo poſſumus. Et hoc eſt quod ait orator, τῶν βουλομένων, id eſt, qui volunt, qui geſtiunt & parati ſunt συμβουλεύειν conſilia grauia, prudentia, & ſalutaria dare. Tales audiendos paulò aliter docet Iſocrates in Παραινέσει: Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους, *Ne te pigeat logum iter emetiri ad eos, qui ſe vtile aliquid docturos profitentur*. Et Cicero filius de excolenda eloquentia conſilium ac rationem ex patre doctiſſimo capere volens, non ſolùm otium ſed etiam promptam paratamq; voluntatem requirit ab eo: vt eſt in initio Partit. Oratoriarum Ciceronis. Vnde omnes prudentes alterum admonituri aut cõſilium daturi, ante omnia ſuam erga ipſum egregiam voluntatem teſtificantur: vt ex eorum libris non difficile eſt colligere.

6. Οὐ

6. Οὐ γὰρ μόνον] Alterum quod in conſiliariis ſeu oratoribus conſideratur, eſt eorum diſtributio ex cauſſis: quarum reſpectu alij oratores ſunt qui dicunt pręmeditati: alij verò ea afferũt in medium, quæ ſubito & è re nata in mentem veniũt. Vtroſq; autem audiendos eſſe probat ratione ducta à fine: vnde talis ſyllogiſmus exiſtit.

> *Quicunq; ideo conueniunt, vt ex omnibus rebus Reipubl. commodum & ſalutem eligant & ſanciant: ij audire debent tam eos, qui res diu multumq; cogitatas afferunt; quàm eos, quibus ſubitò aliquid in mentem nec antea cogitantibus venit, quod Reipubl. vſui eſſe poteſt.*

Huius propoſitionis ratio illuſtrabitur & confirmabitur, ſi eloquentiæ ſtudioſi ſimilitudinem Iſocratis, quę eſt in Paręneſi ad Demonicum, ſecum perpenderint: ὥσπερ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ χρήσιμα λαμβάνουσαν: οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους, μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. μόλις γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν. Id eſt: *Quemadmodum apem omnis generis floribus inſidere, atque ex ſingulis vtilia delibare videmus: ita quoque erudiri cupientes nullius rei expertes eſſe, ſed vndiquaq; vtilia colligere. Nam hac quoque ratione & exquiſita diligẽtia, difficulter quiſpiam naturæ vitia ſuperârit.* Sed redeo ad aſſumtionem.

Atqui, vos Athenienses, ideo venistis in hunc locũ, vt, quid maximè ex vsu Reipub. futurum sit, dispiciatis & decernatis. Hæc assumtio manifesta est.

Ergo non solùm eos, qui præmeditati dicunt, sed etiam qui ex tempore consulunt, audiendi vobis sunt.

Themistocles apud Thucididem lib. I. laudatur eo nomine, quod posset αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα, id est *subitò & ex tempore dispicere & consulere, quod in rem esset maximè.* Hoc idem feliciter fecisse Cæsarem, ex commẽtariis eius perspicitur. Pericles verò & Demosthenes, vt autor est Plutarchus, in eorum vitis & cõmentario de liberorum educatione, cõsilium dare vel voluerunt vel non potuerũt. Nam vterq; sępenumero de rebus grauibus ex tempore sententiam rogatus respondisse fertur: Οὐ συντέταγμαι, *Non sum paratus.* Plutarchus in loco citato eleganter & grauiter de orationibus habendis & consiliis ex tempore dãdis disputat. Ac primo quidem prohibet pueris concedere copiam ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγειν ex tempore loquendi. Et rationem addit. *Quia, inquit,* εἰς ἀμετρίαν δεινὴν ἐμπίπτουσι καὶ πολυλογίαν, *incidunt seu assuefiunt graui immodestiæ & loquacitati.* Deinde verò iis quorum ætas annis & vsu confirmata est, καιρῶν καλούντων *necessitate postulante,* concedit facultatem liberius loquendi. Id quod probabile & planum facit eleganti simili: ὥσπερ γὰρ οἱ πολὺν χρόνον δεθέντες κἂν λυθεῖεν ὕστερον ὑπὸ τῆς πο-

λυχρο-

λυχρονίου τῆς δεσμῶν συνηθείας οὐ δυνάμενοι βαδίζειν ὑποσκελίζονται. Τὸν αὐτὸν τρόπον, οἱ πολλῷ χρόνῳ λόγον σφίγξαντες, κἂν εἴποτε ἐκ τοῦ παραχρῆμα δέῃ σφᾶς εἰπεῖν, οὐδὲν ἧττον τὸν αὐτὸν τῆς ἑρμηνείας χαρακτῆρα φυλάσσουσι. *Quemadmodum ij qui lõgo tempore compedibus constricti fuerunt, etsi postmodum soluantur, tamẽ consuetudine vinculorum diuturna, cum incedere non possint, titubant: eodẽ plane modo qui longo tempore orationem quasi vinculis coercuerunt, etsi interdum ex tempore dicẽdum sit, nihilominus consuetam dicendi formam retinent.* Et hæc de propositione dicere libuit.

7. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός] Syllogismi principalis assumtio. Constat, inquit, quid factu nobis opus sit: videlicet vobis ipsis in res vestras omni animi corporisq; contentione incũbendum esse. Hoc verò probare conatur testimonio tẽporis & occasionis fineq; deliberationis præsentis. Sententia est:

> *Quicunque rebus bene prospectum consultumq́s cupiunt: ij tempori seruire, & occasionibus oblatis parere debent.*
>
> *Atqui tempus & occasio præsens quasi voce edita, vos hortantur ad res capiendas & proprio Marte tractandas.*
>
> *Ergo hoc omnino facere vos conuenit.*

Occasionem oblatam sedulò & alacriter obuiisq; quod aiunt, vlnis aucupãdam & vsurpandam esse, monẽt nos duo vetera prouerbia: *Premenda occasio: Capiendi crines.* Celebratur etiam illud Plauti in Persa: *Virtus est vbi occasio admonet dispicere.*

8. Ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινα] Complexionis loco, per ἀπορίαν seu dubitationẽ, breuem illam quidem, sed acrem ponit tergiuersationis, & cunctationis, desidiæq; Atheniensium reprehẽsionem: qua optimas quasq; occasiones, à Deo datas, vel negligere, vel aspernari, vel certè non ea, qua decebat, animi alacritate captare videbantur. Declinat autem callidè & prudẽter auditorum maleuolentiam per μετάληψιν personæ: qua se quoque inter negligentes cõnumerat & eodem quo cæteros, crimine cõdemnat. Ἡμεῖς, Nos, inquit, nescio quomodo affecti, aut quo animo simus erga res nostras.

Analysis Rhetorica.

Analysin Rhetoricam, hoc est troporum & figurarum explicationem & obseruationem, nemo sanus, vt mihi quidem videtur, vel inutilem, vel superuacaneam, vel etiam puerilem iudicabit: quippe cum harũ duarum virtutum, in quibus tota elocutio consistit, tanta sit vis, vt vel solæ oratorem perficere possint. Quod Curionis exemplum docuit. Et certè Cicero in Bruto ait, *quia sententiarum ornamentis & conformationibus præstat Demosthenes, idcirco à doctis, oratorum est princeps iudicatus.* Idem, ne fortassis ista imprudenti excidisse videri possent, in Bruto repetiit: *Sententiarum figuris, ait, quia frequentißimè Demosthenes vtitur sunt qui putent eius eloquentia maxime esse*

lau-

laudabilem. Hæc ille. Nos igitur non minori diligentia & ſtudio Rhetoricas haſce virtutes, quàm illas logicas inquiremus, & iuuentuti ad imitandum proponemus.

1. Ὦ ἄνδρες] Exclamatio & apoſtrophe ad auditores, attentioni beneuolentięq; accommodata. Apud Latinos oratores, in principio orationis, talis apoſtrophe perpetuò, ſed ſine nota exclamationis, adhibetur. Vide orationes Ciceronis.

2. Ἐθέλειν] In hac periodo epizeuxis & epiſtrophe concurrunt: quibus idem ſonus partim continuè, partim in fine clauſularum repetitur: vnde oratio valde exornatur, & ſuauiter accinitur.

3. Πόλεις] Metonymia ſubiecti: πόλις ἀντὶ πολιτῶν: vrbs pro ciuibus: continens pro contento.

4. Σκοπεῖτε] Metaphora à iaculantibus: qui dũ collimare cupiunt, intẽtis oculis aliquandiu ſunt in ſcopum: ſic qui cõſilia capiunt, vt propoſitum aſſequantur, in eo omnem mentem & omnes cogitationes figere & locare debent.

5. Λάβοιτε] Metaphora à corpore ad animum: nam res corporeæ propriè λαβέσθαι dicuntur.

6. Τύχης] Metonymia cauſſæ efficientis: τύχη ἀντὶ πραγμάτων ὑπ᾽ αὐτῆς δοθέντων, καὶ φυλασσομένων: fortuna pro rebus ab ipſa datis, & iis quæ ab ipſa cuſtodiuntur. Hoc modo frequentiſſimè apud Latinos in vſu eſt.

7. Καιρός] Triplex eſt in hoc vocabulo ornatus rhetoricus. Primus eſt metonymia cauſſæ: qua καιρὸς apud Ethnicos Deus occaſionis & oppor-

tunitatis, fronte capillata, occipitio caluo fictus, pro ipsa occasione accipitur. Alter est προσωποποιΐα: qua tempus & occasio vocem emittere finguntur: Tertius est metaphora hyperbolica: qua rei non solùm brutæ, sed etiam inanimæ sermo & vox tribuitur. Huiusmodi prosopopœię & hyperbolæ, vt sæpe apud Poetas, oratores, & sacros quoq; vates occurrunt: ita quoq; magnam habẽt vim τοῦ ψυχαγωγεῖν καὶ αὔξειν, animos mouendi & res amplificandi: modò commodè & exquisitè adhibeantur.

8. Φωνὴν] Synechdoche membri: qua vox, orationis membrum, pro integra oratione vsurpatur. Similis est synecdoche pro Archia: *Quod si*, ait orator, *hæc vox huius hortatu conformata, nonnullis saluti fuit*.

9. Εἴπερ ὑπὲρ] Paronomasia: qua idem sonus continuè, sed dissimiliter repetitur.

10. Ἡμεῖς δ' οὐχ] Ἀπορία dubitatio, cũ aposiopesi coniuncta: qua Athenienses pungit & aculeos in eorum animis relinquit.

Analysis Ethica & Politica.

1. Bonum & honestum ciuem decet in consultationibus patriæ cõmodum & salutem priuato commodo & magnæ pecuniæ anteponere.

2. In rebus dubiis & arduis non solùm ij audiendi nobis sunt, qui res diu multumq; cogitarũt: sed

ſed etiam ij, qui ex tempore & è re nata ſalutaria dare poſſunt conſilia.

3. In conſiliario & doctore prompta voluntas & ſapientia: in auditore ſtudium & attentio requiritur: ſecus enim dicendo & audiendo oleum & impenſa perit: vt vetus monet prouerbium.

4. Tempus & occaſionem vt diligenter aucupari & obſeruari decet: ita ſi offeruntur, alacriter captare & vti conuenit. Nam alioquin rectè de nobis dicetur:

Ruſticus expectat dum defluat amnis; at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.

Ἐστὶ δὴ τάγ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην· ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθητε ταυτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον. πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο) τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

Analyſis Logica.

1. Alterum exordij membrum eſt ad docilitatem accommodatum: cõtinet enim propoſitionem orationis & partitionem bimembrem.

2. Ἐστὶ δὴ τάγ' ἐμοί] Prius partitionis membrum eſt de ope & auxilio mittendo miſeris Olynthiis. Sentio, ait orator, auxilium mittendum eſſe

Olynthiis aduersus Philippum. Rationem addit à fine duplici: vt videlicet ex Attica auxilio veniant Olynthiis, & vitent calamitates, quibus antea perfuncti fuerant: cũ videlicet ipsis cunctantibus & omnia negligentibus, Philippus Amphipolin, Pydnam, Potidæam, Methonam, Pagasas, & alia loca in suam potestatem redigeret. Huius membri syllogismus connexus hic est.

Si calamitates & incommoda quæ superiori tempore subiistis & tolerastis, effugere cupitis: nunc vos oportebit auxilium portare Olynthiis.

Connexionis ratio consistit in hoc trito: *Qui vult vitare mala, vitet caussas eorum.* Sic Olynthij cum velint vitare agri vastitatem, vrbium expugnationes, & iacturas, vitent negligentiam, ex qua illa mala omnia acciderunt.

Consequens verò connexi suis argumentis, quæ consideranda sunt, amplificatur.

3. Ψηφίσασθαι] Primũ argumentum est caussa efficiens principalis, consultatio videlicet & decretum: quod omne factum præcurrere debet: iuxta illud: *Priusquã incipias, consulto opus est.* Item illud Isocratis: Βουλεύου μὲν βραδέως: *consilium cape tardè.* Item illud vetus prouerbium: ἱερὸν ξυμβουλή: *Res sacra consilium.* Notum etiam illud Ciceronis: *In omnibus negotiis priusquam aggrediare, adhibenda est præparatio diligens.*

4. Ἤδη] Alterum argumentum est adiunctum seu circumstantia temporis, quam exprimit particula, ἤδη, nunc. Sententia igitur est: Nunc in præsentia

ſentia vobis deliberandum eſt, nec res in aliud tempus reiicienda: donec videlicet res omnes è manibus elabantur. Nam conſiliū poſt factum acta agit, & nulla cum vtilitate coniunctum eſt: quod monet illud Poetæ:

Cum poteram recto tranſire Ceraunia velo,
Vt fera vitarem ſaxa, monendus eram.
Nunc mihi naufragio quid prodeſt dicere facto,
Qua mea debuerit currere cymba via?

5. Καὶ παρασκευάσασθαι] Tertiū argumentum ſumitur ex loco effectorum: quod nihil aliud eſt quàm executio decreti auxilij matura & tempeſtiua. Conſiliorum enim & decretorum nulla eſt vtilitas, niſi expediātur ſine omni interpoſita mora. Hinc recte Iſocrates: ἐπιτελεῖν ταχέως τὰ δόξαντα. Quæ Saluſtius ita reddidit: *Vbi conſulueris, maturè facto opus eſt.* Huic ſimile eſt illud Ciceronis 1 de Finibus. *Non eſt ſatis iudicare, quid faciendum, nō faciendúmve ſit: ſed ſtare etiam oportet in eo, quod ſit iudicatum.* Alexander Magnus interrogatus, qua ratione tam breui tempore tot tamq́; præclaras res geſſiſſet, reſpondit: μηδὲν ἀναβαλλόμενος: ſcilicet eorum, quæ maturo & certo conſilio facere decreuerat. Memoria digni ſunt iſti verſus Heſiodi:

Μήδ' ἀναβάλλεσθαι ἔστ' αὔριον ἔστ' ἔννηφιν.
Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλιήν,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει. Id eſt:
Neque reiicias rem in craſtinum aut perendinum.

Inaniter enim laborans & dilator non implet horreum. Cura verò opus promouet. Semper enim dilator operis noxis luctatur. Notum etiam eſt illud Ouid.

Tolle moras: nocuit ſemper differre paratis.

6. Ὅπως ἐνθένδε] Aſſumtio ſyllogiſmi continet finē auxilij decernendi & ſine mora parandi, iſq; duplex: vt videlicet ex Attica auxilium ferant Olynthiis: & non idem patiantur, quod antea ſæpenumero. Hic poſterior finis illuſtratur ſententia Iſocratis. Βουλευόμενος παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων: Cum deliberas è pręteritis exempla pete rerum futurarum. Hoc verò loco Demoſthenes in ſuo conſilio exponendo, accuratè obſeruauit id, quod alicubi monet Cicero: *In magnis memoriaq́; dignis conſilia primum, deinde acta, poſtea euentus ſpectantur.*

7. Πρεσβείαν δὲ πέμπειν] Alterum propoſitionis membrũ de mittenda legatione, in qua duo conſiderantúr: officium ſiue finis, & ratio.

8. Ἥτις ταῦτ᾽ ἐρεῖ] Officium legatorum conſtat duabus rebus: altera eſt, vt Olynthios de volũtate Athenienſiũ, hoc eſt de auxilio decreto erudiāt, iiſq; animũ addant: altera eſt, vt ipſi Atheniēſium legati, non verò alij peregrini, rebus gerendis interſint & præſint. Nam ὁ τοῦ δεσπότου ὀφθαλμὸς τάχιστα παχύνει τὸν ἵππον, καὶ καλὰ κἀγαθὰ μάλιστα ἐργάζεται: *Oculus domini quam celerrimè pinguem facit equum, & honeſta bonaq́; maximè efficit:* vt præclarè dicitur à Xenophonte in Oeconomico, & à Plutarch, de liberis educand. Cic. in vaticiniũ legati

officium

officium ferè eodẽ modo deſcribit: *Nuncius belli & pacis, curator, interpres, bellici cõſilij auctor, miniſter muneris prouincialis.*

9. Ὡς ἔστι μάλιστα] Ratio ducitur ab adiũcto, ſeu impendente periculo: ſyllogiſmus hic eſſe poteſt.

Cum metuendũ eſt, ne hoſtis aliquid de ſumma rerum adimat, nihil dubium eſt, tum mittẽdam legationem; ſocios auxiliorum promiſſione confirmandos; rerum adminiſtrationi incumbendum eſſe. Huius propoſitionis ratio redditur hiſce & ſimilibus ſententiis.

Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires. Horat.
Principijs obſta, ſerò medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras. Ouid.

Atqui nunc maximè metuendũ eſt, ne Philippus aliquid de ſumma rerũ detrahat. Hanc aſſumtionem orator adiunctis & factis Philippi probat & amplificat: vt deinceps monebimus.

10. Adiuncta Philippi duo ſunt, quæ in Imperatore plurimũ poſſunt. Prius eſt πανουργία. i. negotioſa curioſitas: quę tribuitur homini verſipelli & in omnia parato. Nam vocabulum componitur ex πᾶν omne, & ἔργον opus. Poſterius eſt δεινότης. i. aſtutia, ſolertia, & perſpicacia in rebus vtendis talis, quæ etiam metum terroremq́ue incutere poſſit. Prius epitheton ad corpus externaq́ue munia: poſterius ad animum eiusq́ue partes pertinere videtur: vt hoc loco Philippi labor in negotiis, fortitudo in periculis, induſtria

in agendo, celeritas in conficiendo, consilium in prouidendo (vt cum Cicerone loquar) amplificetur.

11. Τὰ μὲν εἴκων] Caussæ tres explicantur, & illustrantur eleganti actionum bellicarum distributione trimembri, earumq́; adiunctis. Prima actio est, loco cedere: si videlicet res, occasio & tēpus ita postulauerit. Nam tempori cedere & necessitati parere, sapientis est: cedendo siquidem sæpe vincimus. quod docet exemplum Q. Fabij Maximi, qui sua cunctatione & patientia Hannibalem iuueniliter exultātem emolliuit ac fregit. Altera actio est comminari repugnantibus: quo imperator non solùm animi magnitudinem declarare videtur: sed milites quoq; suos ad animi æquitatem altitudinemq́; extollit: hostibus verò terrorem incutit. Huc facit illud Aristophanis prouerbij vice vsurpatum:

Ὅτι μὲν τε δεῖ μάχεσθαι, λαμβάνειν τε τῶν χυτρῶν,
Τί δὲ χύτρα ὠφελήσει;
Γλαῦξ μὲν οὐ πτερύσσει νῷιν.

Pugnare simul oportet, & ollas sumere, i. minando terrere.

Sed quid iuuabit olla?
Vlula nos tum non adibit.

Tertia actio est, hostem calumniari: istius segnitiem & tarditatem in contemtum adducere: potentiam, & consilia conatusq́; maledictis extenuare: quod in vtramque partem apud vulgus plurimum potest, iuxta illud:

Calumniare audacter: semper aliquid hæret.

Analysis Rhetorica.

1. Ἔστι δὴ δοκοῦντα] In his & similibus Atticorũ locutionibus, quas annotarunt Grammatici, vide an sit synecdoche speciei aut etiam generis: sin fuerit, vt reuera est, talem locutionem non amplius Grammaticam, sed Rhetoricam, id est, tropo ornatam iudicabis.

2. Ψηφίσασθε] Epistrophe siue homœoteleuton, quo idem sonus ornatus & suauitatis caussa in fine clausularum repetitur.

3. Βοηθήσητε] Hìc quoq; epistrophe est: talis tamen vt orbẽ concinnitatis efficiat, & orationem mirificè exornet.

4. Δέος] In hac phrasi est metonymia adiuncti: qua metus pro rebus metuẽdis accipitur: est prę terea hoc loco ὁμοιόπτωτον.

5. Τὰ μὲν εἴκων] Si ex hac periodo adimas duas parentheses, habebis exemplum orbis numerosi illustre: quo eadem dictio in principio clausularum ter repetita anaphoram: in fine verò idem sonus sæpius iteratus epistrophen: vtraque verò coniuncta συμπλοκήν: tria verò paria periodi membra orbem concinnitatis efficiunt.

6. Παραρπάσηται] Vlpianus, Demosthenis interpres, vult in hoc verbo esse metaphoram vel ab iis, qui ad aras cõfugiunt, & inde vi abstrahuntur: siue à membro quod à corpore magno cruciatu & graui damno resecatur. Vtraque sen-

tentia rei pręſentis amplificationi multum ſeruit.

Notæ Ethicæ, Politicæ, Antiquitatis.

1. Res arduas & ad Rempub. attinentes conſilia antecedere debent.

2. Quæ certa ratione & prudenti conſilio decreta ſunt, ea ſine mora expedienda ſunt. Nam conſilium, niſi executio conſequatur, inutile eſt.

3. Cauſſæ, è quibus aliquando multæ grauesq; calamitates acciderunt, quãtum in nobis eſt, tollendæ ſunt. Nam non ſolùm is felix eſt, quẽ aliena pericula, ſed etiam is, quem ſua cautũ faciunt.

4. Legatos Athenienſes πρεσβείας & κήρυκας appellarunt. Mittebãt autem eos ad exteras gentes ſociasq; ciuitates, exponendæ ſenatus populiq; voluntatis cauſſa, de bello, pace, fœderibusq;, cum Reipub. tempora poſtularunt. Non ſorte, ſed populi iudicio, ad huius faſtigium muneris aſcenderunt. Carolus Sigon. de Republ. Athen. lib.4.cap.6.

Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. Τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει. πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτο ἄσμενος πρὸς Ὀλυν-

Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. Δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος. Καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους. Καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχουσι. Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν· χρήματα εἰς φέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας.

Analysis Logica.

Hactenus exordium, quo auditores attētos & dociles reddere studuit, à nobis explicatum est: nunc trāsit orator, ἀποδιώξει quadam, ad alteram orationis partem, contētionem videlicet: in qua affert argumenta quibus Atheniensibus persuadere conatur, vt Olynthiis aduersus impetū Philippi opitulentur. Sunt autē, saluo tamen aliorum iudicio, huius partis duo membra: prius refutat ea, quę populus Athen. obiicere poterat, atq; Philippi potentiam per prolepsin extenuat: posterius sententiam Demosthenis confirmat.

1. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς] Refutationem inchoat prudenti & necessaria prolepsi. Nam obiicere poterant Athenienses: Cum, vt modò dixisti,

res illa tanto cum periculo coniuncta sit, & Philippus tam astutus, tam solers ac industrius sit; vix ac ne vix quidem omnes eius doli præcaueri, viresq; frangi à nobis poterũt. Magis igitur è re nostra fore videtur, si arma aduersus eum non capiamus. Hanc verò suam obiectionem ab adiunctis & factis Philippi hoc syllogismo probasse videntur.

Quicunque omnium rerum solus dominus est, dux, quæstor, & qui vbiq; exercitui adest & præest, is ad negotia bellica sine mora & opportunè conficienda multum præstat.

Atqui Philippus solus dominus est omnium rerũ, dux, quæstor, vbiq; suo exercitui præsens.

Ergo ad negotia bellica conficienda celeriter & opportunè, multum præstat nobis, quibus illarum rerum nihil suppetit.

2. Τὸ γὰρ εἶναι πάντων] Propositio in hoc syllogismo desideratur. Sola assumtio hoc loco ponitur. Propositionis verò sentẽtia apud Homerum quoq; reperitur Iliad. 2.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω.

Non bonum est multorum dominium, vnus dominus esto.

Rationem verò eius si requiras, vt iam de Aristotele & cæteris taceã, reperies apud Isocratem in Nicocle: vbi multis rationibus obtinere conatur rhetor, Monarchiam Oligarchiæ & Democratiæ domi belliq; anteponendam esse. Ex elegantissima illa oratione libet duas tãtùm sententias,

tias, quę præsentē locū maximè illustrant, delibare. De negotiis pacis ait: Οἱ μὲν, ὑστεροῦσι τῶν πραγμάτων. τὸν μὲν γὰρ πλεῖστον χρόνον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις διατρίβουσιν· ἐπειδὰν δὲ εἰς τὰ συνέδρια συνέλθωσιν, πλεονάκις ἄν τις εὕροι αὐτοὺς διαφερομένους, ἢ κοινῇ βουλευομένους. Οἱ δ' οὔτε συνεδρίων, οὔτε χρόνων αὐτοῖς ἀποδεδειγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἐπὶ ταῖς πράξεσιν ὄντες, οὐκ ἀπολείπονται τῶν καιρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῷ δέοντι πράττουσι. Id est: *Hi verò qui Democratiam aut Oligarchiā administrant, res nimium serò curant. Nam maiorem temporis partem in propriis administrandis consumūt. Si verò in consessu conueniant, sæpius eos offenderis litigantes, quàm in commune deliberantes. Ipsi verò Monarchæ, cum neque consessus neq; tempora sint constituta, dies noctesq; rebus incumbentes, nunquam eos deficiunt tempora, sed omnia conuenienter agunt.* De negotiis belli hæc sententia sequitur: Καὶ παρασκευάσασθαι δυνάμεις, καὶ χρῆσθαι ταύταις, ὥστε καὶ λαθεῖν καὶ ὀφθῆναι, καὶ τοὺς μὲν πεῖσαι, τοὺς δὲ βιάσασθαι, τοὺς δὲ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις προσάγεσθαι· μᾶλλον αἱ τυραννίδες τῶν ἄλλων πολιτειῶν οἷαί τ' εἰσί. Id est: *Et ad conscribendos exercitus, & ad vtendos eos, vt nunc abscondantur, nunc conspiciantur, & ad persuadendos alios, alios verò cogendos, alios porro aliis seruitiis præficiendos: plus valent monarchiæ, quàm aliæ Rerump. formæ.* Et hæc est sententia obiectionis.

Πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς] Hæc est obiectionis λύσις seu solutio: qua orator ostendit Athenienses falli paralogismo ignorationis Elenchi, seu

à dicto ſecundum quid ad dictum ſimpliciter: quippe cum ea, quæ Athenienſes terrebant, non ſimpliciter Philippo proderant, ſed etiam eius inſtituto obſtabant: id quod orator hoc ſyllogiſmo probare velle videtur.

Quæ impediunt reconciliationẽ gratię, in quã Philippus lubens cum Olynthiis ſe reſtitueret, ea neutiquam ſimpliciter ei proſunt, ſed etiam è re noſtra eſſe videntur maxime. Hæc maior eſt ibi: Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, &c.

Atqui quod omnia vnius Philippi dominatu tenentur, quod pacis conſtituendæ rationem & belli gerendi poteſtatem ſolus habet, quod vnus omnia gubernat, impedit, què minus cum Olynthiis in gratiam redire poßit.

Ergo id ſimpliciter Philippo non prodeſt: ſed etiam è re noſtra eſt maximè.

3. Πρὸς δὲ τὰς καταλλαγάς] Syllogiſmi aſſumtio: in qua cũ cardo diſputationis vertatur, eam autor tribus argumentis confirmat.

4. Δῆλον γὰρ Ὀλυνθίοις] Primum argumẽtum ſumitur à fine & ſubiecto belli præſentis: quod explicatur argumento diuerſorum. Norunt, inquit, Olynthij in hoc bello non agi gloriam nominis, aut partem aliquam regionis; ſed salutẽ & libertatem patriæ in diſcrimẽ periculũq; vocari.

Vbi breuiter notandi tres bellorum fines. Primus eſt gloria ſeu bona fama, quæ interdum armis ſarta tecta conſeruanda eſt. De quo loquitur Iſocrates ad Demonic. in hunc modum: μᾶλλον

εὐλα-

εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν· τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν, *Magis fuge infamiam quàm periculum: malis enim horribilem esse oportet vitæ finem: honestis verò & bonis vitæ infamiam.* Ad eundem modum de eadem sententia pronunciat in Archidamo: Ἂν μὴ ἦ περὶ τῷ καλῷ σώζεσθαι, θάνατον ὑμῖν αἱρετέον ἐστί. Τοῖς γὰρ περὶ ἀρετῆς ἀμφισβητοῦσιν, ὑπὲρ οὐδενὸς οὕτω σπουδαστέον, ὡς ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αἰσχρὸν πράττοντας φαίνεσθαι, *Quod si honestè incolumes esse nequimus, mors nobis optius appetenda est. Nã qui virtutis studio ducũtur, iis nihil æquè prouidendũ est, atq; illud ne quid turpe admisisse videãtur.*

Alter finis est, pars aliqua regionis: quã hostis vel nullo iure sibi vendicat, vel vi per fas & nefas eripere conatur. Atq; ob hãc quoq; caussam bellum suscipiendũ esse, docet Isocr. in Archidamo.

Tertius finis & quidem grauissimus est salus patriæ: quę omnib. opibus anteponenda est. Huc facit illud Ciceronis 1 Offic. *Chari sunt liberi, parentes, propinqui, familiares: sed omnes omnium charitates patria vna complexa est: pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere, si ei sit profuturus?* Hęc ille. Pugnandum quoq; acriter pro patriæ libertate: *Nam mors,* inquit Cicero, *est seruitute potior.* Cęterum huic loco planè similis est locus apud Herodian. lib. 4. in Orat. Macrini Imperatoris Rom. vt hinc transcriptus verè videri possit. Ἤρτηται δὲ νῦν πᾶσα ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας τε καὶ πίστεως. Οὐ γὰρ περὶ ὅρων γῆς, οὐδὲ ῥέεθρων

ποταμῶν ἡ φιλονεικία, περὶ τοῦ παντὸς δέ. *Nunc omne Romanum imperium in virtutem vestram incumbit. Neque enim de finibus imperij aut de fluminibus, sed de omnibus fortunis dimicamus.*

4. Καὶ ἴσασιν] Alterum argumentum sumitur ab exemplo aliarum vrbium. Sciunt, inquit, Olynthij & testari possunt, quomodo se gesserit erga Amphipolitas, qui sese ei dediderunt: & erga Pydnæos, qui eum in vrbem suam receperunt. Nam vtrosq;, vt ex intentione oratoris colligitur, fide fracta in seruitutem redegit, atq; crudeliter tractauit. Horum igitur exemplo tristi moti Olynthij non facilè se adduci patientur, vt fidem habeant aut se credant Philippo. *Duo enim illa nos maximè mouēt, similitudo & exemplum*, inquit Cic. 3. de Orat. Quam verò alienorū periculorum exempla ad nos terrendos & ad cautè agendum permouendos vim habeant, docet elegans & cōmemorabilis ille apologus Horatij libr. 1. Epist. Epist. 1.

Quod si me populus Romanus fortè roget, cur
Non vt porticibus, sic iudiciis fruar iisdem,
Nec sequar aut fugiam, quæ diligit ipse vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me vestigia terrent,
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

5. Καὶ ὅλως ἄπιστον] Tertium argumentum ductum est ex genere, seu communi sententia & testimonio omnium hominum & experiētia, quæ amplificatur à maiori. Ita, inquit, cōparatum est inter

inter homines, vt cum in vniuerſum omnis tyrãnis, id eſt, monarchia ſuſpecta & minimè fidelis ſit (vtroq; enim modo hic locus intelligi poteſt) politiis id eſt liberis Rebuſpublicis: tum verò illa quæ finitima eſt. Vlpianus huius conſequentis rationem hanc reddit: Αὐτὸ γὰρ, inquit, τὸ πλησιάζον τοῦ τόπου, ὥσπερ εἴωθεν τὰ ἐγκλήματα τίκτειν: *Nam ipſa loci vicinitas quaſi conſueuit querelas & crimina parere.* Huic ſentẽtiæ adde quod eſt apud Euripidem in Supplicibus:

Οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον πόλει,
Ὅπου τὸ μὲν πρώτιστον οὐκ εἰσὶν νόμοι
Κοινοὶ, κρατεῖ δ' εἷς τὸν νόμον κεκτημένος
Αὐτὸς παρ' αὐτῷ. Id eſt:

Nihil Tyranno ciuitati infeſtius:
Vbi primùm quidem nullæ ſunt leges
Communes, imperatq́; vnus, cuius in arbitrio
Et poteſtate lex eſt.

6. Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ἡμᾶς] Syllogiſmi complexio, conſtans adhortatione ad Athenienſes & repetitione propoſitionis generalis. Hæc, inquit, cùm intelligatis Athenienſes & cętera omnia cogitetis, cenſeo vobis prompta parataq; voluntate bello attendere, ſi vnquam antea nunc quoq;, & pecunias contribuendas & vobis ipſis exeũdum, & nihil omnino omittendum.

Analyſis Rhetorica.

1. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς] Apodioxis, epiphonema, apoſtroppe, prolepſis.

2. Καὶ ἅμα] Anaphora.
3. Τῷ στρατεύματι] Id eſt militibus: Metonymia ſubiecti.
4. Πατρίδος] Metonymia ſubiecti: patria pro iis qui in patria ſunt.
5. Πολιτείας, τυραννίς] Metonymia ſubiecti: Reſpub. pro iis qui in Rep. ſunt: tyrannis pro tyrāno.
7. Καὶ ὅλως] Epiphonema.
8. Ἐθελῆσαι] In hac periodo multæ figuræ dictionum concurrunt: duæ anaphoræ & duæ epiſtrophæ: quibus oratio exornatur mirificè.

Analyſis Ethica & Politica.

1. Multum præſtat ad res celeriter & commodo tempore perficiendas, ſi principes eis ipſi præſint & interſint.

2. Principem decet eſſe dominum fandarū & nefandarum, hoc eſt non omnia conſilia omni tempore & omni homini communicare. Nam multi occiſi ſunt ideò, quod clauſa habere nō potuerunt ſua conſilia.

3. Grauia ſunt bella, in quibus gloria & pars aliqua terræ agitur: ſed longè grauiora ſunt, in quibus patriæ ſalus & libertas in diſcrimen vocatur.

4. Monarchiæ liberis Rebuſpubl. ſuſpectæ eſſe ſolent.

5. Si intelligimus patriā laborare & de ſua incolumitate periclitari: prompta parataq; voluntate rebus animū non modò attendere: ſed etiā pecunias liberaliter cōferre, noſtraq; corpora periculis obiicere debemus.

Οὐδὲ

Οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλλεῖτε, ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον· καὶ ταῦτα ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ, ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες, ἀνείλοντο τὸν πόλεμον σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι του ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοῖς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταὐτὸν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε.

Alterum contentionis membrum est confirmatio: cuius duo alia membra præcipua sunt. In priori afferuntur argumenta, quibus Atheniẽses excitantur ad opitulandum miseris Olynthiis. In posteriori modus auxilij exponitur.

Primum argumentum his verbis continetur & desumitur à remotione caussarum tergiuersationis & cunctationis Atheniensium.

Cui nulla caussa, nullus prætextus intermittẽdi officium suppetit, is proculdubio officium sine omni tergiuersatione & mora facere debet.

Atqui vobis, Athenienses, nulla caussa, nullus prætextus reliquus est, cur nolitis, in Olynthiis iuuãdis & Philippo oppugnando, officio fungi.

Ergo sine omni cunctatione & mora officium hoc sequi debetis.

1. Οὐδὲ γὰρ λόγος] Propositio desideratur in hoc syllogis. quare assumtio primo loco ponitur: ac, vt

videt intelligens lector, distributione bimembri, quæ comparationis à minoribus instar est, dilatatur & amplificatur. Non modò, inquit οὐδεὶς λόγος nulla vera & honesta ratio, sed ne verisimilis aliquis prætextus vobis est, quo recusetis béllum aduersus Philippum suscipiendum.

2. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες] Assumtionis prosyllogismus à proprio testimonio Atheniensium, & oblata occasione, quam diu desiderarũt Athenienses. Nunc, inquit, sua sponte euenit id, quod iam diu omnes crebris vsurpatis sermonibus, videlicet Olynthios esse abalienandos à Philippo: Hãc verò occasionem à modo siue forma amplificat. Non solùm, inquit, id contigit, vt Olynthij abalienarentur à Philippo: sed ita contigit, vt vobis maximè expediat.

3. Εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν] Comparationis consequens probatur à caussa inimicitiarum, quas gerebant Olynthij cum Philippo: quæ caussa concluditur syllogismo connexo tali:

Si Olynthij à vobis persuasi & solicitati bellum suscepissent; fortaßis lubrici socij fuissent, & in ea sententia ad tempus tantum permansissent:

Atqui Olynthij nõ à vobis persuasi, sed atrocibus iniuriis à Philippo acceptis adducti & commoti bellum susceperunt, Philippũq; oderunt.

Ergo non erunt lubrici socij.

4. Εἰ μὲν γὰρ] Propositio syllogismi videtur orta esse ex obiectione & dubitatione Atheniensium,

um,atq; nihil aliud eſſe,quàm prolepſin ſeu occupationem, qua anteuertit obiectionem de Olynthiorum inconſtantia.

5. Aſſumtio ſyllogiſmi exponit veram & propriam odij Olynthiorum aduerſus Philippum cauſſam:quę ſunt ἐγκλήματα intolerabiles & graues iniuriæ,quas Philippus ſine cauſſa intulit. Cũ hac verò aſſumtione coniungit orator complexionem : videlicet probabile eſſe, Olynthios ſibi à Philippo metuentes,&tot iniuriis affectos conſtantes & perpetuas inimicitias geſturos. Huic ſimilimum eſt quod dixit Cicero in oratione pro Sylla : *Hoc natura eſt inſitum, vt quem timueris, qui cum de vita fortuniſq́; contenderis, cuius ex inſidiis euaſeris, hunc ſemper oderis.*

6. Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον] Complexio ſyllogiſmi principalis amplificata à fine & ſimili:quo Athenienſes ad captandam tam egregiam occaſionem cohortatur:ne videlicet eaſdem, quas antea ſæpenumero calamitatum & periculorum tempeſtates ſubire cogantur:ſed tandem aliquãdo verum eſſe prouerbium, παθὼν ὁ νήπιος ἔγνω, *Stultus accepto damno ſapit*, ſuo exemplo probent.

Analyſis Rhetorica.

1. Οὐδὲ οὐδὲ] Anaphora.

2. Σφαλεροί] Metaphora ab iis,qui inter eundũ fallente veſtigio titubant & concidũt. Hinc tam pro leui & inconſtante, quàm debili & infirmo accipitur: cui tutò niti & confidere nec auſis nec poſſis.

3. Ἦσαν ἴσως] Paronomasia.

4. Οὐ δεῖ δὴ] Paronomasia: epiphonema: apostrophe habens magnã vim excitandi auditores.

Εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς, ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν αὐτὴν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας· εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. Καὶ πάλιν ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τἄλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν, ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. Νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι, σχήσειν καλῶς, καὶ ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας.

Analysis Logica.

Alterũm argumentum confirmationis ducitur ex loco effectorum. i. incõmodorum, ex negligentia & cunctatione Atheniẽsium ortorum, quæ explicantur syllogismo connexo:

Si superioribus temporibus vos alacres & industrios aduersus Philippum præbuissetis, & occasiones oblatas captassetis: nunc omnes res vestræ in meliori loco sitæ essent. Ratio huius

ius propoſitionis redditur à Cic.2. de Orat. *Diligentia in omnibus rebus plurimum valet: hæc colenda præcipuè eſt nobis, hæc ſemper adhibenda, hæc nihil eſt, quod non conſequatur: qua vna virtute omnes reliquæ virtutes continentur.*

Acqui antecedentia nos non præſtitimus.

Igitur nec conſequens aſſecuti ſumus.

1. Εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν] Propoſitio ſyllogiſmi ab Oratore non generaliter, vt à nobis formata eſt, exprimitur: ſed duobus ſpecialibus exemplis innuitur & amplificatur: vt hac ratione Athenienſibus præteritarum cladium memoriam replicet, eóſque ad res capeſſendas excitet.

2. Ὅθ' ἥκομεν] In priori exemplo tria notat Orator: 1. Circũſtantiam tẽporis. Eo, inquit, tẽpore quo opitulati Eubœẽſibus domum rediiſtis anno, vt quidam volunt, decimo ante hoc bellum. Autor eſt Diodorus, ortam fuiſſe ſeditionẽ inter incolas inſulæ Eubœæ; atq; alteri parti auxilium tuliſſe Atheniẽſes, alteri verè Bœotios. Vnde bellum extitit, in quo nullum memorabile prælium cõmiſſum fuit: ſed, regione vaſtata & rebus neceſſariis exhauſta, pax coiit. 2. Cauſſas impellentes & modũ occupandi amphipolin: cauſſæ ſunt legati amphipolitarũ duo, Hierax & Stratocles: modus eſt: Non vi hoſtili, ſed ſeſe dedentes amphipolitas in fidem tutelamq; recipere. 3. Amplificationem à pari. Si tantum, inquit, diligentię & curę in veſtra ſalute tuẽda adhibuiſſetis, quantum in ſalute Eubœenſium adhibuiſtis.

3. Εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν] Prioris exempli conſequens amplificatur diſtributione bimembri. Haberetis, inquit, partim Amphipolin, partim verò omnibus malis, quæ poſtea perfungēda fuerunt, liberati fuiſſetis.

4. Καὶ πάλιν ἡνίκα Πύδνα] Alterum ſpeciale exemplũ illuſtratur inductione quatuor vrbium, quas Philippus, cunctantibus Athenienſibus, Olympiade centeſima ſexta, vt annotauit Carolus Sigon. cepit ſibiq; ſtipendiarias fecit.

5. Νῦν δὲ τὸ μὲν παρόν] Aſſumtio ſyllogiſmi tollit propoſitionis antecedens per contrarium, ac in ſe complectitur concluſionem amplificatam comparatione minorum.

Analyſis Rhetorica.

1. Παρῆσαν] Pro ἀνέβησαν: ex genere ſpecies ſignificatur: ſynechdoche.

2. Πραγμάτων] Κακῶν ἤγουν κινδύνων: ex genere ſpecies: ſynechdoche.

3. Ἵνα μή] Paralepſis, cui ratio additur à fine: frequens eſt apud Demoſthenem.

4. Εἴ ποτε] Occupatio obiectionis.

Νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει· τίς; Οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἐμοί γε δοκεῖ τις ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων, ὡς δεῖ, πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως. Τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀ-

μελείας

μελείας ἄν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. ἀλλ', οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως. Ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν μνημονεύουσι. πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων, ὡς τὰ πολλά, κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα.

Analyſis Logica.

Tertium confirmationis argumentum ſumitur à cauſſa procatarctica ſeu impellente, quæ eſt occaſio & opportunitas à Deo Athenienſibus oblata. Syllogiſmus hic eſſe poteſt.

Quorum res afflictæ ſunt, & quibus è rebus malè adminiſtratis infamiæ nota inuſta eſt, iis ſumma cura adhibenda eſt, vt omnes occaſiones & opportunitates à Deo oblatas, ſedulo obſeruent, rebusq́; afflictis medicinam afferant, & ignominiæ notã abſtergant. Hæc propoſitio deeſt. Illuſtratur autem hiſce ſententiis. Menander:

Ἅπαντα καιρῷ χάριν ἔχει τευχόμενα,

Καιρὸς γὰρ ἐστὶ τῶν νόμων κρείττων πολύ.
Τάχιστ' ὁ καιρὸς μεταφέρει τὰ πράγματα,
Τὸν καιρὸν εὔχου πανταχοῦ ἵλεων ἔχειν.
Omnia grata, si tempore sint vindemiata:
Occasio enim longè legibus præstat.
Paulo momento mutat tempus (occasio) negotia.
Occasionẽ precare, vt vbiq; propitiã habeas. Eurip.
Σοφῶν ἀνδρῶν ταῦτα, μὴ 'κβάντας τύχης
Καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν. *(nam*
Sapientũ id verò virorũ est, non egredientes fortu-
Occasionẽ capere, ac alias simul voluptates sequi. Is.

Τὸ ἐν καιρῷ ταῖς πράξεσι χρήσασθαι, καὶ τὰ προσήκοντα περὶ ἑκάστης ἐνθυμηθῆναι, τῶν εὖ φρονούντων ἴδιόν ἐστι. *In rebus agendis occasionem captare, & quæ singulis cõueniant cogitare, prudentium virorum totum & proprium est.* Hęc illi: sed redeo ad assumtionẽ.

Atqui nostræ res nostra negligentia sunt afflictæ, atq; ex neglectis occasionibus, quæ diuina beneuolentia nobis obtigerunt, ignominiam contraximus.

Ergo præsentem occasionem, vt rebus afflictis consulamus, & infamiæ notam eluamus, amplecti & vsurpare debemus.

1. Νυνὶ δὲ καιρός] Assumti sententia hoc loco ponitur: vbi primò tria notantur: primò modus occasionis, seu caussę adiuuantis, eiusq; caussa principalior: modus est αὐτόματος spontaneus: caussa principalis sunt Olynthij. Secundò notatur subiectum, cui occasio spontanea ab Olynthiis contigit, id verò est πόλις vrbs Atheniensium. Tertiò

tiò notatur amplificatio: quæ ducitur à comparatione parium per negationem imparis. Hæc occasio, inquit, nulla superiorum est inferior.

2. Καὶ ἐμοί γε δοκεῖ] Dilatat assumtionis sententiam occupatione obiectionis Atheniensium. Obiicere poterant: At multa non ita, vt oportet, in nostris rebus se habent. Respondet Orator prudentissimè παρομολογίᾳ concessione, & ἀντεισαγωγῇ contraria inductione; quæ argumentum diuersorum seu dissimilium efficiunt. Etsi, inquit, vobis dent res nostras grauiter laborare: tamen siquis iudex iustus, & æstimator ęquus velit esse beneficiorum à Deo nobis collatorum, is mihi videbitur Deo magnas acturus gratias.

3. Τὸ μὲν γὰρ πολλά] Ἀντεισαγωγὴν probat Orator egregia distinctione euentorũ & caussarum, seu earundem cõparatione dissimili. Quod enim multa in bello amisimus, meritò quispiam nostræ negligentiæ tribuerit: id verò non iampridem euenisse & nunc nobis ostensam societatem, quæ superiora omnia compensare possit, si ea vti velimus, id diuini beneficij loco ponendum est.

4. Ἀλλ' οἶμαι παρόμοιον] Illustrat & probat, quod modò dixit, eleganti simili, quod integro syllogismo constat, atque ideo probè notandum est.

Quod in re pecuniaria vsu venire solet, idem in rerum administratione accidit. Hæc est similitudinis simplex sententia, & syllo-

giſmi propoſitio. Protaſεως autem explicatio, quæ cōſtat anthiteſi ſeu diſſimili, loco aſſumtionis ponitur ad hunc modum.

Atqui in re pecuniaria hoc vſu venit, vt is, qui pecuniam acquiſitam ſeruat & cuſtodit, magnas Deo gratias agat & habeat: is verò, qui imprudens & neſciēs eam conſumit & profundit, ſimul quoq; gratiæ quam Deo habere deberet, obliuiſcatur.

Ergo in rerum adminiſtratione qui occaſiones à Deo ſuppeditas obſeruāt, iisq; vtuntur, Deo pro iis gratias agunt: qui verò eas negligunt & inutiliter præterire ſinunt, etiāſi aliquid boni à Deo euenerit, ne recordantur quidem.

Vt iuniores hunc locum rectius intelligāt, facilius imitentur, atq; aliis in locis minori negotio ſimilia argumenta reſoluant, fert animus ſingulas ſyllogiſmi partes in textu annotare, & quomodo diſponantur, explicare.

5. Ἀλλ' οἶμαι παρόμοιον] Comparationis protaſis priori loco ponitur, atque propoſitionis antecedens ſeu ſubiectum conſtituit.

6. Ἂν μὲν γὰρ ὅσα] Protaſi implicitæ ſubiungitur nunc ἐπεξεργασία ſeu expolitio, quę pro ratione huius loci argumentum diſſimilium complectitur, ac aſſumtionem ſyllogiſmi efficit.

7. Καὶ περὶ τῶν πραγμάτων] Expolitioni protaſeos ſubiicitur comparationis apodoſis, quæ propoſitionis conſequens ſeu prædicatum facit.

8. Οἱ μὴ χρησάμενοι] Hæc eſt apodoſεως explicatio, quæ vltimum in agmine locũ ſortitur, atq; complexionis vices obit. Hæc in gratiam iuniorum monere voluimus.

9. Πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον] Propoſitionis ſyllogiſmi ſeu comparationis ratio redditur ex loco communi, id eſt communi hominum conſuetudine: qui ex vltimo rerum euentu de rebus, quæ anteceſſerunt, iudicium facere conſueuerunt. Similis ſententia eſt apud Ciceronem pro Rabirio: *Hoc plerunque*, inquit, *facimus, vt conſilia euentis ponderemus: & cui benè quid proceſſerit, multùm illum præuidiſſe: cui ſecus, nihil ſenſiſſe dicamus.* Idem lib. ad Attic. ep. 10. *Nedum hominum humilium, ſed etiam ampliſſimorum virorum conſilia ex euentu non ex voluntate à plerisq; probari ſolent.* Hanc verò hominum peruerſitatem de rebus iudicandi reprehendit Poëta:

careat ſucceſſibus opto,
Quiſquis ab euentu facta notanda putat.

Demoſthenes in oratione περὶ στεφάνου eandem hominum prępoſteram de rebus iudicandi conſuetudinem grauiter reprehendit. Τὸ μέλλον ἢ τὸ παρὸν τὴν τοῦ συμβούλου τάξιν ἀπαιτεῖ. Τότε τοίνυν τὰ μὲν ἔμελλον, ὡς ἐδόκει τῶν δεινῶν, τὰ δ᾽ ἤδη παρῆν· ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβαίνοντα συκοφάντει. τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων γίγνεται. Ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ, τὴν τοῦ συμβουλεύοντος διάνοιαν δηλοῖ. Id eſt: *Futura aut præſentia conſiliarij munus requirũt: Tum*

verò cladium impendebant aliæ, vt apparebat, aliæ iam aderant, in quibus institutum administrationum mearum spectare, non euentum calumniari debes. Rerum enim omnium exitus talis est, qualem Deus esse vult. Ipsum verò propositum consulentis animum declarat. Hæc paulò post illustrat simili. ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίαν πράξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα, εἶτα χειμῶνι χρησαμένου, καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν, ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο. Id est: *Ac si quis nauicularium, qui incolumitatis caussa fecisset omnia & nauigium rebus omnibus adornasset, quas ad eius conseruationem facere putabat: postea tempestate conflictatum & fatescentibus ei aliquibus instrumentis, aut prorsus etiam confractis, naufragij criminetur.*

10. Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ] Tertij argumenti complexio est grauis & vehemens adhortatio ad studium & alacritatem: qua tria obseruare possumus. 1. Est subiectum, in quo Athenienses suam industriam exercere & probare debent. Τὰ λοιπὰ ea videlicet curare & tueri vos decet, quæ reliqua adhuc & in vestra potestate sunt. 2. Est modus, quo res nondum ereptas curare debent: Is verò exprimitur σφόδρα valde accuratè: quod opponit eorum oscitantiæ. 3. Est ratio adhortationis, quæ sumitur à fine: vt videlicet Athenienses rebus emendatis rerum malè gestarum nigram eluant notam.

Analysis Rhetorica.

1. Av-

1. Ἀντίῤῥοπον] Metaphora: de eo propriè dicitur quod ſibi pondere reſpondet: ſiue de duobus corporibus lancibus impoſitis ob æquale pondus æquilibrium conſtituentibus. Hinc metaphoricè, par, æquale, æquipollens. Sic ἁμαρτημάτων τιμωρία ἀντίῤῥοπος. i. pœna peccatis ęqualis. Sic hoc loco συμμαχία ἀντίῤῥοπος τούτων ſc. κακῶν, ſocietas compenſandis malis antea acceptis par & æqualis.

2. Συναναλῶσαι] Metaphora à rebus corporeis, quas propriè conſumere dicimur: vt hoc loco, ἀναλίσκειν τὰ χρήματα. Sic Horat.

Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati.

3. Ἀποτριψόμεθα] Ἀποτρίβεσθαι propriè ſignificat fricando aut terẽdo maculam corporis aut veſtis eluere. Hinc metaphoricè ad animi vitia transfertur.

Εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τίς ἐμοὶ, τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσται, βαδίζειν ὅποι βούλεται; ἆρ' ἄγε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος· τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις· εἶτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον, ᾤχετ' εἰς Θρᾴκην. Εἶτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε. Πάλιν ῥαΐσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις

ἐπεχείρησε. Τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. Τί οὖν, τις ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; Ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα. καὶ τὸ προΐεσθαι καθέκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων, ὡς ἀλυσιτελές. Καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ πρὸς ἅπαντας χρῆται καὶ συζῇ Φίλιππος. ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς ἀεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται. ὑμεῖς δὲ, ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε εἴς τί ποτε, ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι. Ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν. οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὰς ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

Analysis Logica.

Quartum confirmationis argumentum ducitur ab adiuncto periculo, seu à fine propter quē bellum aduersus Philippum sit suscipiendum: vt scilicet Philippus aditu in Atticam prohibeatur, & ne Athenienses in seruitutem ab eodem redigantur. Constat autem hoc argumentum duobus

bus ſyllogiſmis. Prior eſt generalior, atq; hoc modo formari poteſt.

Si Olynthios auxilio noſtro indigentes neglexerimus, & is Olynthũ occupauerit, nemo eum arcere amplius, nemo reſiſtere poterit, ſed ſine impedimento quocunq; volet graſſabitur, atq; omnia longè lateq; depopulabitur:

Atqui hæc poſteriora, quæ nobis perniciem afferent, nobis non erunt committenda.

Ergo nec priora committenda erũt: ſed Philippo reſiſtẽdum ac pro Olynthiis ſedulò & ſtrenuè pugnandum.

1. Εἰ δὲ προησόμεθα] Propoſitio ſyllogiſmi amplificatur communicatione, ſeu vehementi interrogatione, quæ vim negationis habet.

2. Ἆρά γε λογίζεταί τις] Propoſitionis connexę ratio ducitur à modo, quo Philippus imperio viribuſque auctus eſt: cum principio infirmus fuiſſet. Illuſtratur autem modus ille à factis Philippi per inductionem longam & enumerationem locorum, vrbium, regionum, quas Philippus mira celeritate peragrauit, ſuis victoriis illuſtrauit, ſuo imperio adiunxit, ſibiq; tributarias fecit.

3. Τὸ πρῶτον] Philippus Olympiadis 105 anno tertio, vt ſupputauit Sigonius, Amphipolin Athenienſibus ademit: Pydnam cepit, Potidæam expugnauit, quo anno bellũ ſociale exarſit. Credibile eſt hoc anno aut vno poſt Methonen quoque captam eſſe.

4. Εἶτα] Philippus Olympiadis centeſimę quin-

tæ anno quarto, auxilio Alenadarum in Theſſaliam venit, atq; inde Tyrannos eiecit. Sigon.

5. Μετὰ ταῦτα φεράς] Hęc geſta ſunt Olympiadis centeſimæ ſextæ anno tertio. In Thraciam verò venit, eamq́; ſubegit Philippus Olympiadis centeſimæ nonæ anno 1, vt annotauit Sigon. Eodem anno Illyrios depopulatus eſt. De his rebus hęc ferè apud Diodorum leguntur. Methone captâ ac diruta & ciuibus eiectis, ſingulis veſtem vnicam ferentibus, omnem eius ditionem in Macedonas tranſtulit. Poſt hæc Philippus à Theſſalis accerſitus venit in Theſſaliam cum exercitu. Erant enim tũ multæ in ea regione turbæ, quia reguli à populo impetebantur, & Philippum idcirco populus vocarat. Præterea bellum ſacrum iam excitatum erat, quo Theſſali cum Bœotis aduerſus Phocenſes certabant. Itaque Philippus multis victoriis Phocenſes tandem vicit, & ex Theſſalia repulit. His actis Pheras contendit aduerſus Lycophronem & Pytholaum eius vrbis Tyrannos, quos tradere ſibi vrbem coegit, ea conditione vt ſalui exirent: qui inde ad Phocenſes ſe contulerunt. Tyrannide ſublata & libertate reſtituta, cæterisq́; per Theſſaliam rectè conſtitutis in Macedoniam rediit.

6. Τί οὖν τις ἂν εἴποι] Aſſumtionis ſententia exponitur occupatione obiectionis: qua finem eorum quæ hactenus dicta ſunt, per diſtributionem bimembrem attingit & explicat. Ideo, inquit, hæc à me in præſentia dicuntur, vt primò intel-

intelligatis quàm inutile, imò quàm damnoſum ſit, ſemper aliquid rerum negligere: deinde verò vt animaduertatis Philippi cupiditatem ſemper aliquid moliendi & innouandi: qua vtitur erga omnes & in qua quodammodo conſeneſcit.

7. Ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν] Amplificatio φιλοπραγμοσύνης Philippi à proprio adiuncto & effectu. Cupiditas, inquit, & inſania ſemper aliquid noui machinandi non ſinet eum rebus ſuis contentum viuere, nec conquieſcere: ſed eum ſemper ad maiora patranda & plura conquirenda ſolicitabit. *Nam quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.*

8. Εἶθ' ὁ μὲν ὡς αἰεί] Syllogiſmi complexio exponitur diſſimili comparatione, & amplificatur communicatione. Si, inquit, Philippus ſibi ſemper maiora efficienda animum inducat: vos verò ad nullam rem acriter vobis incumbendum exiſtimaueritis, vos ipſi conſiderate, quò tandem res ſit euaſura.

9. Πρὸς θεῶν, τίς] Alter ſyllogiſmus ſpecialior eſt, ac propius ad rem accedit, Athenienſiúmque animos grauius ferit. Summa eius eſt:

Si Olynthios neglexerimus, bellum quod nunc ibi geritur, ad nos transferetur.

Sed hoc poſterius nobis prorſus non eſt ferendum: ſiquidem noſtræ ſaluti conſulere velimus.

Ergo nec prius nobis committendum fuerit:

10. Πρὸς θεῶν] Propoſitio eſt valde pathetica, vtpote quæ conſtat epiphonemate ad Deos, apoſtrophe ad Athenienſes & graui interrogatione, qua pro confeſſo ſumit & omnium teſtimonio comprobat, quod affirmare vult. Per Deos immortales; inquit, quis veſtrũ tam indoctus ignaruſq́; rerum eſt, quis tam nihil de ſalute cogitans, qui non intelligat ea quæ dixi, ita ſe habere.

11. Α᾽λλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται] Syllogiſmi aſſumtio illuſtratur & augetur elegãti ſimilitudine: qua periculi magnitudinem exprimit. Cõſtat autem hæc ſimilitudo integro ſyllogiſmo tali:

Quod vſu venit iis, qui temerè magno fœnore pecunias mutuo ſumunt: idem accidit iis, qui voluptatis cauſſa torpori ſeſe dedunt, ac rerum curam abiiciunt.

Atqui illi exiguo temporis ſpacio in rerum abundantia viuunt: paulò verò poſt etiam patria bona eos deficere incipiunt, ac ad ſummam egeſtatem recidunt.

Ergo hi quoque breui tempore in voluptatibus ſunt, ac otio fruuntur: paulò verò poſt neceſſitate coguntur multa, præter & cõtra voluntatem facere, atq; ſummam rerum in diſcrimen addúcunt.

Analyſis Rhetorica.

1. Φερέσθω] Α᾽νακοίνωσις communicatio: de qua antea.

2. Α᾽πέ-

2. Ἀπέκλινεν] Metaphora ab iis qui ad deuia à recta via declinant.

3. Τάςδ᾽] Παράληψις ironica: qua ſimulat ſe ea omiſſurum, quæ tamē maximè dicit & amplificat. Tales præteritiones frequentes ſunt in clauſulis narrationum rerum grauium, & magnos aculeos in animis auditorum relinquunt.

4. Τί οὖν τις] Occupatio perfecta: quia proſopopœiam perfectam coniunctam habet: qua Orator ſua perſona depoſita, alium loquētem facit.

5. Ἀλυσιτελές] Ad verbum, tributum nō pendens: vnde metaphoricè pro inutili & re nullius præcij accipitur. Nam ex tributis non penſis maxima incommoda ad Reſpub. redire notum eſt. Contraria metaphora eſt λυσιτελής, vtilis: λυσιτελέω, vtilis ſum.

6. Συζῇ] Συζάω propriè ſignificat cum aliquo viuo, alicui cohabito: metaphoricè verò iunctū rebus inanimis ſignificat diligentem & ſedulam operam eis tribuere, & totam quaſi vitam in ea collocare.

7. Εὐτρεπίσας] Metaphora à mulieribus, quæ propriè res domeſticas εὐτρεπίσαι rectè ordinare & diſponere dicuntur. Iuxta illud Euripidis in Electra: ἅλις ἔχεις τὰ ἔξωθεν ἔργα, τὰ δ᾽ ἐν δόμοις ἡμᾶς χρεὼν εὐτρεπίζειν: *Satis eſt te res extra domum curare: mulierum verò eſt res domeſticas diſponere.*

8. Τόκος] Propriè ſignificat partum animantium: metaphoricè verò ſignificat fœnus, quod ex vſura ad nos redit: quia eſt quaſi partus & ſo-

boles pecuniæ mutuò datæ. Huius metaphoræ rationem exponit Aristoteles 1 Politic. Ὁ δὲ τόκος νόμισμα πλέον ποιεῖ· ὅθεν καὶ τοῦτ' οὔνομα εἴληφεν· ὅμοια γὰρ τὰ τικτόμενα τοῖς γεννῶσιν αὐτά ἐστιν. *Fœnus pecuniam auget: unde & nomen hoc accepit: illa enim quæ inde pariuntur similia sunt generantibus.*

Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον, καὶ παντὸς εἶναι. τὸ δὲ ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅ,τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. Οὐ μὴν οἶμαί γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. Φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· Καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις. Εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων ὑπομείνας τοῦτο, Ὄλυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ οἰκίαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται. εἴ τε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὄλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι καὶ περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.

Hactenus Orator argumentis probauit Olynthiis armata manu succurrendum esse, ac simul Athe-

Athenienſium negligentiam & ſocordiam grauiter & liberè reprehendit: nunc paucis exponit modum, quo ſibi ſuppetiæ ferendæ videantur. Sunt autem huius membri duo præcipua, quibus conſtat membra: primum eſt exordium nouum & ad beneuolentiam accommodatum: alterum eſt ipſa expoſitio modi.

1. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν] Exordium conſtat occupatione: atque idcirco duas quoque habet partes: prior eſt prolepſis præoccupatio obiectionis Athenienſium. Obiicere poterant ij: Nihil magni adhuc & Oratore digni præſtitiſti, ſed id tantum quod quilibet Momus facere poſſet. Rationem huius obiectionis petere poterant à proprio adiuncto & effecto tam Momi, quàm Oratoris ſeu Conſiliarij. Nam Momi eſt, ἐπιτιμᾶν reprehendere res: Conſiliarij verò, quid facto opus & quid in rem ſit, explicare. Syllogiſmus eorum hic eſſe potuit:

Qui tantùm reprehendit, nihil autem conſilij dat, is Momus eſt, conſiliarius verò minimè:

Atqui tu Demoſthenes hactenus reprehendiſti tantùm, conſilij autem nihil dediſti.

Ergo Momi tantum partes ſuſtinuiſti: conſiliarij verò munus minimè executus es.

2. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ] Altera exordij pars eſt ſubiectio ſeu reſponſio ad Athenienſium obiectionem, ab argumẽto diuerſorum: in cuius antece-

dente Atheniensiũ peruersam iudicandi & agendi consuetudinem reprehendit: in consequente verò suum erga Rempub. amorem testificatur. Sensus est, etsi compertum habeo Athenienses, vos non autoribus rerum, sed iis qui vltimo loco de rebus verba fecerunt succẽsere, si quid ex animi sententia non successerit: tamen me non decere arbitror, vt, ratione habita meæ securitatis, tergiuersar ea exponere liberè, quæ in rem & ex vsu vestro fore videntur.

3. Φημὶ δὲ διχῆ βοηθητέον] Alterum membrum est modi expositio. Duplici, inquit, via opem nos ferre oportet: primo oppida Olynthi seruanda & tegenda sunt, eoq; præsidium mittendum: deinde oportet eius regionẽ exercitu inuadere, eamque ferro & igne infestare.

4. Εἰ δὲ θατέρου] Sententiæ expositæ addit rationem à fine: Ne, inquit, incassum & frustra expeditionem suscipiamus, atque bellum gerendo oleum & operam perdamus, si horũ alterutrum neglexerimus. Hoc verò rursus probat à consequente per dilemma. Si enim, inquit, vos agrum eius tantummodo infestabitis, id hoc tempore facilè tolerare poterit, si verò expugnata Olyntho domum redierit, sine negotio se vlcisci vosque arcere poterit. Sin verò tantummodò opem tuleritis, ipse verò sibi domi omnia in tuto collocata, & extra teli iactum posita esse, animaduertet, instabit & vrgebit summo studio & coniunctis copiis: atque ita temporis progressu obsessos superabit.

Ana-

Analysis Rhetorica.

1. Προσκαθεδεῖται] Προσκαθέζεσθαι propriè significat assideo: sed metaphoricè in aliquam rem incumbo, multum operæ in aliqua re pono & consumo. Eadem metaphora est in verbo προσεδρεύειν. Vtrumq; tamen optimè videtur exprimi per vocabulum, assiduus: quod idem simili metaphora à Cicerone adhibetur.

Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω. περὶ δὲ χρημάτων πόρου. ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά. Ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Τί οὖν ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ, καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς οὕτω πῶς ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπὸν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλὰ, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων, ἄνευ ὧν μηδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθε, ὥς τις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ, καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

1. Καὶ περὶ μὲν βοηθείας] Perfecta transitio à modo auxilium ferendi, ad modum & viam acquirēdi neruos auxilij, id est pecuniam & commeatum militibus suppeditandum. Operæpretium

facturi videmur & huic loco multùm lucis allaturi, si aliquid de ratione pecuniæ & ærarij Atheniensium differã. Pecuniæ igitur Atheniensiũ: si vsum spectes, duplicis generis potissimũ fuerunt. Aliæ dicebãtur χρήματα στρατιωτικὰ, pecuniæ militares, quæ non solũ in vsus militię ex publica administratione cõuersa sunt, vt significat Demost. in oratione contra Neærã, cùm inquit decretum scriptũ, vt pecuniæ διοικήσεως vtiq; fierent militares, sed etiã quæ ex tributis belli nomine collatis redacta sunt, quod intellexit in oratione aduersus Polyclẽ, cũ dixit: *Ego primus collationẽ contuli, quãuis trierarchus essem. Cuius rei testes sunt qui tũc militares pecunias exegerunt.* Carol. Sigon. de Repub. Athen. lib. 4. cap. 3. Aliæ dicebantur χρήματα θεωρικὰ pecuniæ theatrales, quæ in ludos & spectacula sunt consumtæ. Has Vlpianus in hanc orationem scribit à Pericle primum, cum diuites loca in theatro primum pretio compararent, pauperes autem ne id facerent æris inopia impedirentur, esse inductus, lege lata, vt pecuniæ ex publicis reditibus confectæ theoricæ fierent. Hoc idem confirmat Plutarchus in Pericle. Deinde legibus aliis sancitum est, vt bello existente residuæ pecuniæ fierent militares. quod etiam docet in oratione contra Neæram Demosthenes. Vlpianus autem scribit cum Apollodorus conatus esset, theoricas pecunias reddere militares, Eubulũ popularem gratiã aucupantem scripsisse legẽ, adiuncta capitali pœna, ne quis theoricas pe-

cunias

cunias faceret militares. Libanius autē in Olynthiacas notat, cū antiquitus theatrum lapideum nullū eſſet, ſed ligneū, & omnes locum in theatro feſtinanter occupare ſtuderēt, verberationes ſæpe & vulnera conſecuta. Cui malo vt occurrerēt Athenienſiū principes, venales locos feciſſe ſtatuiſſeq́; , vti ſpectandi cauſſa ſinguli duos penderēt obolos, ne verò tenuiores propter ſumtū ſpectaculi voluptate ſpoliarētur, eos ex ærario obolos duos ſumere voluiſſe. Arpocratio verò, qui aliquanto ſecus hāc ex Philochoro refert hiſtoriā, non obolos, ſed drachmā nominat: eamq́; abſentē aut peregrè euntem neminem capere potuiſſe Hyperidis authoritate demonſtrat. Carol. Sigon. lib. 4 de Repub. Athen. cap. 3.

2. Ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] Quia capitale erat & periculoſum apud populū, lege ſuadere, vt pecuniæ theatrales fierēt militares, idcirco Demoſthenes cautè & circumſpectè de hac re diſputat. Ac primo quidē illas pecunias amplificat comparatione minorum: qua eas pecuniis aliarum gentium anteponit.

3. Ταῦτα δὲ ὑμεῖς] Secūdò vt populi indignationē declinet vtitur permiſſione: qua populo liberum facit vt pecunias in eos vſus cōferat, in quos velit.

4. Εἰ μὲν οὖν ταῦτα] Tertio dilēmate iñuit pecunias theatrales ad priſtinū vſum reuocandas eſſe: nec tamen expreſsè Athen. ſuadet, vt hoc faciant. Si, inquit, iſtas pecunias militib. reſtituetis: nulla pecuniarū collatione opus erit: ſi verò minus, maximè opus erit.

5. Τί οὖν ἄν τις] Etsi Orator caussam hanc satis prudenter & cautè proposuit, ac extremis tantùm, quod aiunt, digitis attigit: tamen Athenienses videntur ipsius oratione nonnihil commoueri & tumultuari cœpisse: idcirco Orator vtitur hac occupatione, qua commotos eorum animos sedare conatur. Prolepsis est, Tu ne censes aut scribis, hanc pecuniam debere fieri militarem? Hoc negat Orator argumēto inartificiali. i. iureiurando: quo Iouem testē appellat: Minimè, inquit, ita me Iuppiter amet, ego sancio legem de pecunia theatrali facienda militari: sed tantum, quid ego de eius pecuniæ vsu recte collocando sentiam, vobis expono. Censeo igitur militem adornandum & rebus necessariis instruendum esse, & pecuniam illam debere seruire vsui militari, atq; vnum eundemq; esse ordinem & accipiendi eam pecuniam, & necessaria Reip. faciendi, hoc est ij tantum debent accipere pecuniam istam, qui Reip. negotia curant, qui patriæ seruiunt, eamq; defendunt.

6. Ὑμεῖς δέ] Opponit suæ sententiæ vsum pecuniæ, in quem Athenienses pecunias conuerterant: eumq; à consequenti reprehendit. Vos, inquit, pecunias, rerum administratione neglecta & omissa, in ludos & spectacula consumitis. Vnde nihil reliquum est, quàm vt de vestris in commune cōtribuatis, si multis opus est multa, si paucis pauca.

7. Δεῖ δὴ χρημάτων] Conclusio huius loci è sen-

tentia

tentia communi. Opus eſt, inquit, pecunijs, ſine quibus nihil eorũ fit, quę decẽt & quę expediunt. Hanc ſententiam Ariſtophanes in Pluto pluribus perſequitur, & longa inductione probat. Huc etiam facit illud Heſiodi 2. ἔργων.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
Pecuniæ ſunt anima miſeris hominibus.

Simile eſt illud Euripidis in Electra:

Σκοπῶ τὰ χρήμαθ' ὡς ἔχει μέγα σθένος·
Ξένοις τε δοῦναι, σῶμά τ' εἰς νόσον πεσὸν
Δαπάναισι σῶσαι.
Expendo quæ vis ſit pecuniæ,
Vt ſuppetat quod & hoſpitibus demus, & quo
Affecti corporis valetudinem inſtauremus.

8. Λέγουσι δὲ καὶ] Communicatione, permiſſione & adhortatione ad Athenienſes finem imponit huic loco.

Analyſis Rhetorica.

1. Περὶ δὲ χρημάτων] Ellipſis ſeu apoſiopeſis reticentia.

2. Πόρου] In hoc vocabulo duplex eſt tropus: prior eſt metaphora. Nam πόρος primò & propriè ſignificat viam: metaphoricè verò pro ratione aliquid efficiendi accipitur. Alter eſt metonymia cauſſæ, qua πόρος. i. ratio ſeu via, vt loquitur Cicero, pecuniam comparandi, pro ipſa pecunia accipitur.

3. Ταῦτα] Ἐπιχώρησις permiſſio Rhetorica.

4. Μᾶλλον] Epanorthoſis.

5. Τί οὖν] Occupatio perfecta, hoc eſt perfecta proſopopœia conſtans.

6. Ἑορτάς] Ἑορτὴ propriè significat festum, siue diem festi: per metonymiã verò pro ludis & spectaculis accipitur: quę diebus festis & solennitatibus magnis potissimum agebantur.

7. Πολλὰ πολλῶν] Duplex & elegãs polyptoton.

8. Δεῖ δή] Paronomasia & epiphonema.

Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. οὔτε γὰρ ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐπρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει· οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾤηθη δεήσειν αὐτόν· ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα, τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ τὴν γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει. Εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι. καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. Ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι. Τὰ γὰρ κοινὰ ἀπὸ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. Ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα, καὶ τὸν Ἰλλύριον, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἄν, καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι. Καὶ ἄνθρωπος ὑβριστής, ὥς φασι· καὶ μὴ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως. Τὸ γὰρ εὐπραττεῖν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. διόπερ

διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.

Orator hactenus argumentis confirmauit Atheniẽses debere opem ferre Olynthijs, atq; modum & rationem id faciendi exposuit. Nunc per digressionem opportunã & necessariam omnia repetit, & quasi vno fasciculo comprehendit omnia ea quæ hactenus fusè dixit: atq; hac ratione Athenienses ad res capescendas exuscitat. Res planior & facilior fiet si vnius syllogismi spacio centroq; includatur.

Omnes prudentes & rebus suis rectè consulentes decet hostem inuadere & oppugnare, cùm vident res eius non vsq; adeò bono statu esse. Hæc propositio deest: at ex assumtione & cõplexione facilè colligitur.

Atqui res Philippi hostis nostri infensissimi nunc bono loco non sunt.

Ergo vos, qui sapientiæ laudem affectatis, & patriæ saluti libertatiq; consultum & prospectum benèvultis, decet arma aduersus ipsum sumere.

1. Ἄξιον δ᾽ ἐνθυμηθῆναι] Transitio & propositio cohortationis continens per dissimilitudinẽ syllogismi assumtionem. Operæpretium est, inquit, considerare & cognoscere, in quo statu nunc sint res Philippi. Nam non ita florentes sunt & benè habere videntur, vt quis existimare posset, qui eas non accutatè inspiciat & perlustret. Hæc est assumtionis sententia.

2. Οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε] Assumtionis primum argumentum sumitur ab adiuncto.i. ἀθυμίᾳ καὶ ταραχῇ animo fracto & perturbato Philippi: cuius caussa est rerum euentus, qui præter spē & mentem Philippi accidit. Syllogismus connexus est ex occupatione obiectionis.

Si Philippus putasset sibi bellum gerendum esse, arma non sumsisset: ibi. οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε πόλεμον.

Atqui sperauit se vno aditu ex impetu omnia funditus euersurum esse: quod ipse fefellit. ibi. Ἀλλ' ὡς ἐπιών.

Ergo bellum suscepit: atque idcirco nunc animo frangitur & turbatur, cum videat id præter spem accidisse. ibi. τοῦτο δὴ πρῶτον.

3. Εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν] Altera assumtionis ratio ducitur à remotione caussarum adiuuantium.i. auxiliorum sociorum, quæ Philippum deficiebant. Syllogismus hic est:

Si Philippus auxilio sociorum & commeatu vectigalibusq́; suis priuabitur, nihil dubium est, quin eius potentia plurimum infringatur & debilitetur.

Atqui quæ antecedunt vsu venient ei omnia.

Ergo nerui potentiæ eius plurimùm incidentur.

4. Εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν] Assumtio primo loco ponitur & inductione amplificatur: cuius primū membrum sunt Thessali. Thessalis, inquit, fidem habere non audet, nec ij iuuabūnt eius conatus. Quod autor aliquot argumentis probat.

5. Ταῦτα

5. Ταῦτα γὰρ ἄπιστα] Primum argumentum ſumitur ab adiuncta perfidia eorum, quam amplificat quadrifariam: primò à cauſſa eius efficiente, φύσει natura inquit, hoc habent, vt ſint perfidi: deinde à tempore, ἀεὶ ſemper, inquit, ſunt perfidi: tertiò à ſubiecto, πᾶσιν ἀνθρώποις omnibus hominibus ſunt perfidi: quartò à pari: Vt verò, inquit, antea vehementer fuerunt perfidi: ita nunc quoque erga ipſum ſunt affecti.

6. Καὶ γὰρ παγασάς] Altera ratio, qua præcedẽs confirmatur, ducitur à factis Theſſalorum duobus. Nam primò Pagaſas ab eo repoſcere decreuerunt: deinde verò Magneſiam mœniis cingere aut præſidio munire eum prohibuerunt.

7. Ἤκουον δ᾽ ἔγωγε] Tertia ratio ducitur à teſtimonio: Audiui, inquit, à nonnullis eos neq; fructuum perceptionem ex portibus & foris ei amplius conceſſuros eſſe. Ratio verò huius teſtimonij additur à fine per diſſimilitudinem. Nam his aiunt Theſſalorum Rempublicam adminiſtrandam eſſe, non autem à Philippo in ſuos vſus conuertendos.

8. Ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ] Hoc loco ponitur propoſitio ſyllogiſmi.

9. Ἀλλὰ μὴν τόν γε παίονα] Alterum mẽbrum quo inductio amplificatur, ſunt Pæones, Illyrij & cæteri eorum vicini: quos ait omnino exiſtimandum eſſe, malle ſui iuris & liberos, quàm ſeruos eſſe.

10. Καὶ γὰρ ἀληθῶς] Prima ratio ſumitur ab adiun-

cto eorum. Sunt, inquit, insueti iugi & seruitutis, non assueuerunt aliis parere & dicto audientes esse. Hoc imitatus est Plautus in Capt. *Omnes profecto liberi libentius sumus, quàm seruimus.*

11. Καὶ ἄνθρωπος] Altera ratio ab adiuncto Philippi confirmatum testimonio Pæonum & Illyriorum. Aiunt, inquit, eum esse hominem iniurium, contumeliosum, & ferocem: atque ideo non facilè se eius seruituti addicent.

12. Καὶ μὰ Δί] Confirmat Philippi adiunctum, i. probat eum esse contumeliosum, superbũ, contumacem communi sententia, qua caussa superbiæ & contumaciæ exponitur. Nimia, inquit, felicitas & rerum successus stultis & improbis hominibus mala & nefaria consilia capiendi & desipiendi ansam præbet. Atq; hoc inquit in caussa est, cur dicatur: *Non minor est virtus quam quærere parta tueri.* Hanc sententiam illustrare possumus aliis sentẽtiis autorum. Euripides in Hercule furente sub persona chori:

Χρυσὸς, ἅτ' εὐτυχία
Φρονεῖν βροτοὺς ἐξάγεται
Δύνασιν ἄδικον
Ἐφέλκων.
Aurum & fœlicitas
Sana mente homines excutit,
Violentum imperium trahens
Secum.

Huc pertinet illud Ouidij 2. de arte.

Luxuriant animi rebus plerumq; secundis:

Nec

Nec facile est æqua commoda mente pati.

De hac sententia plura vide apud Xenophontem lib. 4. vbi explicat prouerbiũ illud πολυθρύλλητον· γνῶθι σαυτόν: *Nosce teipsum.*

Analysis Ethica & Politica.

1. Quæ præter animi sententiam nobis eueniant mala, animum plurimum debilitant, affligunt & conturbant.

2. Vectigalia, quæ ex portibus & foris percipiuntur, non in alium vsum conferri debẽt, quam vt iis Resp. rectè beneq; administrentur.

3. Omnes homines liberi suique iuris esse malunt, quam alteri seruire & parere.

4. Nimius rerum successus hominibus stultis ansam præbet multa præter decorũ designandi.

5. Difficilius omnino est res partas tueri & cõseruare, quam parere: quod exempla multorum florentissimorum regnorum docent.

Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρείαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ἡμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, ὡς εἰ Φίλιππος λάβῃ καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν; Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος ταῦτα ποιῆσαι, καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε. Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν

ἐκεῖνον. Ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι. ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς, οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσετε ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀτοπωτάτων μὲν τ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν, ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. Εἰ γὰρ ἡμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη, στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντες ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνηται. Εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι, καὶ προσέσθαι ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι;

1. Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες] Complexio ſyllogiſmi exponitur & amplificatur trium factorum, ſeu potius trium cauſſarum quæ ad bellum rectè gerendum neceſſaria ſunt enumeratione: prima eſt legatio: altera eſt miles ſeu exercitus, qui ex ipſis Athenienſibus cogendus eſt: tertia eſt auxilium ſociorum, qui excitandi ſunt.

2. Λογιζομένοις ὡς εἰ] Complexionis prima ratio ducitur à pari taliq; ſyllogiſmo concluditur.

Æquum & honeſtum omnino eſt, vt eodem modo

do occaſionem nobis oblatam captemus, quo Philippus, ſi ipſi obtingeret, captaret.

Atqui Philippus magna alacritate captaret ac incitato curſu in vos inuaderet.

Ergo vobis idem omnino faciendum eſt.

3. Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες] Altera ratio ducitur à circumſtantia loci per antitheſin ſeu comparationem diſſimilem: ſyllogiſmus hic eſt.

Aut in Philippi regno, aut in veſtro agro bellum geretis.

Atqui in Philippi regno bellum gerere debetis.

Ergo non in veſtro agro.

4. Ἐὰν μὲν γὰρ] Propoſitionis ratio ſubiicitur: qua probat niſi in regno Philippi bellum gerant, neceſſe fore gerere in ſuo agro. Si Olynthiorum res durare, impetum eius ſuſtinere reſiſtereque poterunt, vos ibi bellum geretis, agros eius vaſtabitis, terræ verò veſtræ prouentis & fructibus, ſine metu fruemini. Si verò Philippus Olynthum ceperit, ſine impedimento in noſtrum agrum impreſſionem faciet.

5. Θηβαῖοι, μὴ] Conſequens duobus argumentis cõfirmatur: prius eſt remotio cauſſarum quibus Philippus coerceri poſſe videbatur, ne impetum faceret in terram Atticam: poſterius eſt teſtimonium Philippi. Vtrumq; verò argumentũ figuratur occupatione. Remotio porrò cauſſarum cõſtat inductione trimẽbri. Primum membrum agit de Thebanis. Obiectio eſt: Thebani Philippum, ne in nos irruat, reprimↄent. Subiectio

eſt per βίαιον violationem: Imò, inquit, quod pace veſtra dicam, vnà in nos inuadent. Alterum membrũ agit de Phocẽſibus. Obiectio eſt: Phocenſes eum arcebunt. Subiectio eſt: At illi ne ſuæ quidem regioni defendendæ ſufficiunt: niſi vos eos tegatis. Huic ſimile eſt dictum Thaidis ad Chremetem ebrium in Terentij Eunucho. *Huic ipſi opus patrono eſt, quem defenſorem paro.* Huc refer vetus prouerbium: ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων. Tertium membrum eſt de aliis quibuſuis. Obiectio eſt: Alius quiſpiã eum prohibebit. Subiectio eſt à remotione cauſſæ παρασκευαστικῆς: At non volet facere. Alterum argumentum ducitur à teſtimonio Philippi. Obiectio eſt: At Philippus non faciet impreſſionem in noſtram regionem. Subiectio eſt: At abſurdiſſimum eſt dicere eum non facturum vbi poterit, quod nũc parum prudenter agens loquitur.

6. Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα] Aſſumtio & complexio ſyllogiſmi vnâ permiſcentur, duabusq; rationibus probantur. Prior ducitur à damno per comparationem minorum: Si, inquit, vobis triginta tantum diebus exercitus in caſtris habendus eſſet, & commeatus ex ipſa regione colligendus, etiamſi bellum nullum exarſiſſet, tamen agricolæ veſtræ maius detrimentum & damnum acciperent, quam in totum bellum ſuperiori geſtũ tempore inſumtum fuit: Si verò bellum præterea acceſſerit, quãtis incommodis eos affectum iri exiſtimandũ eſt. Altera ratio ducitur à turpitudine, quam

quam amplificat à pari & teſtimonio ſapientum. Hunc locum explicat Hor. Sat. 2. lib. 1. Vnde

Fama malum grauius, q̃ res trahit. An tibi abunde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quicquid vbiq;
Officit, euitare, bonam deperdere famam.

Item illud Ciceronis 2. Tuſc.

Si in vnum locũ ſint collata omnia mala, cum turpitudinis malo non erunt comparanda.

Analyſis Rhetorica.

1. Ὑμᾶς] Apoſtrophe orationis ad Athenieſes.
2. Καιρόν] Synechdoche integri. καιρὸς tempus pro occaſione. i. ea temporis parte, quæ habet in ſe alicuius rei idoneam faciendi aut non faciendi opportunitatem, quam Græci proprio nomine εὐκαιρίαν appellant, cui opponitur ἀκαιρία.
3. Συνάρασθαι] Quaſi coniunctis viribus & operis rerum curã ſuſcipere. Metaphora ab iis qui ſe mutuò in tollendis oneribus iuuant.
4. Καί] Anaphora, epiſtrophe, polyptoton.
5. Πῶς ἂν] Communicatio duplex.

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον. Τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς. τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἵνα αἱ τῶν πεπολιτευμένων εὐθῦναι ῥᾴδιαι γένωνται· ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν

πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δὲ εἴη παντὸς εἵνεκα.

1. Πάντα δὴ ταῦτα] Postrema orationis pars est epilogus: cuius tria potissimum sunt mẽbra. Primum est repetitio propositionis generalis, de auxilio ferendo & bello ex Attica terra propulsando. Alterum membrum est superioris quasi confirmatio: qua distributione trimẽbri munia singulis ordinibus prę scribit, earumq; rationem addit à fine. Primus ordo, sunt opulenti. Officiũ est: sumptus exiguos è magnis, quæ possident, bonis, militibus suppeditare. Finis est: vt reliquis sine metu & periculo fruantur. Alter ordo, sunt ij qui agunt ætatem militarem. i. iuuenes. officium est: Belli peritiam in Philippi agro sibi comparare. Finis est, vt sint terribiles patriæ custodes. Tertius ordo, sunt Oratores. officium est, ea dicere quæ ex vsu sunt. Finis est: vt ratio administrandæ Reipublicæ illis fiat facilis & expedita. Tertiũ membrum est votum: quo petit, vt omnia quæ hac oratione suasit, bene feliciterq; publici boni caussa cedant.

Finis orationis primæ Olynthiacæ.

ΔΗΜΟ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝθιακὸς δεύτερος.

Argumentum & occaſionem huius orationis ex Libanij argumento, quod ſubiiciemus, ſtudioſus lector cognoſcet. Nos de methodo, qua prudenter progreditur Orator, pauca dicemus. In pręcedenti igitur oratione conſilium dedit Athenienſibus de auxilio Olynthiis contra Philippi regis Macedonum iniurias & violentiam mittendo: nunc verò, ordine optimo, eoſdẽ ad conſilium maturè & alacriter exequendum hortatur. Obſeruat igitur quod Iſocrates in ſua Paræneſi præcipit: Βουλεύου μὲν βραδέως, ταχέως δ' ἐπιτέλει τὰ δέοντα, id eſt: *Priuſquam incipias conſulto, & vbi conſulueris maturè facto opus eſt.*

Partes orationis, ſaluo aliorum iudicio, tres eſſe ſtatuimus, Exordium, Contentionem, Perorationem.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ λόγου Ὀλυνθιακοῦ Β.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδιόσιν, ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς, ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ μακεδόνος πράγματα. Καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν.

τοὺς γὰρ μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝ-θιακὸς λόγος δεύτερος.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. Τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσαντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους· ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν.

Prima orationis pars est exordium: in quo duo agit orator: primò auditores attentos reddit ab adiuncto rerum statu eorumq; caussa efficiente & fine. Syllogismus hic est.

Quæcunq; deorum beneuolentia offeruntur & ostenduntur bona, ea grata mente accipienda sunt, magnaq; alacritate vtenda.

At nobis in præsentia deorũ beneuolentia multa bona offeruntur.

Ergo ea grata mente sunt accipienda & alacritate vtenda.

Syllo-

Syllogiſmi propoſitio deeſt. Eius tamen ratio ex Plauti dicto vtcunq; intelligitur. *Ingratus qui beneficium accepiſſe ſe negat, quod accepit: ingratus, inquã, qui id diſſimulat: rurſum ingratus qui non reddit: At omnium ingratiſſimus, qui oblitus eſt.*

1. Ἐπὶ πολλῶν] Aſſumtio ſiue enthymematis antecedens priori loco ponitur, è ſubiecto per comparationẽ minorum amplificatur. Cum ex aliis multis rebus deorum erga nos beneficentia, tum verò ex præſenti negotio perſpici poteſt.

2. Τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσαντας] Aſſumtionis ratio ab adiũctis Olynthiorum, hoſtium Philippi: quæ amplificantur diſtributione & comparatione minorum. Nam quod ij qui arma aduerſus Philippum ceperunt, agrum vicinum incolunt, viribus haud contemnendis inſtructi ſunt: & quod omnium maximum eſt in ea ſunt opinione, Philippi fœdera infida & cauſſam exilij interitusque patriæ eſſe, diuino & admirabili beneficio ſimile eſt.

3. Δεῖ τοίνυν ἡμᾶς] Complexio ſiue conſequens enthymematis exponitur ab officio Athenienſiũ & fine. Quapropter, inquit, decet nos iſta cum animis noſtris voluere: ne nobis ipſis magis, quàm res defuiſſe videantur.

4. Ὡς αἰσχρόν] Amplificatio cõplexionis à comparatione. Turpe, imò lõgè turpiſſimum eſt, non ſolum vrbes & loca, quę olim in noſtra poteſtate fuerunt, ſed etiam ſocios & occaſiones per ſocordiam negligere & amittere.

Analysis Rhetorica.

1. Πόλις] Metonymia ſubiecti: πόλις ἀντὶ πολιτῶν, ciuitas pro ciuibus.
2. Ἀνάστασιν] Metonymia effecti: ἀνάστασις ἀντὶ αἰτίου ἀναστάσεως, euerſio pro cauſſa euerſionis.
3. Δαιμονία] Metaphora pro admirabili: quia τὰ δαιμόνια ſunt θαυμαστά.
4. Ὡς ἔστι] Exclamatio cum epanorthoſi ſeruiente amplificationi è minoribus. Talis eſt 1 Epiſt. lib. 1, ad Famil. *Ego omni officio vel potius pietate erga te omnibus ſatisfacio.*

Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; Ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσα ἂν τις εἴπῃ ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μεθ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθέν δ' ἂν μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ἡμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. Ἃ δὲ χωρὶς τούτων ἔνι καὶ βέλτιστόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον

καὶ ἄπιστον καλεῖν, ἄνευ τοῦ τὰ πράγματα δεικνῦναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως. Τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε διεξιόντα ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους, ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτῷ.

Analysis Logica.

1. Τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες] Altera procœmij pars auditorem docilem & beneuolum facit, orationisq; propositionem cõtinet: quæ dilatatur argumento diuersorum seu dissimilitudine longa. In cuius protasi est apodioxis eorum quæ non vult dicere Orator. In antapodosi est ὑπόσχεσις pollicitatio eorum, quę vult persequi hac oratione. Protaseos summa hæc est. Non videtur nobis consultum potentiam Philippi commemorare, & hac ratione vos ad officium cohortari.

2. Διὰ τί; Propositionis ratio subiicitur, talique syllogismo concluditur.

> *Quæ Philippo laudi & gloriæ, nobis verò ignominiæ & probro sunt, tacitus præteribo.*
>
> *Sed potentiæ rerumq; Philippi gestarum commemoratio ipsi gloriæ & laudi, nobis verò probro est.*
>
> *Ergo Philippi potentiam tacitus præteribo.*

3. Ὅτι μοι δοκεῖ] Aſſumtio primo loco ponitur & continet cauſſas, cur nolit Orator de Philippi rebus geſtis verba facere.
4. Ὁ μὲν γὰρ] Aſſumtionis proſyllogiſmus & expolitio ex loco aduerſorum comparatione parium tractatorum, hoc modo: Quo enim Philippus pro ſua dignitate & honore plures res feliciter fortiterq́; geſſit, eò maiori admirationi erit omnibus hominibus & eò maiorem laudem merebitur. Vos contrà, quò negligentius, quàm decebat, res adminiſtrauiſtis, eò grauiorē infamiæ notam ſubire cogemini. Atque idcirco nolo ea nunc exponere.
5. Ταῦτ' οὖν] Complexio ſecundo loco eſt: cui rationis loco ſubiicitur cauſſa, qua Philippus ad tantā potētiam peruenit: ea autē explicatur argumēto diſſimiliū. Non, inquit, enim à ſe ſeu ſuis viribus Philippus creuit: ſed veſtra negligentia, qua hactenus res malè curâſtis, tam potens factus eſt.
6. Ὧν οὖν ἐκεῖνος] Propoſitio ſyllogiſmi tertio loco diſponitur & explicatur argumento diuerſorum ſeu diſſimiliū. In cuius protaſi exponit ea, quę hac oratione non vult perſequi & per quæ non vult adhortari Athenienſes, vt officiū faciant: Nolo, inquit, hoc tempore ea cōmemorare, pro quibus Philippus gratiam referre debet iis, qui ex eius commodo Remp. adminiſtrarunt, & de quibus vos ſupplicium ſumere decet.
7. Ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων] Altera propoſitionis pars ſiue antapodoſis cōplectitur ea quæ à Demoſthe-
ne

ne in medium ſunt afferenda: ea autem duobus notis deſcribũtur. Dicam, ait Orator, ea quæ ſunt βέλτιςα ἀκηκοέναι πάντας ἡμᾶς. i. optima vtiliſſimaq́; auditu nobis omnibus: Item ea quæ μεγάλα ὀνείδη κατ' ἐκείνου φαίνεται, Philippo magno probro & crimini fore videntur apud eos, qui ritè de iis iudicare poſſunt.

8. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον] Prolepſis eſt, qua exponit modum, quo Philippo inuidiam conflare & eius crimina exponere velit, atq; calumniandi cõuiciandiq́; ſtudio ſeſe minime duci oſtendit. Argumentatur itaque à remotione definitionis ad remouendum definitum:

Qui alterum perfidum & periurum appellat neque facinora eius commonſtrat, is meritò conuiciari dicitur.

Atqui Demoſthenes Philippum eo modo perfidum & periurum non appellat.

Igitur Demoſthenes non eſt conuiciator.

8. Τὸ μὲν οὖν] Propoſitio complectitur definitionem conuiciatoris, quam à ſe Demoſthenes remouere ſtudet. Hunc locum nonnihil illuſtrat præclara illa Plauti ſentẽtia, quæ extat in Gurgul.

Indignus ſi malè dicitur, maledictum id eſſe dico:
Verum ſi dignis dicitur, benedictum' ſt meo quidem animo.

9. Τὸ δὲ πάνθ' ὅσα] Aſſumtio ſyllogiſmi. Ego, inquit, facinora eius omnia breui oratione exponam. Hãc verò aſſumtionẽ probat à duplici fine. Idcirco, inquit, res à Philippo geſtas percẽſebo, vt

partim omnibus palam fiat eum esse hominem improbum & maliciosum, sicuti reuera est: partim verò ij, qui eius potentiam, non secus ac si expugnari vincique non posset, reformidant, videant omnia, quib. nos superioribus annis in fraudem induxit, potentiamque auxit, præteriisse, suumque terminum consecuta esse, eoq; peruenisse, quo ad progredi potuerunt.

Analysis Rhetorica.

1. Παρακρουόμενος] Παρακρούειν & παρακρούεσθαι metaphoricè significat fraudulenter induco, astutè decipio, & in fraudem erroremq; impello. Duplex huius metaphoræ caussa affertur. Primò enim metaphora esse potest ab eo qui concussu aut callido luctæ artificio aduersarium supplantat, non verò deiicit, sublimemque arreptum sternit. Vel ab eo qui in rebus appendendis alteram lancem ex æquilibrio fraudulenter digito impellit, vt in alteram partem vergat. Hactenus exordium.

Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς, φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον. Νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν, εὑρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὴν κατ' ἀρχὰς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε, βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσειν, τούτῳ προσαγόμενον. Τὴν δὲ

Ὀλυν-

Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ ποτίδαιαν οὖσαν ἡμετέραν ἐξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις. θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων. Τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται.

Analysis Logica.

Altera orationis pars eſt contentio: in qua affert argumenta, quibus probare & perſuadere conatur, Philippum & malum & non inuictum eſſe. Primum itaq; argumentum ducitur à cauſſis, malitia videlicet & fraude, quibus Philippus ſuam potẽtiam acquiſiuit. Diſputatur autem hoc argumentum ex illo fundamento, Male parta, male dilabuntur, talique ſyllogiſmo connexo iudicatur.

Si Philippus iuſtitia & æquitate tanta potentia, in qua nunc eſſe cõſpicitur, auctus ornatusq́; eſſet, formidabilis admirabilis, & inuictus haberi iudicariq́; poſſet.
Sed antecedens non eſt.
Ergo nec conſequens eſſe debet.

1. Ἐγὼ γὰρ] Syllogiſmi propoſitio, amplificata teſtimonio. i. libera Demoſthenis confeſſione.

2. Νῦν δὲ θεωρῶν] Aſſumtionis ſententia per inductionem probatur ex factis Philippi. Atq; hoc loco præſtat orator, quod antea recepit, ſe videlicet è factis probaturum Philippum periurum & perfidum eſſe.

3. Τὸ κατ᾽ ἀρχάς] Primum inductionis membrum: quod Vlpianus in hunc modum explicat. Pollicebatur Philippus ſe Amphip. olim Athenienſibus cõſeruaturum, ſi Olynthios in amicitiam non reciperent. Quibus verbis freti Athenienſes Olynthios tum repulerunt: ſed tamen paulò poſt in amicitiam receperũt. Quod cum videret Philippus, Olynthios ipſos ab Athenienſibus abalienauit, donata eis Potidæa.

4. Καὶ τὸ θρυλλούμενον] Ad hunc locum explicandũ Delio natatore nobis opus eſſet. Gallotus hãc affert coniecturam. Ita legatos Philippi cum Athenienſibus conueniſſe, vt in Athenienſiũ pace Amphipolis ac reliquæ ciuitates dicerentur contineri: Philippũ tamen eas pòſt recepturũ & cum Athenienſibus partiturum. Vlpianus ſic explicat. Pydna, vt ferunt, Macedoniæ oppidum fuit, Potidæa Thraciæ: ac Pydna quidem Philippo, Potidæa verò Athenienſibus paruit. Accidit autem aliquando vt Potidæa ad Philippum, Pydna ad Athenieẽſes deficeret: vterq; aũt ſua deſiderabat. Hoc igitur eſſe quod iactaretur, nẽpe vtroſq; ſua deſiderare, ſed clam, ne iſtæ vrbes ſibi cauerent.

5. Θετ-

5. Θετταλοὺς δὲ νῦν] Alterum inductionis membrum cõtinet duas Philippi fraudes: priorẽ commisit, quòd promissam Magnesiam nõ tradidit: alteram, quod Phocense bellum, vt receperat, nõ cõfecit. Superiori oratione dixit Thessalos κεκωλυκέναι prohibuisse Philippum Magnesiam τειχίζειν muro cingere, sed frustraneo conatu, vt autor est Pausan. lib. 7. Nam eam Philippus occupauit, atq; in suam potestatẽ redegit. De Phocẽse bello scribit Diodorus: Philippũ post captam Methonem eiecisse Phocenses ex Thessalia, idq́; anno quarto centesimæ sextæ Olympiadis: biennio post hanc orationem habitam.

6. Ὅλως δὲ οὐδείς] Cõclusio inductionis, qua hypothesin ad thesin transfert. Non potest dare dissimile exẽplum, quo Philippus videlicet eos, qui eius opera vsi sunt, non turpiter induxerit.

7. Τὴν γὰρ ἑκάστων] Amplificatio conclusionis à subiecto: Philippus. n. singulorũ ignoratione vsus est ad suam potentiã augẽdam & roborandã. Intolerabilis aũt & omnib. modis vindicãda omnibus videtur audacia, qua quis simplicibus hominibus fucum facit eosq́; in fraudẽ impellit. Hinc illud Ouid. *Fallere credentem, nõ est operosa puellam Gloria: simplicitas digna fauore fuit.* Hãc perfidiã Cicero pro Roscio Amerino plurib. amplificat, eaq́; Titũ Roscium vrget. Ex multis, quę ibi sunt, duas grauissimas sentẽtias decerpam. Prior est hęc. *Ergo idcirco turpis hæc culpa (perfidiæ) est, quod duas res sanctissimas violat, amicitiã & fidẽ. Nã neq; mandat*

quisquam ferè, nisi amico: neq; credit nisi ei, quem fidelem putat, Perditißimi est igitur hominis, simul & amicitiam dissoluere, & fallere eum, qui læsus non esset, nisi credidisset. Altera sententia hęc est. *Socium fallere turpißimum est, propterea quod auxilium sibi se putat adiunxisse, qui cum altero rem communicauit. Ad cuius igitur fidem confugiet, cum per eius fidem læditur, cui se commiserit? Atqui ea sunt animaduertenda peccata maximè, quæ difficillimè præcauentur, tecti ad alienos esse possumus: intimi multa apertoria videant, necesse est. socium verò cauere qui possumus? quem etiam si metuimus ius officij lædimus. Rectè igitur maiores eum, qui socium fefellisset, in bonorum virorum numero non putarunt haberi oportere.*

8. Ὥσπερ οὖν διὰ τούτων] Syllogismi complexio explicatur argumento aduersorum comparatione parium tractatorum: cuius hæc est sententia,

Contraria contrariorum sunt consequentia.

Atqui Philippus magnus potensq; euasit, dum singuli putarent eum suis commodis consulturum esse, atque idcirco ei fidem haberent.

Ergo necesse erit eum rursus deprimi, cũ omnes nunc intelligant eum sua tantum agere & curare.

9. Ὥσπερ οὖν] Comparationis protasis, quæ assumtionis loco est.

10. Οὕτως ὀφείλει] Comparationis apodosis, quę complexionis vice fungitur.

Analy-

Analysis Rhetorica.

1. Ἀναδέξασθαι] Metaphora à sponsoribus, qui factum aut debitum alterius in se recipiũt & pro suis agnoscunt. Itaque sicut apud Latinos verba, promittere seu polliceri & recipere differunt: sic apud Græcos verba, ὑπισχνεῖσθαι & ἀναδέχεσθαι distinguuntur. Quomodo autem Latina differãt ex hisce testimoniis planum fiet. De æstate polliceris, vel potius recipis. ad Atticum. *Quæ tibi promitto ac recipio sanctissimè esse obseruaturum.* ad Famil. *Omnia Reipub. præstiti, quæ mea confirmatione recepi.* Ergo recipere est angustius & maiore cum religione coniunctum, quam promittere.

2. Πεφενάκικε] Metaphora à mulieribus, quæ φενάκῃ, id est coma adulterina (quam Suetonius galericulam & capillamentum vocat) hominibus fucum facere conantur. Hinc metaphoricè decipio, fallo, induco, Vlp.

3. Ἦρθη] Propriè significat tollere in altum: sed metaphoricè significat augere, amplificare, ornare. Huic in textu opponitur καθαίρεσθαι, quod propriè significat ex editiori loco in terram deturbare. Metaphoricè humiliare, euertere. Eadem metaphora est apud Ciceronem: *Etiamne vos meam fortunam deprimitis, vestram extollitis.*

Καιροῦ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα, ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πι-

στεύσουσιν αὐτῷ, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοί, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὅταν δὲ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα, ἅπαντα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν. Οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ· οὕτω καὶ τῶν πράξεων καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ. Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγῃ κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι, παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον, οἱ παρ' ὑμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. ὡς ἅπας μὲν λόγος,

ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν. μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. Ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον πάντες ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. Πολλὴν δὲ τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν.

1\. Καιροῦ μὲν δή] Complexionis totiusq; superioris argumenti amplificatio: qua syllogismo disiũcto probat, Philippi res eò loci adductas esse, vt necessariò pereant.

Aut tẽpus, quo Philippi res corruãt, appetiit; aut ego falsa dico: aut ij, quos primò fefellit, fidẽ habebũt: aut præter ius & æquũ subacti libẽter seruient.

At neq; ego falsa dico: neq; semel decepti fidẽ habebũt: nec præter ius in seruitutem redacti lubentibus animis seruient.

Ergo tempus, quo res Philippi pereant, impendet.

2\. Καιροῦ] Propositio syllogismi primo loco est.

3\. Καὶ μὴν εἴ τις] Assumtio syllogismi ponitur cõcessione quadã, & cõiunctã habet complexionẽ, quam insequentibus copiose & elegãter probat. Sẽsus est. Nemo vestrum probare poterit me falsa dicere, aut deceptos fidẽ habituros, aut in seruitutẽ redactos æquis animis iugum laturos esse: atq; idcirco libẽter cõcedetis Philippi res diutius stare non posse: id quod multis nũc vobis ꝓbabo.

4\. Ὅταν μὲν γὰρ] Complexionis ratio ducitur à contrariis atq; hoc syllogismo amplificatur.

Contraria contrariorum sunt consequentia.

Atqui beneuolentia concordiaq́ res omnes conseruantur.

Ergo maleuolentia res omnes dilabuntur.

5. Ὅταν γὰρ ὑπ᾽ εὐνοίας] Syllogiſmi aſſumtio eſt communis ſentẽtia omnibus hominibus, omnibus ætatibus, & omnibus locis probata. *Fidelis eſt cuſtos beneuolentia vel ad perpetuitatem.* Item. *Rerum omnium non aptius eſt quicquam ad opes tuendas quam diligi.* Cic. 2, de Offic. *Concordia paruæ res creſcunt.* Saluſt. in bello Iugurthino. Ἡ κτῆσις τῶν φίλων πιστῶν ἐστὶν οὐδαμῶς σὺν τῇ βίᾳ, ἀλλὰ σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. id eſt, *amici fideles non vi, ſed beneuolentia & beneficentia comparantur & conſeruantur.*

6. Ὅταν δὲ ἐκ πλεονεξίας] Syllogiſmi complexio. Ergo, inquit, ſi quis auaritia & malitia vires ſibi acquiſiuit, leuiſſima quæque occaſio omnia interturbat ac euertit. Huc pertinet illud Saluſtij. *Diſcordia magnæ res dilabuntur.* Item illud Ciceronis in Lælio: *Id ſi minus intelligitur quanta vis in amicitia concordiaq́ ſit, ex diſſenſionibus atque diſcordiis percipi poteſt. Quæ enim domus tam ſtabilis, quæ tam firma ciuitas eſt, quæ non odiis atque diſcordiis funditus poſſit euerti?* Huc refer etiam id quod eſt apud Vergil. in Bucolicis:

Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
Barbarus has ſegetes? en quò diſcordia ciues
Perduxit miſeros? en queis conſeuimus agros?

7. Οὐ γάρ ἐστιν] Complexionis ratio ex communi ſententia. Fieri omnino, inquit, non poteſt, vt iniquus, periurus, perfidus ſtabilem & firmam poten-

potentiam retineat. Huc facit quod eſt apud Euripidem in Electra:

Ηὔχεις τις εἶναι τοῖσι χρήμασι σθένων,
Τὰ δὲ οὐδὲν εἰ μὴ βραχὺν ὁμιλῆσαι χρόνον,
Οὐ γὰρ φύσις βέβαιος, οὐ τὰ χρήματα.
Ἡ μὲν γὰρ αἰεὶ παραμένουσ' αἴρει κακὰ,
Ὁ δ' ὄλβος ἄδικος, καὶ μετὰ σκαιῶν ξυνιὼν,
Ἐξέπτατ' οἴκων, σμικρὸν ἀνθήσας χρόνον.

Id eſt, *Iactabas te aliquem eſſe opibus pollentem: Hæ autem nullius ſunt pretij, niſi breui & conuerſentur tempore. nam natura ſtabilis firmaq́; non eſt pecunia. Ea namq́; perpetuò durans tollit mala: diuitiæ autem iniuſtæ & cum prauis commorantes euolant è domibus, exiguo cum floruerint tempore.*

Huic ſimile eſt, quod Seneca ait in Thyeſte:

Vbi non eſt pudor,
Nec cura iuris, ſanctitas, fides, pietas,
Inſtabile regnum eſt.

Hoc idem monent vetera prouerbia:

Ἁλῶν δὲ φόρτος ἔνθ' ἦλθεν ἔνθεν ἔβη.
Sal abiit illuc vnde dimanauerat.
Malè parta, malè dilabuntur. Cic. 2, Philip.
Malè partũ, malè diſperit. Plaut. in Pœnulo.

8. Ὥσπερ γὰρ οἰκίας] Cõfirmatio ſuperioris ſententiæ ex cauſſa conſeruante omnium rerũ, quæ eſt bonum fundamentum. Syllogiſmus perfectus eſt.

Rerum omnium initia & fundamenta vera & iuſta eſſe debent, ſi debeant eſſe diuturna & ſtabiles:

Atqui illud non est in rebus Philippi.
Ergo res eius non erunt stabiles.

Propositio ornatur & illustratur elegāti & apposito simili ab ædibus, nauibus, & cæteris ædificiis desumto: in quibus nisi fundamēta firma sint & immota solidaq́; , ædificia tēpestatum & ventorum vi facilè conuelluntur.

9. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι] Syllogismi assumtio.

10. Φημὶ δὴ δεῖν] Complexio syllogismi constans egregia adhortatione ad Athenienses, vt rerū curam suscipiāt. Est autem cohortatio bimembris. Primum mēbrum est, auxilium Olynthiis portandū: quod explicatur duob. argumentis, modo nimirum & tempore per cōparationem minorū: Omniū optimè, inquit, & ocyssime ferēdum est Olynthiis auxilium. Vult ergo Orator vt non leuiter tantùm, sed seriò & grauiter auxiliū ferant; neq; id, pro more suo de die in diem trahant.

11. Πρὸς δὲ θετταλούς] Alterum membrum est legatio ad Thessalos mittenda: cuius officium seu finis bimembri partitione explicatur: nam illa legatio alios, qui videlicet à Philippo alienis sunt animis, & Athen. benè volunt, de auxilio decreto erudire & animare debet: alios verò, qui nimirū Philippo eiusque partibus fauent, acuere aduersus ipsum atq; ad arma capienda solicitare. Nam Thessali in duas partes erant distracti: quorū alij sese Atheniensibus & Phocensibus adiungebāt: alij verò Philippi partes & Theban. sequebantur.

12. Καὶ γάρ εἰσιν] Ratio legationis mittendæ à fa-

ctis Thessalorum eorumq; testimonio. Decreuerunt, inquit, Thessali & publico plebiscito testantur se Pagasas ipsis ereptas ab eo reposcere & de Magnesia iure cum eo certare velle.

13. Σκοπεῖσθε μέντοι] Digressio in reprehensionē consuetudinis Atheniensium, & explicationem veri modi & formæ legationum: quam in duab. rebus constituit, & explicat comparatione minorum. Vobis, inquit, etiam atq; etiam cogitandum est & opera danda, vt non tantùm verba dent legati vestri, sed rei etiam aliquid à vobis præstari ostendere possint: videlicet vos expeditionē vrbe dignam suscepisse, & in res incumbere. Quod postremū membrū hactenus neglexerunt Athen.

14. Ὡς ἅπας μὲν λόγος] Formæ legationis rationē addit à generali & cōmuni sententia seu à genere. Omnis inquit, oratio, quæ factis caret, est inane & vanum quiddam: est ᾠὸν ὑπηνέμιον, ouum subuentaneum seu zephyrium, vt vetus habet prouerbium. Ergo & oratio à vestra vrbe profecta talis erit. Huc referantur adagia illa trita. Λῆρον ληρεῖς, *nugas nugaris: Verba das: Græca fides.* Simile est apud Euripidem in Hecuba.

Ἀγάμεμνον ἀνθρώποισιν οὐκ ἐχρῆν ποτε
Τῶν πραγμάτων τὴν γλῶσσαν ἰσχύειν πλέον.
Agamemnon haud quaquam decet homines
Linguā quàm factis valere plus.

Tale est illud Ciceronis 4 Academic. *Plus in gerendis negotiis res, quam verba prosunt.* Item illud Terent. in Adelphis.

Neq; tu verbis ſoluis vnquam, quod mihi in re malefeceris.

15. Μάλιςα] Huius amplificationis ratio cognoſci poteſt ex orat. Demoſth. ad Epiſtolam Philip. vbi hæc ſententia cum adiuncta ratione repetitur. Ὥςἅπας μὲν ἐστὶ λόγος μάταιος πράξεων ἄμοιρος γενόμενος· τοσούτῳ δὲ μάλιςα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων ἑλλήνων. *Omnis oratio factis carens vana eſt, maximè verò ea quæ à noſtra vrbe proficiſcitur, & quò promtius ea, quam cæteri Græci uti videmur.*

Analyſis Rhetorica.

1. Ἢ] Anaphora ſeruiens diſtinctioni rerum.
2. Καὶ μὴν] Occupatio obiectionis.
3. Συςῇ] Metaphora à rebus corporis, quæ coagmentari & vinculis copulari dicuntur.
4. Ἀνεχαίτισε] Propriè de equo ſeſe erectis iubis efferente, & inſeſſorem excutiente: hinc metaphoricè pro laſciuio, repugno. Deinde ſignificat iuba prehenſa equum prohibere. Hinc metaphora reprimo curſum, impedio.
5. Καὶ σφόδρα] Hæc ſententia habet prolepſin, & allegoricam à floribus metaphoram.
6. Παροξυνεῖν] Metaphora à rebus cuſpidatis & mucronatis, vtpote gladiis, iaculis, telis: quæ propriè ὀξέα & παροξυνεῖν dicuntur: metaphoricè inſtigare, ſolicitare.

Κἂν ταῦτα ἐθελήσετε ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς

καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. Ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ἐστί τις οὐ σμικρά· οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον. νυνὶ δὲ Θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. Καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' ἑαυτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτι ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε τοῖς αὐτοῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους. Ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε, καὶ προείρηται, πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὸ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος. Τοῖς δὲ, τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων, οὐ μέτεστι. Κοπτόμενοι δὲ αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτα ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς. οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου. ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς

οὔτε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. Πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. Εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. Λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι, τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. Καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντως ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν, ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ' οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν. αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη. εἰ δέ τι πταίσῃ, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ. Οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ

κακὰ

κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστι· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα.

Alterum argumentum ex adiunctis imperij Philippi: quæ ſunt cauſſæ cõſeruantes & perdentes regnorum, ciuitatũ, Rerump. & imperiorum. Superius igitur argumentũ ex cauſſa procreante probauit Philippi regnũ nec ſtabile nec inuictum eſſe: nunc ex cauſſis conſeruantibus idem probat hoc ſecundum argumentum, hac ratione.

Nullum regnum ſociorum auxiliis deſtitutum, per ſe infirmum, ex mala ſubditorum conſtitutione laborans poteſt eſſe firmum & inuictum. Deeſt propoſitio & nititur axiomate: Sublata cauſſa tollitur effectus.

Atqui Philippi regnum & Macedonũ tale eſt: Igitur nec firmum, nec inuictum eſt.

1. Κἂν ταῦτα ἐθελήσετε] Aſſumtio explicatur & probatur inductione. Ac primum membrum agit de auxiliis ſociorum, ex antecedentẽ cohortatione deducitur, & per comparationẽ minorum cum ſecũdo membro coniungitur. Si inquit officium feceritis, animaduertetis Philippi non ſolũ ſocietates, id quod paulò antè monui infirmas eſſe minimè fideles: ſed id quoq; planũ fiet, proprium regnum male habere. Hoc conſequens nunc probat inductione.

2. Ὅλως μὲν γὰρ ἡ] Primũ inductionis membrum exponitur occupatione. Obiici poterat: At regnũ illud ſæpe aliis multum profuit. Ergo non infirmum eſt. Ad obiectionem reſpondet Orator

argumento diuerſorum, quod habet παρομολογίαν conceſſionem & ἀντεισαγωγὴν contrariam inductionem obiectionem referens ad paralogiſmum accidentis & cauſſæ.

3. Ὅλως μὲν γὰρ ἡ] Conceſſio eſt. Fateor, inquit, vires Macedonicas & imperium aliquid poſſe, ſi cum aliis coniungantur. Hanc conceſſionẽ confirmat inductione trium exemplorum.

4. Οἷον ὑπῆρξε] Primum exemplum eſt Atheniẽſium, quibus Macedonia aduerſus Olynthios auxilio venit & bonam operam nauauit. Hinc perſpicitur Athenienſes olim fuiſſe hoſtes Olynthiorum & bellum geſſiſſe cum Olynthiis, quos nunc defendunt aduerſus Macedoniam ſibi antea auxiliantem: quod etiam Libanius & Xenophon in Hellenicis teſtantur. De hoc Timotheo ſcribit Cicero 3 de Orat. fuiſſe Iſocratis diſcipulum, & Cononis præſtantiſſimi Imperatoris filium, ſummum ipſum Imperatorem, hominemque doctiſſimum.

5. Πάλιν αὖ πρὸς] Secundum exemplum Olynthiorum: quibus Macedonia aduerſus Potidæam adfuit. Hoc verò loco exemplum habemus illuſtriſſimum eius ſententię, quæ eſt in Hecuba Euripidis.

Δεινόν γε θνητοῖς, ὡς ἅπαντα συμπίπτει,
Καὶ τὰς ἀνάγκας οἱ νόμοι διώρισαν
Φίλους τιθέντες τοὺς γε πολεμιωτάτους
Ἐχθροὺς δὲ τοὺς πρὶν εὐμενεῖς ποιούμενοι. Id eſt:
Mirum profectò, vt omnia incidant mortalibus,
Fataq́

Fataq́; certis præfinita legibus.
Eos amicos statuant, qui fuerunt inimicissimi,
At infestos reddant, qui prius erant beneuoli.

6. Νῦν δὲ] Tertium exemplum Thessalorum, quibus Philippus aduersus regulos tyrannidem exercentes auxilium tulit, eosq́; subiugauit. Hoc verò vt extenuet Orator, cōmunicat cum multis, ne proprium videatur Philippi.

7. Καὶ ὅπῃ τις ἄν] Conclusio primi membri à communi sententia: cui respondet illa Hesiodi 1 ἔργων.

Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδῃς, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.

Si paruum paruo addideris, & sæpe hoc feceris, continuò & ipsum magnum fiet. Vide prouerbiū, *Multis ictibus deiicitur quercus.* Itē: *Pusillum pusillo adde.*

8. Αὐτὴ δὲ καθ'] Ἀντεισαγωγή. At Macedonia per se & suis viribus est infirma & multis malis onusta. Hęc eadem sententia de Macedonia est in Orat. ad Epist. Philip. Ἐν μὲν προσθήκης μέρει ῥοπήν τινα ἔχει καὶ χρῆσιν, αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς ἐστί.

9. Καὶ γὰρ αὐτὸς] Ratio superioris ἀντεισαγωγῆς à factis Philippi per prolepsin & comparationem minorum, & βίαιον seu violationem.

10. Μὴ γὰρ οἴεσθε] Alterum inductionis membrum de subditis habet duo alia membra: prius agit de iis, qui sunt αὐτόχθονες indigenę, qui sedem & domicilium in Macedonia habēt: alterum de peregrinis, qui aliunde accesserant, vt seruirent Philippo. De prioribus agit perpetua dissimilium

comparatione, cuius hæc ſententia eſt: Philippus & ſubditi, qui rerum ſuarum ſedem in Macedonia fixerunt, non iiſdem rebus delectantur, ſed longiſſimè diſſentiunt.

11. Α'λλ' ὁ μ. δόξης] Comparationis protaſis probatur adiunctis & factis Philippi, quæ amplificātur à fine & duplici minorum comparatione ad hunc modum. Philippus eſt gloriæ nimium auidus, & ambitioſus: ac proinde omnem cogitationē, omnes animi & corporis vires in eo collocat & figit, omnesq; periculorū tempeſtates ſubit & perfert, vt videlicet maiorē ſibi gloriā pariat, q̃ omnes ante ſe Macedonū reges pepererunt: imò vitę ſecuræ & trāquillę, qua homini nihil gratius accidere poſſe vulgò putatur, gloriam anteponit.

12. Τοῖς δὲ τ μδ͂ό] Antapodoſis probatur adiūctis & factis ſubditorum. Subditi verò, inquit, nihil gloriæ adipiſcuntur, in perpetua miſeria verſantur, & continenter affliguntur, opera ſua negligere coguntur, nec ſuos fructus, qui ex agris proueniunt, commodè diuendere poſſunt, cum omnia emporia Martis violentia clauſerit. Huc facit illud Ciceronis pro Pompeio. *Non ſolùm aduētus belli, ſed metus ipſe affert calamitatem. Nam cum hoſtium copiæ non longè abſunt, etiamſi irruptio facta nulla ſit, tamen pecora relinquuntur, agricultura deſeritur, mercatorum nauigatio conquieſcit.*

13. Οἱ μδ͂ὑ οὖ] Concluſio prioris membri. Videtur hic eſſe talis ſyllogiſmus:

Contraria ſtudia & morum diſſimilitudo diſſociat

ami-

amicitias & odium parit. Hanc propositionem persequitur Cicero in Lælio.

Atqui Philippi eiusq; subditorũ contraria sunt studia & dissimiles mores. Hęc assumtio in superiori cõparatione probata fuit & explicata.

Ergo dissociãt amicitiã & beneuolentiam tollunt.

14. Οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτόν] Alterum membrum de peregrinis: quod tractatur distributione & dissimilitudine quadam: in cuius priori parte agit de iis quos Philippus odio habet & aspernatur: in posteriori, de iis quos in deliciis habet & fouet.

15. Οἱ δὲ δὴ περὶ] Prior distributionis pars habet duo membra: alterum membrum agit de iis qui sunt periti bellorum & pręliorũ: alterum de temperantibus & modestis, qui Philippi luxum quotidianum, ebrietatem, turpes saltationes ferre nõ possunt: illos Philippus à se eiicit: hos verò contẽnit. Quæ omnia autor tribus argumentis describit: I. est caussa efficiens, ambitio & luxuria. II. est finis: vt Philippus solus rerum bene gestarũ autor & perfector habeatur, & gloriæ sociũ neminem habeat. III. est testimonium cuiusdam viri, quem duobus adiũctis, quæ in fide digno teste maximè requiruntur, describit. Primum exprimitur his verbis: τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, qui fuit in ipsa regione. Est ergo non solum auritus, sed etiam oculatus testis: quod magnum est. Hinc illud Ciceronis pro Archia: *Qui se non opinari sed scire: non audiuisse sed vidisse dicit.* Notum etiam est illud Plauti prouerbium in Truculento.

Oculatus testis vnus pluris est, quàm auriti decem. Alterum adiunctum est in his verbis: Οὐχ οἶόν τε ψεύδεσθαι, qui non solet mentiri. Et hoc in teste maximum præcipuumque est. Huc facit elegantissimus locus Ciceronis pro Flacco de leuitate Græcorum. *At quos testes? Græcos, non quod nationi huic fidem ego vnus maximè derogem. Nam si quis vnquam de nostris hominibus à genere isto, studio & voluntate abhorrens fuit: me & esse arbitror, & etiam tum, cum plus otij erat, fuisse: sed sunt in illo numero multi boni, docti, prudentes, qui ad hoc iudicium deducti non sunt: multi impudentes, illiterati, leues, quos variis de caussis video concitatos. Veruntamen hoc dico de toto genere Græcorum: tribuo illis literas: do multarum artium disciplinam: non adimo sermonis lepôrem, ingeniorum acumen, dicendi copiã: deniq; etiam, si qua sibi alia sumant, non repugno: testimoniorum religionem & fidem, nunquam ista natio coluit: totiusq; huiusce rei quæ sit vis, quæ auctoritas, quod pondus ignorant.*

16. Κορδακισμούς] Tria apud Græcos, vt commentatur Aristophanis interpres, saltationis genera fuerunt in vsu: primùm erat ἐμμέλεια, quo vtebantur in Tragœdiis: alterũ σικιννὶς, quod vsurpabant in Satyris: tertium erat κόρδαξ, quod adhibebatur in Comœdiis. Hoc reprehẽditur: nam in eo, vt inquit idem, αἰσχρῶς ἐκίνουν νόσφιν, turpiter mouebant lumbos: vnde Athenæus φορτικὸν appellat: Hesychius ἄσεμνον. Hinc verbum κορδακίζειν eo modo saltare: & verbale κορδακισμὸς. i. cordacis saltatio.

17. Λοι-

17. Λοιποὺς δὴ περὶ αὐτόν] Alterum distributionis membrum de iis, quos Philippus secum habet, quos fouet & alit. Ij autem tribus adiunctis hoc loco describuntur, seu in tria genera distinguuntur: sunt enim vel sicarij & latrones, vel impudentes assentatores: vel turpes saltatores & cantores. Hoc autem probat Orator à signo & exemplis. Nam libidinosos, impuros, & petulantes præstigiatores, quos Athenienses ob intemperantiam & libidinem è sua ciuitate exegerunt, eos omnes Philippus recepit. Comparatio hæc illustretur sententiis autorum. Ad protasin pertinent hæc.

Oderunt hilarem tristes, tristemq́ iocosi,
Sedatum celeres, agilem, gnauumq́ remissi. Horat. lib. 1. Epist.

Dispares mores disparia studia sequuntur: nec ob aliam caussam vllam boni improbis amici esse non possunt, nisi quod tanta est inter eos, quanta maximè potest esse morum studiorumq́ distantia.

Ad antapodosin hæc referantur.

Scilicet ingeniis aliqua est concordia iunctis,
Et seruat studij fœdera quisq́ sui.
Rusticis agricolam, miles fera bella gerentem:
Rectorem dubiæ nauita puppis amat. Ouid. 2. de Pont.

Τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ,
Ἴρηκες δ' ἴρηξιν, ἐμὶν δ' ἁ μῶσα καὶ ᾠδά. Theocritus.

Item prouerbium: ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον: cui simi-

le est illud Cic. in Cat. M. *Pares cum paribus facilè congregantur.* Item in Lælio: *Nihil est appetentius similium sui, nihil rapacius ñ natura.*

18. Καί τοι ταῦτα] Syllogismi complexio constat occupatione duplici, qua duplici Atheniensium obiectioni occurrit. Nam obiicere poterunt: hæc quæ nobis narras, vel sunt exigua & parui momenti; vel sunt falsa, quia à nemine conspiciūtur. Ad priorem obiectionem respondet autor paromologia seu concessione, & antisagoge seu contraria inductione, id est argumento diuersorum. Etsi, inquit, iis qui iudicio destituuntur, hoc est, vulgo imperito exigua esse videntur & leuia: tamen prudentes viri pro euidētibus & manifestis indiciis habent animi & infortunij Philippi. Ad posteriorē respondet argumento caussę. Rerum, inquit, prosper successus Philippi malis tenebras offundit, vt non cuiuis prompta sint: si verò paululum offensum fuerit, tum exactè perpendētur omnia: quin non multò post ostendetur, si Deus & vos volueritis.

19. Ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς] Illustrat superiorem caussam egregio simili à corpore humano, cuius sententia huc redit.

De similibus idem est iudicium.

Atqui in corporibus humanis dum quis robustus et bona valetudine est, nihil putridi animaduertit; si verò morb. aliquis inuaserit, omnia mouētur.

Ergo etiam in rebus publicis & tyrannis, quandiu foris bellum gerunt, mala non sunt nota vulgo:

si

si verò bellum aliquod finitimum ingruerit, omnia fiunt manifesta.

Plutarchus eandem sententiam alia similitudine illustrauit. *Vt floridum, inquit, aulæum aliquãdo multa tegit sordida: sic splendor & strepitus potentũ multas obtegit calamitates.* Seneca quoq; aliam habet. *Vt quibusdam, inquit, cum foris in foro aut curia conspicui sunt ac splendidi, domi morosa vxor est, quæ contristat: ita in regno & diuitiis multa sunt occulta mala.* Hæc eadem similitudo ferè iisdẽ verbis est in Oratione ad Epist. Phil. Τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις, id est, *Prosperitas eius hisce quasi tenebras obducit:* αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων· εἰ δέ τι πταίσῃ, τότ᾽ ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται. *Nam secundæ res aptæ sunt ad occultandum & obuelandum peccata hominum: si verò aliquid titubarit, tum omnia accuratè deteguntur.* Postea subiicitur similitudo. ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν συμβαίνει (*vsu venit*) ὅταν μὲν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ᾽ ἕκαστον σαθρῶν. ἐπὰν δ᾽ ἀρρωστήσῃ (*ægrotare cœperit*) πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ᾖ μὴ τελέως ὑγιεινόν, (*non perfectè sanum fuerit*) οὕτω καὶ τῶν βασιλέων καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν (*sic etiam regum & omnium potestatum*) ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσι, (*quamdiu feliciter bella gerunt*) ἀφανῆ (*incognita*) τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν. εἰ δέ τι πταίσωσιν, γίνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα (*manifesta fiunt incommoda*) τοῖς ἅπασιν.

18. Ῥῆγμα] Generaliter ſignificat ruptionem: vt apud Ariſtophanẽ ῥήγματα γῆς, ruptiones terræ: Apud medicos autẽ ſpecialiter accipitur pro morbo: quam Galenus definit διαίρεσιν τῆς ἑνώσεως κατὰ τοὺς μῦς, diuiſionem vnionis in muſculis. Gorræus verò ait eſſe carnoſæ partis ſolutionem citra vulnerationem. Vlpianus inquit, ῥῆγμα vocari ἀγγείου τινὸς ῥῆξιν vel νεύρου διάστασιν.

19. Στρέμμα] Generaliter ſignificat id quod tortum eſt, à στρέφεσθαι torquendo. Medicis verò dicitur, ſi membrum luxatum eſt. Vnde Vlpianus appellat ἄρθρου διάβασιν, vel ὀστέου μετάβασιν. Dioſcorides de hoc morbo inquit: Σὺν ὄξει στρέμματα, καὶ ὀσφύος ἀλγήματα παρηγορεῖ. Quæ verba Plin. lib. 32. cap. 10 ſic reddidit: Phragnitis radix cum aceto tuſa luxatis medetur & ſpinæ doloribus ex aceto illita.

Analyſis Rhetorica.

1. Φανήσεται] In hac periodo eſt epiſtrophe ſeu homioteleuton, & numerus inſignis.

2. Νοσοῦσι] Metaphora à corporibus animatis. Simili metaphora Cicero in Verrem, ægrotam Rempub. dixit.

3. Ἐζήλωσε] Id eſt magno & ardenti ſtudio ſectatur. Metaphora catachreſtica ab iis, qui Zelotypiæ vitio laborant.

4. Κοπτόμενοι] Κόπτομαι propriè ſignificat vulnero, percutio, tundo: metaphoricè vexo, fatigo, affliсto.

5. Ἐπισκότει] Metaphora à tenebris.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται. μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει ποιεῖν, ὑμῶν αὐτῶν, καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου. Πολὺ γὰρ πλείω ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ' οἶμαι, καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες. οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστι, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μηδ' ὥραν παραλείπων, ὑμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίνεται. οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ, περιῆμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἴδια πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀναλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι. νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δὲ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθαι. ταῦτα θαυμάζω.

Tertium argumentum ducitur à caussa con-

ſeruante rerum principe, quæ eſt fortuna: quam Ethnici rerum dominam, ſed falsò fecerunt. Hoc verò argumẽtum tractat Orator perpetua comparatione. Nam quia inficiari non poteſt res omnes hactenus ad voluntatem Philippi fluxiſſe, & per conſequens fortunam, quam nominant, ei fauere; comparat Philippi fortunam cum fortuna Atheniẽſium, atq; ex ea comparatione oſtendit ſucceſſum rerum non tam fortunæ, quàm induſtriæ & diligentiæ tribuendum eſſe.

1. Εἰ δέ τις] Accedit ad tertium argumentum per prolepſin. Obiici poterat. At Philippus proſpera vtitur fortuna hactenus: atq; ideo terribilis & formidabilis eſt oppugnatu. Ad hanc obiectionẽ reſpondetur cõceſſione. Si quis, inquit, de Philippo ita animo agitat ſuo, prudenter is cogitat.

2. Μεγάλη γὰρ] Conceſſionis ratio ab adiuncta vi & facultate fortunæ. Multũ, inquit, ſeu potius omnia poteſt in rebus humanis. Similis ſententia eſt apud Iſocrat. aduerſus Callimach. ἔτι δὲ τῶν μὲν τοιούτων ἔργων, ὅσα μετὰ κινδύνων πέπρακται, τὸ πλεῖστον ἄν τις μέρος τῇ τύχῃ μεταδιδοίη. Idẽ apud Vergil. Eclog. *Sors omnia verſat.*

Item apud Ouid.

Nempe per hos etiam fortuna iniuria mores
Regnat, & incerta eſt hic quoq; nixa rota.
Hic quoq; ſentitur, ne quid non improba carpat,
Sæuit, & iniuſtum ius ſibi vbiq; facit.

Cicero lib. 14 ad Attic. ſcribit: *Fors in armis plus quam ratio poteſt.* Idem 2 Offic. *Magna vis eſt in for-*

fortuna in vtramque partem vel ſecundas ad res vel aduerſas. Nam & cum proſpero flatu eius vtimur, ad optatos exitus prouehimur: & cum reflauit, affligimur.

3. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε] Hęc eſt obiectionis λύσις ſolutio, conſtans hoc ſyllogiſmo.

Si vos ipſi vel ad punctum temporis officium faceretis: meliori fortuna, quàm Philippus vteremini.

Atqui officium non facitis.

Ergo peiori fortuna conflictamini.

4. Οὐ μὴν ἀλλά] Propoſitio ſyllogiſmi amplificata cõparatione & teſtimonio Demoſthenis.

5. Πολὺ γὰρ πλείω] Propoſitionis ratio è cõparatione cauſſarum, quibus fortuna bona à Deo impetratur: eæ autem ſunt plures & maiores in Athenienſibus, quàm in Philippo. In Orat. ad Epiſt. Phil. cauſſas exponit. Ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιότερα πράττοντες. *Ergo iuſtitia & pietas conciliat nobis Dei beneuolentiam & fauorem.*

His ergo verbis docet Demoſthenes proſperos rerum ſucceſſus & ſecundam fortunam à Dei beneuolentia pendere & gubernari. Huc facit præclara Ciceronis ſententia 1 de Finib. *In mundo Deus eſt aliquis, qui regit, qui gubernat, qui curſum aſtrorum, qui mutationes temporum, rerum viciſſitudines ordinesq́ conſeruat.*

6. Ἀλλ' οἶμαι] Aſſumtio ſyllogiſmi: quam pro-

bat communi sententia seu ex genere. Nos verò, inquit, otiosi sedemus, nihil agimus, nullam rerum gerendarum curam habemus. Vnde nobis vsu venit, quod omnibus ignauis hominibus, vt videlicet neq; ab amicis nec à Deo auxilium petere ausimus. Huc facit illud Salustij in Coniur. *Nequicquam Deos implores, si inertiæ & socordiæ deditus fueris.* Item illud Euripidis in Electra:

Ἀργὸς γὰρ οὐδεὶς, θεοὺς ἔχων ἀνὰ στόμα,
Βίον δύναιτ' ἂν ξυλλέγειν ἄνευ πόνου.
Nemo ignauus, Deos habens in ore semper,
Victum possit colligere sine labore.

7. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστι] Complexio syllogismi mirum in modum augetur, idq; dissimiliū comparatione. Cuius protasis ex loco effectorū hoc syllogismo concluditur:

Non mirum est bella gerentem, laborantem, pericula adeuntem, & nullum tempus prætermittentem, cunctantes, deliberantes, & interrogantes superare. Fortes fortuna iuuat.
Sed Philippus laborat, bella gerit, & reliqua agit; nos verò contrà.
Non mirum igitur est Philippum nos superare.

8. Τοὐναντίον γάρ] Antapodosis ratio quoq; est ex effectis per dissimilitudinem. Syllogismus talis est.

Mirum esset, si munia bellica omnia negligentes vincerent eum, qui omnia diligenter exequitur.
Atqui Philippus omnibus officiis boni Impera-

toris

toris strenuè defungitur, nos verò omnibus desumus.

Ergo mirum esset, si vos eum superaretis.

9. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω] Digreditur in grauissimam reprehensionem Atheniensium, cuius primò generalem sententiam seu propositionem exponit: postea aliquot capita persequitur. Propositio primò amplificatur ab adiuncta turpitudine per dissimilitudinem: syllogismus hic est.

Omnibus modis mirabile & turpe est, aliorum libertatem propugnare, suam verò ipsius negligere: exire, sumtus facere, periclitari, vt alij ius suum obtineant, pro suis verò ipsius opibus nec expeditionem velle suscipere, nec sumtus facere: alios ab interitu vindicare omnes & singulos, rebus verò suis amissis sedere.

Atqui ista omnia facitis, Athenienses.

Ergo mirabilia & turpia facitis.

10. Εἰ λακεδαιμονίοις] Assumtio syllogismi constat tribus membris, amplificationis gratia: quibus singulæ προτάσεις suis antapodosibus opponuntur. Ac prima protasis ait de bello, quod pro Thebanis susciperent Athenienses, cum Lacedæmonij imperio Græciæ elati eos duriter tractarent & diuexarent. Hæc Vlpianus. Huius belli meminerunt Xenophon lib. 3 ἑλλην. & Pausanias in Laconicis. De hoc bello loquitur Isocrates in Orat. ad Philip. ἡ πατρὶς τοὺς ἕλληνας ἐλευθέρωσε· δὶς μὲν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ἅπαξ δὲ ἀπὸ τῆς λα-

κεδαιμονίων ἀρχῆς, Id est: *Patria nostra Græcos ter in libertatem vindicauit: bis profligatis Barbaris: semel iugo Lacedæm. excusso.* Incidit hoc bellũ in Olympiadis centesimæ annum quartum, vt annotauit Sigon. in lib. de temporibus Athen. ἀλλ' ἵνα. Altera protasis.

10. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους] Tertia protasis: qua videtur loqui de duobus bellis Persicis: quorũ prius, ad Marathonem, aduersus Darium, duce Miltiade Cimonis filio, prosperè gestum est, & incidit in Olympiadis septuagesimæ secundæ annum tertium. Alterum gestum est cum Dario, quod incidit in Olympiadis septuagesimæ quintæ annum primum. Sigon. de temp. Ath.

Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καί τι ποιούντων ὑμῶν ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. εἶτα οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων, αὐτὰ χρηστὰ γενήσασθαι. ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχειν ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε· νυνὶ δὲ ὅ,τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν προτέρων· κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ὑμῶν τοῦτο ἔργον ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. Τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν· τοὺς δὲ ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν.

λεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείματα. οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. Τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγοὺς, ἰδίᾳ δ' εὑρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; Ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ παραχρῆμα, αὐτοὶ ὑμεῖς κομιεῖσθε. οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, λάμψακος, σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δὲ ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε κακῶς ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε, ταύτας ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δὲ ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσφέρεται κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύεσθαι κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι οἱ τριακόσιοι· οἱ δὲ ἄλλοι προσνενέμησθε, ὁ μὲν ὡς τούτοις, οἱ δὲ ὡς ἐκείνοις. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν, ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δὲ ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον.

Analysis Logica.

Continuat Orator reprehensionem socordiæ Atheniensium, eorumq; peruersam & pręposteram agendi rationem emendare studet hoc syllogismo:

Imprudentis & inepti hominis est existimare iis rebus, quibus res laborare & malè habere cœperunt, cum antea bono loco essent, posse eas in integrum restitui.

Atqui res vestræ florentes ex cunctatione, vana spe, quam de aliis concepistis, accusatione vestri mutua, ægrotare cœperunt, & in peius ruerunt.

Ergo stultum est existimare, iisdem rebus posse res vestras in integrum restitui & sanari.

1. Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις] Assumtio syllogismi primo loco est, & complectitur caussas, cur Atheniensium res tam malè se habeant, ac quotidie in peiorem partem vergant.

2. Εἶτα οὕτως ἀγνωμόνως] Propositio syllogismi secundo loco est, & confirmatur ab adiuncto: Hoc, inquit, & naturæ & rationi repugnat.

3. Πολὺ γάρ] Ratio confirmationis à comparatione per syllogismum perfectum.

Natura ita comparatum est, vt ea quæ habemus facilius conseruemus & tueamur, quam semel amissa recuperemus.

Atqui, quod nos custodiamus, nihil reliqui fecit bellum, sed res recuperādæ sunt. Ibi. Νυνὶ δὲ οὔτι μὲν.

Ergo

Ergo multò maiori negotio & difficultate nobis recuperandæ erunt. Ibi. Αὐτοῖς αὐτῶν.

4. Φημὶ δὲ δεῖν] Complexio syllogismi prioris partim ponit veras caussas, quibus res recuperari possunt, partim tollit eas, quibus pereunt. Caussæ veræ sunt pecuniæ contributio, alacris & promta expeditio, rerumq; cura. Caussæ, quibus res pereunt, duę exponuntur: prior est, quòd Athenienses imperatores & duces suos præmiis non afficiunt, sed accusant, nec ipsi officium faciunt: altera est præpostera & peruersa pecuniæ contributio. Vtramq; caussam copiosè & prudenter tractat Orator.

5. Μηδένα αἰτιᾶσθαι] Neminem, ait, nisi rebus peractis, accusate, sed ex rebus gestis de quouis iudicium facite; laude dignos præmiis ornate: iniustos verò suppliciis afficite. Huc facit illud Cic. 3 de Natur. Deor. *Nec domus nec Respub. stare potest, si in ea nec rectè factis præmia extent vlla, nec supplicia peccatis.*

6. Τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν] Tollite, inquit, vestras excusationes, & ea quæ in vobis desiderari possunt. Rationem addit a communi sententia. Non decet, inquit, exquisitè & acerbè in aliorum facta inquirere, nisi vos officio vestro ipsi satisfeceritis. Huc refer illud Ciceronis. *Multa esse oportet in eo qui alterum accuset, primum integritatem atque innocentiam. Nihil est enim quod minus ferendum sit, quàm rationem ab altero vitæ reposcere, qui non possit suæ reddere.*

7. Τίνος γὰρ ἕνεκα] Præmiis ornandos & excitãdós esse bonos imperatores docet Orator: quia imperatores præmiis sublatis bellum defugiunt, præmiis verò propositis sequuntur: id quod exemplo per dissimilitudinem ostendit.

Quisq; suum sectatur cõmodum: nec quisquam est qui nõ malit ibi suam exercere virtutem & labores ferre, vbi proponuntur virtuti præmia, quàm vbi nulla.

Atqui apud vos nulla sunt præmia: apud alios verò sunt.

Ergo hanc ob caussam malunt apud alios bella gerere, quàm apud vos.

8. Τίνος γὰρ ἕνεκα] Complexio primo loco est & cum assumtione quodammodo permiscetur. Res per se plana est. Ἐπὶ τοῦ τό. Propositio.

9. Πρότερον μὲν γὰρ] Altera caussa est peruersa pecuniæ collatio, & præpostera rerum administrãdarum ratio per dissimilitudinẽ amplificata. Antea, inquit, secundum ordinem tribuũ tributum cõferebatis: nunc verò Remp. per classes administratis, rhetor, princeps, vtrorũq; & prætor sub illo primiq; trecẽti, alij verò adiuncti estis, partim quidẽ ad hos, partim verò ad illos. Vlpianus hunc locum summis obscuritatis tenebris inuolutum liquidius explicauit, his verbis. Cum decẽ essent tribus apud Athen. & vrbs ipsa velut in decurias distributa: necesse habuit vnaquæq; tribus è suo corpore centenos vicinos, qui ditissimi essent, prodere, qui in partes binas sexagenorum homi-

num

num ſingulas diſpertiti ſymmorias viginti efficiebant ſexagenorum hominum ſingulas, & in ſingulis tribubus binas. Rurſus mille, ac ducẽtos in duas partes diuiſerunt, ſexcentorum hominum vtrãq;:easq; rurſus in duas, vt eſſent quatuor, vnaquæq; trecẽtorum virorum, iſti verò trecenti diuitiis omnes antecedebant, & antè alios conferebant, eosq; dicto audientes in omnibus rebus habebãt. ex quo factum erat, vt omnes in duas partes deſcripti eſſent: ſiquidem qui ab vtraq; parte erant, quodammodo trecentis ditiſſimis, qui vtrinque erant adhęrebant. ſinguli autem treceni, qui erant, vt dixi, quadripartiti, proprium Rhetorem & Prætorem habebant, ſed ita vt Rhetores Prætoresq; ſecundorum trecentorum cederent Rhetoribus Prætoribusq; primorũ. Olim igitur, inquit, ſe diuidebant in ſymmorias, ob maiorem ſolicitudinem, vt pecuniæ tempeſtiuè cõferrentur. Nũc verò non ob aliud in ſymmorias diuidimini, niſi propter adminiſtrationẽ Reip. hoc eſt, propter factiones. Reprehendit igitur eos, quòd olim cum propter tributos ſymmorias facerẽt, & rerum gerendarũ tẽpus adeſſet, principatũ teneri ſciebãt à ditioribus: ſecũdo loco eſſe duces, qui rẽ bene gererent: tertiò Oratores, qui tantum verba facerent. Nunc verò cum occaſio ſit concionãdi & dicendi, principatum non tenere diuites, ſed Oratores: & ſuffragatores eſſe primos trecentos, qui laudent ea, quę à ſuis Oratoribus dicta eſſent: ręliquos vtriſq; eſſe attributos.

Λέγω δὴ κεφάλαιον πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντας στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα, ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. κἂν ταῦτα ποιεῖτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ἡμῖν ἐχόντων.

1. Λέγω δὴ] Vltima orationis pars eſt breuis epilogus: cuius duę ſunt partes: in priore tria Athenienſibus in memoriam reuocat faciendaq; prę-ſcribit: 1. Vt omnes pecunias conferant pro modo facultatum ſuarum. 2. Vt omnes in bellum deinceps prodeant, ſinguliq; officium faciant. 3. Vt omnibus ſurgentibus dicendi poteſtatem copiamq; liberam faciant, & ex omnibus auditis optima eligant.

4. Κἂν ταῦτα] Altera pars eſt ratio, qua vult Athenienſibus perſuadere vt priora iſta tria agenda ſuſcipiant. Ea autem ducitur à cōſequenti ſeu effectis per comparationem. Ita enim, inquit, fiet, vt non ſolum in præſentia oratores, ſed etiam vos ipſos, ob res meliori loco ſitas, laudetis.

FINIS.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝθιακὸς λόγος τρίτος.

Orationis ſummam & argumentum optimè complexus eſt Libanius, quod paulò pòſt ſubiungemus. Partes orationis autem tres ſunt: Exordium, Contentio, Peroratio. Tractatur autem tota oratio potiſſimum argumento comparatorum, & hoc ſyllogiſmo principali includitur.

E quo maiora bona & commoda, minora verò mala & incommoda ad Remp. redeunt: id merito præferendum prioriq́; loco agendum eſt. Robur huius propoſitionis confirmatur authoritate Ariſtotelis, qui 3 Topic. ſic ſcribit: *Si duo quædam magnam inter ſe ſimilitudinem habēt, nec quid alterum alteri præſtet facilè deſpiciatur, id ex conſequentibus, id eſt effectis vtriuſq; inter ſe collatis & fine intelligetur.*

At ex ſociorum Olynthiorum conſeruatione & defenſione maiora bona, minora verò mala, quam ex vltione & perſecutione Philippi capiet. In hac aſſumtione τὸ κρινόμενον cardo totius quæſtionis vertitur, atq; è natura cauſſarum & effectorūediſſeritur.

Cauſſa in omnibus rebus debet præcedere effectum.

At ſociorum defenſio, conſeruatio, in integrum reſtitutio eſt cauſſa perſecutionis & vltionis hoſtium.

Ergo illa debet præcedere, hæc verò sequi.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ λόγου Ὀλυνθιακοῦ Γ.

Ἔπεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο· ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν τοῦ Φιλίππου· ὁ δὲ Δημοσθένης δεδοικὼς, μὴ θρασύναντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι. Διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ πρὸς εὐλάβειαν καὶ σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι· λέγων, οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. Οἶδε γὰρ, ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες, τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι, ποιοῦνται φροντίδα· περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους, ἧττον σπουδάζουσιν. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιθέντας, ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵνα δειχθῇ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα· παραινεῖ δὲ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου, πῶς ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝθιακὸς λόγος τρίτος.

Οὐχὶ ταῦτα παρίστατάί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

θηναῖοι,

θηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω. Τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτε ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. Νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον, ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

Analysis Logica.

Exordij partes potissimum tres sunt, quas rhetores vulgo in exordio obseruandas docent, Docilitas, Attentio, Beneuolentia.

1. Οὐχὶ ταῦτα] Primus exordij locus pertinet ad docilitatem: ac rei summam orationisq; quæstionem, breuiter, dilucidè, & emphaticè proponit: taliq; syllogismo, vt mihi videtur, cōcluditur.

Si vrbs nostra in tuto collocata esset, & socij benè haberent, nullumq; periculum metuerēt, tum possemus de vlciscendo & persequendo Philippo consilium capere.

Atqui neque vrbs nostra in tuto collocata est, nec socij extra teli iactum positi sunt.

Ergo de vlciscendo & persequēdo Philippo consilium capere non possumus; sed potius de eo, quomodo pericula à nobis propulsemus.

2. Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί] Complexio syllogismi primo loco ponitur, amplificatur dissimili comparatione, exornatur verò eleganti ἀπορίᾳ dubitatione Oratoris. Non eadem, inquit, παρίσταταί μοι mihi in mentem veniunt, seu nō eadem animo meo cogitanda obiiciuntur, hoc est animus meus in diuersas partes distrahitur, & dubitatione graui suspenditur, si respicit εἰς τὰ πράγματα in præsentem rerum statum & conditionem, & si intuetur orationes quas audit de ea haberi.

3. Τοὺς μὲν γὰρ λόγους] Ratio superioris dissimilitudinis & distractionis cogitationum Demosthenis ducitur à fine orationum, & adiuncto rerum statu ab eo abhorrente. Orationes, inquit, quæ ab Oratoribus ad nos habentur, eò respiciūt & diriguntur, vt Philippus vindicetur & multetur: res verò in eum peruenerūt statum, vt ab hoc fine longè absint, eumq; ferre non possint. Nam potius nobis cauendum & prouidendum est, vt ne quid mali accipiamus.

4. Οὐδὲν οὖν ἄλλο] Hæc verba ex superioribus, quasi porisma, deducuntur, atque salso sarcasmo grauique ironia ipsam complexionis sententiam complectuntur, & exponunt. Ij, inquit, Oratores,

tores, qui de vlciſcendo & puniendo Philippo orationes inſtituunt, nihil aliud mihi peccare videntur, quàm argumentum de quo conſultandum erat, nec verum nec cōueniens proponentes, aberrare.

5. Ἐγὼ δὲ] Aſſumtio ſyllogiſmi ſecundum locū tenet, & amplificationis gratia diſſimili comparatione explicatur. Superioribus temporibus, inquit, licuiſſet nobis ſine periculi aut incōmodi metu Philippum vlciſci: iam verò res noſtræ eò redierunt, vt non liceat. Prior diſſimilitudinis pars, quam protaſin vocant, primò amplificatur ab Oratore, ſpecialiori temporis circumſtantia. Non ita pridem, inquit, ἐπ' ἐμοῦ meo tempore, ſeu dum ego Reipub. muneribus fungi cœpi. Vlpianus hoc loco intelligit illud tēpus, quo Athenienſes in ſua poteſtate habuerunt Amphipolin, Potidæam, & Thraciam; quod fuit duodecim circiter annos ante hoc bellū & hanc orationem habitam. Alij verò ex particula οὐχὶ πάλαι colligūt magis propinquum tempus, quo videlicet Onomarchus duo ſecunda prælia contra Philippum fecit, eumq́ue altero oculo apud Methonem priuauit. Inter illud autem tempus, & hoc præſens bellum, quatuor tantum anni interfluxerunt.

6. Νῦν μέντοι πέπεισμαι] Antapodoſis ſeu poſterior diſſimilitudinis pars, qua Orator breuiter, apertè, & rotundè ſuam ſententiam & quæſtionē præſentis orationis exponit. Mihi, inquit, perſuadeo, id eſt, ſubductis rationibus & collatis ſen-

tentiis ſubductiſque rationibus in eam perueni ſententiam, hoc tempore & hoc rerum ſtatu ſufficere, ſi primum anteuerterimus, vt ſocios ab interitu vindicemus.

7. Ἐὰν γὰρ τοῦτο] Syllogiſmi propoſitio: Si, inquit, ſocios in tuto collocauerimus, tum nobis licebit deliberare, qua ratione & Philippum multemus.

8. Πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν] Propoſitionis ratio à communi ſententia & egregia allegoria ſeu ſimili ab ædificiis illuſtrata: Si, inquit, initium tanquam fundamentum bene iactum & confirmatum fuerit, incaſſum de fine ſeu exitu conſiliorum cogitatur & conſilium initur. Huc facit illud Heſiod. 1 ἔργων.

Ἀρχὴ γὰρ ἥμισυ παντός. Quod Horat. reddidit, *Dimidium facti, qui cœpit habet.* Ad hunc locum pertinent verſus Plauti in Perſa:

Si quam rem accures ſobriè aut frugaliter,
Solet illa rectè ſub manus ſuccedere.
Atq; ædepol firmè vt quiſq; rem accurat ſuam,
Sic ei procedit poſt principia. deniq; ſi malus,
Aut nequam 'ſt, malè res vertunt quas agit:
Sin autem frugi 'ſt, eueniunt frugaliter.
Hanc rem exorſus ſum facetè & callidè,
Igitur prouenturam bene confido mihi.

Noti etiam ſunt verſus, quos Plutarchus de audiendis Poetis ex Sophocle citat:

Ἔργου δὲ παντὸς ἤν τις ἄρξηται καλῶς,
Καὶ τὰς τελευτὰς εἰκὸς ἔσθ' οὕτως ἔχειν.

Neoteij

Negotij cuiusq; si bene cœperis,
Et finem item bonum fore, probabile est.

Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτε καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι. Ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς ἂν μετὰ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους ὑπομεῖναι, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. Ὁρᾶτε γὰρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα.

1. Ὁ μὲν οὖν παρὼν] Alter exordij locus ad attentionem auditorum exuſcitandam eſt comparatus, atq; duo potiſſimum argumenta continet. Prius ducitur ab adiuncto rerum & temporum per comparationem parium. Syllogiſmus eſt:

Eo potiſsimum temporum & rerum ſtatu attente ſunt audiēdi Oratores, quo res & multa cura & exquiſito conſilio indigent. Deeſt.

At præſens hoc tempus & hic rerum ſtatus, tanta cura tamq; accurato cōſilio indiget, quàm ſuperioribus temporibus omnibus. Probatur primo exordij membro.

Ergo me Oratorem attentè audire debetis.

2. Ἐγὼ δὲ οὐχ ὅτι χρὴ] Alterum argumentum ducitur ab adiuncto Oratoris, id eſt, ἀπορία ſeu

dubitatione Oratoris, quæ exponitur dissimilitudine quadam ad hunc modum:

Tum demum Orator sedulo audiendus est, quãdo non difficillimum existimat, quid de re sit deliberandum, sed quãdo dubitat quomodo, id est, apertè ne an subdolè, liberè ne an dissimulanter (vt egregiè explicat Vlpianus) *de illis verba facienda sint.* Deest.

At Demosthenes non illud ignorat: sed hoc dubitat. Ibi. ἐγὼ δέ.

Ergo sedulo audiendus vobis fuerit.

3. Πέπεισμαι γάρ] Assumtionis ratio ducitur ab adiuncto Atheniensium, à caussa rerum euersarum per diuersa: quæ confirmantur testimonio Demosthenis. Persuasum, inquit, habeo & scio ex iis quæ vidi & audiui, non inscitia rerum, sed intermissione officij maiorem rerum partem vobis ereptam esse. Accommodari potest ad hunc locum quæ scribit Cicero in Catone M. *Memoriæ proditum est cum Athenis ludis quidam in Theatrum venisset natu grandis, in magno consessu locum ei à suis ciuibus nusquam datum: cum autem ad Lacedæmonios accessisset, qui cum legati essent in loco certo consederãt, consurrexisse omnes & senem illum sessum recepisse, quibus cum à cuncto consessu applausus esset datus multiplex, dixisse ex his quendam: Athenienses scire, quæ rectè essent, sed facere nolle.*

4. Ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς] Tertius exordij locus continet beneuolentiæ captationem, qua ab Atheniensibus magno studio contendit, vt se liberè di-

centem benignè ferant, hic ſyllogiſmus eſſe poteſt.

Si id, quòd hactenus quidam ad gratiam & nutum veſtrum orationes ſuas aggregarunt, cauſſæ eſt, cur res veſtræ in omnis generis calamitates & difficultates inciderint: æquis animis benignisq́; auribus eorum verba audire debetis, qui libera, vera, & vtilia dicunt. Deeſt.

Sed antecedens eſt verum.

Ergo & conſequens verum eſſe oportet.

5. Ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς] Complexio primo loco eſt: Rogo, inquit, & oro vos, vt ſi liberè dicam ea quę ſentio, bona venia me audiatis. Rationes perſuadendi duas addit; prior eſt ab adiuncta orationis veritate: altera à fine. Nam vera, inquit, & vobis iudicibus, & rebus corrigendis accommodata dicam.

6. Ὁρᾶτε γάρ] Aſſumtio ſyllogiſmi confirmata teſtimonio Athenienſium. Videtis, inquit, id eſt experientia vos docuit, vobis omnibus conſtat, quòd hodie nonnulli Oratores in aures veſtras aſſentatione influere, blandisq; orationibus vos delinire conati ſunt, in cauſſa eſſe, cur in tot malis res veſtræ verſentur. Obſeruent hic iuniores locum communem de adulationis & aſſentatiōis effectis, quæ ſunt florẽtiſſimarũ & optimè fundatarũ Rerũp. calamitates, labefactationes, exciſiones. Hinc rectè adulatores à Plutarcho περὶ παιδ. ἀγωγ. μιαρὸν φῦλον ſcelcroſum & ad o-

mnem nequitiam profligatum hominum genus appellat. Huc facit illud Diogenis: qui cum interrogaretur, quæ nam bestia κάκιστα δάκνει pessimè morderet, respondit: Τῶν μὲν ἀγρίων συκοφάντης· τῶν δὲ ἡμέρων κόλαξ. *Ex feris*, inquit, *obtrectator, ex cicuribus adulator*. Notus etiam est versus Ouidij Eleg. 2.

Impia sub dulci melle venena latent.

Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴκῃ, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν· καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιών, μεταγειτνιών, βοηδρομιών. τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα Χαρίδημον κενὰς καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν καὶ τεθνεώς, ἦλθε γὰρ ἀμφότερα, οὐκ ἔτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός. εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ὑμῖν ὁ φίλιππος τότε σωθείς. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. Νῦν δὲ ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. Τίς; οὗτος, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. Τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; Εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε

παντὶ

παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες, πάντα ἔσεσθε ὑπὸ Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα, οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτοις, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς, κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου. καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νῦν ὅπως δήποτε. Τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν, ὡς ἔχουσι, Θηβαίων ὑμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δὲ ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα. καὶ βοηθοὺς αὑτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. Ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

Analysis Logica.

Altera orationis pars est confirmatio: cuius tria sunt capita præcipua. In primo affert argumentum, quo Atheniensibus persuadere conatur, vt Olynthiis opem ferant. In altero leges de

pecunia theatrali abrogandas, pecuniãq; illam in belli Reipublicæq; vſum conuertẽdum ſuadet. In tertio rationẽ Reip. negotia adminiſtrandi, quam maiores vſurparint, quaſi poſtliminio reuocare hortatur. Nos ſingula capita perſequemur. Primi capitis ſumma hæc eſt:

Occaſio, commoditas, & tempus opportunum, ſi cui obtingat, non eſt negligendum:
At nunc illa omnia nobis obtingunt:
Ergo negligenda nobis nullo modo ſunt.

1. Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω] Propoſitio ſyllogiſmi primo loco eſt, & confirmatur longo proſyllogiſmo ab exemplo. Occaſionem enim & opportunum res gerendi tempus prætermittẽdum non eſſe, docet exemplo ſeu euentu. In quo aliquot capita docendi memoriamque iuuandi, & Oratoris mentem cognoſcendi cauſſa obſeruabimus.

2. Μέμνησθε ὦ ἄνδρες] Primum eſt circumſtantia temporis, locus & factum Philippi. In recenti adhuc memoria habetis ciues, tertio aut quarto ab hinc anno, ad vos allatum eſſe nũcium, quod Philippus ſit in Thracia & ibi caſtrum Heræum expugnet menſis tum erat ſeptember.

3. Πολλῶν δὲ λόγων] Alterum eſt factum Atheniẽſium, apparatus & expeditio, quæ ex facto Philippi, tanquam cauſſa neceſſaria ſecuta eſt. In quo tria conſideranda ſunt. Primum eſt modus agẽdi qui innuitur his verbis: Πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, cũ orationes multæ apud

apud vos haberentur & tumultus vndiq; orirentur. Ostendit igitur bellum apparasse valde turbulenter, sine omni ordine, sine certo consilio, vt solent plerũq; facere quibus aliquid præter spem & voluntatem accidit.

4. Ἐψηφίσασθε] Alterum est decretum de belli caussis ministrantibus, hoc est nauibus commeatibus comparandis & militibus emittẽdis: in quibus notatur numerus. Triremes igitur adornandæ numerantur quadraginta: commeatus, sexaginta talenta, id est 28 millia coronatorum, si Budæo credimus: milites numerantur etiam ij, qui iam annum quadragesimum quintum excesserant. Lex alioquin, vt in hunc locum annotat Vlpianus, Athenis iubebat, vt tantum ad quadragesimum annum militarent: postea verò immunitate donarentur.

5. Καὶ μετὰ ταῦτα] Tertium est euentus decreti, qui expectationi Atheniensium minimè respondit. Nam primò anno eo, quo ista decreuerant, & tribus integris mẽsibus exactis, vix post initia Cereris exercitum emiserunt: cum sine mora & cunctatione educendus esset. Deinde verò non quadraginta, sed 10 tantũ naues instruxerũt, eásque vacuas ciuibus: non sexaginta, sed quinque tantum talenta argenti contribuerunt.

6. Μυστήρια] Mysteria apud Athenienses duplicia fuerũt: maiora 20 Augusti celebrata, quibus Bacchus mysticus extra vrbem efferebatur, teste Plutar. in Camillo: minora 18 Octob. obiri solita.

7. Ὡς γὰρ ἠγγέλθη] Caussam cur euentus omnino non responderit decreto, his verbis exponit: quæ fuit rumor seu fama de morbo & morte Philippi: ex qua in hunc modum argumẽtabantur Athenienses: Philippus vel ægrotat, vel planè extinctus est: Ergo nulla amplius opus habemus expeditione contra Philippũ: ac per consequens dimittenda est classis. Argumentum vt vides ductum erat à remotione subiecti ad remouendum adiunctum, quod in subiecto occupatur.

8. Ἦν δὲ οὗτος ὁ καιρός] Respondet ad collectionem Atheniensium per βίαιον seu violationem. Imò illud ipsum erat tempus commodum & opportunum, Philippum persequendi. Nam si tum tẽporis auxilia misissemus, vt decreueramus, Philippus tum seruatus, nunc non crearet molestias.

9. Τὰ μὲν δὴ τότε] Conclusio propositionis per apodioxin & communẽ illam sententiam: Facta infecta fieri nequeũt. Quam Cicero in Pisonem sic exponit: *Præterita mutare nõ possumus.* Plautus in Aulularia: *Factum est illud, infectum fieri nequit.* Agatho in sua Tragœdia:

Μόνου γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκεται
Ἀγένητα ποιεῖν, ὅσσ' ἂν ᾖ πεπραγμένα.
Etenim illud vnum negatum & Deo est, vt
Infecta reddat, facta quæ fuerint semel. Phocylides.

Οὐκ ἔτι γὰρ δύναται τὸ τετυγμένον εἶναι ἄτυκτον.
Quod semel est factum, fieri infectum haud queat vnquam.

10. Νῦν

10. Νῦν δὲ ἑτέρου] Aſſumtio ſyllogiſmi. Nunc, inquit, alia belli commoda occaſio ſeſe nobis offert: cuius gratia ſuperioris narrationis mentionem feci. Figuratur autem hæc aſſumtio dialogiſmo, ad mouendos animos & attentionem excitandam accommodato.

11. Τί δὴ χρησώμεθα] Aſſumtio ſyllogiſmi explicatur ſyllogiſmo connexo.

Si non ſummis viribus & omnibus copiis, quò ad eius fieri poteſt, Olynthiis auxilium tulerimus, experiemur nos omnibus modis pro Philippo bellum ſuſcepiſſe & geſſiſſe.

Atqui hoc poſtremum non ſolum cum turpitudine, ſed etiam cum metu periculorum coniunctum eſt.

Ergo nihil reliquum eſt, quàm vt omnibus viribus & copiis auxilium promptè feramus.

12. Εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε] Syllogiſmi propoſitio: cuius rationem primò reddit à fine ſocietatis & fœderis cum Olynthiis facti. Idcirco, inquit, cum Olynthiis, quorum vires mediocres erãt, noſtras coniunximus, & ſocietatem coiuimus, vt ſociis armis iunctis Philippo reſiſtere, eiuſque conatus comprimere poſſemus. Nam animaduertimus nec Olynthios, nec nos ſigillatim poſſe Philippo pares eſſe. Deinde rationem ducit à teſtimoniis Athenienſium. Quin, inquit, & nos omnes cenſuimus & in ore habuimus, tum demum Philippo bellum vtiliter inferri à nobis poſſe, ſi

Olynthios ab eo alienos reddidiſſemus: id quod nunc factum eſt.

13. Τί οὖν ὑπόλοιπον] Complexio ſecundo loco eſt; quam Orator, bonitate cauſſa cõfiſus, amplificat communicatione. Quid igitur, inquit, vobis reliquum videtur, quàm vt forti manu & magna alacritate ſociis opitulemur? Ego certè nihil aliud reſtare video.

14. Χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσεως] Aſſumtio vltimo loco eſt; amplificatur comparatioue minorum; confirmatur verò à circumſtantiis rerum, hoc modo: Si aliquam rem neglexerimus, nõ ſolùm turpitudinis & infamiæ notã nobis ipſis inurem⁹: ſed etiam in magna pericula nos coniectum iri video: cum Thebani iis animis erga nos fuerint, quibus ſunt, & Phocenſes pecuniis deſtituantur, & nemo ſit, qui Philippo, Thracia ſubacta, reſiſtere poſſit.

15. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν] Prolepſi concludit primum confirmationis caput, de auxiliis ferendis. Obiici poterat. Differre tamen adhuc poſſumus auxilium. Reſpõdet Orator ex natura comparatorum, & Atheniẽſes abſurdis opinionibus, vt loquitur Terentius, vti oſtendit. Perinde, inquit, facitis, ac ſi quis mallet pericula præſentia videre, quàm ea procul remota audire: & ipſe auxilia aliorum expetere, quàm aliis ſuccurrere. Ad prius quod attinet, multò facilius eſt, rerum perturbationes & calamitates audire, quam oculis coram cernere. Quod pręclarè docet Cicero lib.

6.ad

6. ad Famil. Epist. 1. *Etsi quocunque in loco quisque est, idem est ei sensus atque acerbitas ex interitu rerum & publicarum & suarum: tamen oculi augent dolorem, qui ea, quæ cæteri audiunt, intueri coguntur, nec auertere à miseriis cogitationem sinunt.* Ad alterum verò quod attinet, multò etiam augustius & honoratius aliis auxilio esse, quàm ab aliis opem expetere: quod idem docet Cicero lib. 1. de Orat. *Quid tam porrò regiũ, tam liberale, tam munificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis?*

Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν, τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς, νομοθέτας καθίσατε· ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα· εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί· ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς, λύσατε. λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους· ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους καθιστᾶσιν. Εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα, ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται, οὐ γὰρ εὑρήσετε ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ καὶ εἰς

τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. Καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν. Οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν· τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἅπαντες ἂν ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα, μὴ δοῦναι δίκην: μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε ἐς προῦπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενός ἐστιν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν, τά γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ ὧν γράφει, διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρά, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων· οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν, ἕνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. Ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει. Τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι. Τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι· καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πρᾶξαί τε δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. Τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; Οὐχ ἅπαντα μὲν ὑμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος· εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἰ-

χιστα

χιστα πεισόμεθα· οὐχ οἷς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦσι; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ὑμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; Ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μόνον οὐχὶ συγκατασκευάσαντας αὐτῷ· τότε τοὺς αἰτίους οἵτινές εἰσι τούτων ζητήσομεν. Οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι. σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. Οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω· ἕτερος λέγει βελτίω. ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ.

Alterũ confirmationis caput de pecunia theatrali in militarem commutanda. Sunt eius autem duo capita: exordium breue, & ipſa ſententia de pecunia.

Exordij duo membra ſunt: prius ad docilitatem & attentionem facit: poſterius ad beneuolentiam captandam eſt accommodatum.

1. Ἀλλ' ὅτι μὲν δεῖ] Attentos & dociles facit tranſitione, prolepſi, propoſitione, & proſopopœia, qua Athenienſes de modo agendi rogãtes introducit, ſua perſona depoſita. Cæterum, inquit, ſub perſona Athen. audiuimus, hactenus opitulandum eſſe Olynthiis, quod facere prompti paratique ſumus: ſed modum opitulandi tu nobis, Demoſthenes, expone. Simplex ſenſus eſt.

Hactenus me vobis persuasisse arbitror auxilium ferendum esse: nunc quomodo ferendum sit, paucis explicabo.

2. Μὴ τοίνυν] Beneuolentiam & fauorem aucupatur, dum sibi veniam dari petit liberè dicendi etiam ea, quæ à vulgi opinione abhorreant.

3. Νομοθέτας] Prudenter & callidè Orator huic malo succurrere & medicinam afferre conatur, tollendo nimirum caussas.i. leges istius. Sunt autem partes duæ in consilio Demosthenis; Propotio & eius ἐργασία tractatio. Propositio est, Constituite legumlatores.

Nomothetæ sunt, non qui nouas leges Reip. scripserunt, quomodo Draconem, Solonẽ, Clisthenem & Periclem nomothetas vocarunt, sed præcipuum prudentum consilium, qui in concione leges ad se perlatas, suo iudicio aut probarunt, aut repudiarunt. Solon enim cum Remp. satis multis legibus stabilisset, eas tamen si vsus postularet, corrigi & abrogari posse voluit, si pro iis nouæ aliæ meliores commodioresq; essent illatæ Hæc cum ex aliis orationibus Demosthenis & Æschinis, tum verò ex accusatione Ctesiphontis colligitur, vbi sic loquitur Æschines: Tulit Solon, vt Thesmothetæ quotannis emendarent in publico leges, diligenter examinantes, an altera alteri contraria, an inter ratas irrita aliqua esset, an plures leges vnà de eadem re scriptæ essent, & si quid tale inuenissent, describentes in tabulas, iussit ante Eponymos proponere: Prytanes autem

tem concionem proſcripto nomothetis, habere: epiſtatum autē proëdrorum manuum ſuffragia populo concedere, & alias tollere, alias relinquere, vt vna lex eſſet de actione vna, non plures. Sigon. de Rep. Athen. lib. 2, cap. 4.

4. Ἐν δὲ τούτοις] Tractationis ſunt aliquot circumſtantiæ notandæ: Prima eſt officium ſeu finis nomothetarum, qui exponitur argumento diſſimilium, cuius protaſis eſt: Non ideo conſtituendi Nomothetæ ſunt, vt nouas leges condāt. Ratio additur ab adiuncto: quia ſatis multas habetis reges. Syllogiſmo res fiet planior.

Qui leges ſufficientes habent, iis leges non ſunt de nouo rogandæ.

At vobis ſunt leges ſufficientes.

Ergo vobis leges nouæ non ſunt rogandæ.

5. Ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ] Antapodoſis. Tollere, inquit, debent leges detrimentoſas, de pecunia Theatrali & re militari. Syllogiſmus eſt:

Leges quæ obſtant, officiunt commodis Reipub. ſunt abrogandæ.

At leges, de pecuniis theatralibus & re militari, Reipub. nocent:

Ergo leges iſtæ ſunt abrogandæ.

6. Ὧν οἱ μὲν τὰ] Aſſumtio probatur diſtributione effectorum trimembri. Nam aliæ ex iſtis legibus pecuniam militarem theatralē fecerunt: aliæ deinde militiam defugiētibus impunitatem concedunt: aliæ deniq; officio ſuo fungi volentes animum ſuum abiicere cogunt.

7. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα] Altera circumstantia est, impunitas concedenda iis, qui bonas leges suadere & salutaria consilia dare volunt. Et ita hunc locum explicat Vlpianus. Studet, inquit, decretum impetrare à populo, quo legem illam accusare sine periculo possit. Hæc ille. Tractat autem hunc locum à contrariis, vnde talis syllogismus existit.

Contraria contrariorum sunt consequentia.
Deest.
Atqui, viam tutã optima quæq; consulendi muniendo, inuenietis, qui consulat quod in rem sit maximè.
Ergo si periculosa erit via, non reperietur, qui vobis optima consulat.

8. Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα] Assumtio syllogismi constans allegoria à viis.

9. Πρὶν δὲ ταῦτα] Complexio: Neminem inuenietis, qui optima consilia dando à vobis vita priuari velit.

10. Ἄλλως τε καὶ τούτου] Complexionis amplificatio à minoribus per gradationem logicam. Inprimis verò talis vobis non obtinget, si non modo optimè consulens pessimè à vobis tractetur; sed etiã Reip. nihil prosit: neq; hoc solum, sed etiam optima consulendi rationem multò formidabiliorem & difficiliorem efficiat.

11. Καὶ λύειν γε] Tertia circumstantia sunt ij qui leges abrogare debẽt. Ij, inquit, qui leges illas posuerunt, eas abrogare meritò debent. Rationem

addit

addit à contrario comparatione parium tractato in hunc modum:

Contraria contrariorũ debent eſſe conſequentia.

Atqui non eſt conſequẽs, vt gratia, quæ toti Reip. damnoſa fuit, iis maneat integra, qui tum leges poſuerãt: odio verò, quod omnibus expedit, multentur ij, qui leges tollunt: ſed totum contra eſt.

Ergo non hi, ſed illi leges tollere debent.

12. Πρὶν δὲ ταῦτα] Prolepſis eſt, qua occurrit obiectioni, de qua Vlpianus in hunc modum: Obiectionem remouet (Nihil legem verearis) occurrit igitur dilemmate. i. ancipiti concluſione. Si legibus, inquit, violatis pœnã non dedero, id quidem tyrannicum fuerit: ſin adire diſcrimen eſt neceſſe, nonne demens ero, ſi me in certum & manifeſtum periculum coniiciam.

13. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε] Hactenus plebiſcitum de legibus abolendis faciendum ſuaſit: nunc amplius aliquid ab Athenienſibus poſtulat: vt videlicet non ſolùm plebiſcita ſcribant: ſed etiam ea re ipſa exequantur: quippe cum decreta & ſenatuſconſulta nullius pretij ſint, niſi re & opere exequamur ea, niſi ad effectum perducamus. Id quod à ſigno probat Orator per ſyllogiſmum connexum.

Si plebiſcita eſſent ſufficientia ad nos ad officiũ faciendũ excitandos, aut conficienda ea quæ decernũtur: tum neq; nos multa decerneremus, pauca verò ſeu potius nulla efficeremus, neq;

Philippus tam longo tempore lasciuisset: sed iam pridem decretorum caussa pœnas dedisset.

Atqui falsa sunt quæ antecedunt omnia:
Ergo falsa erunt & quæ sequuntur.

14. Εἰ γὰρ αὐτάρκη] Propositio syllogismi tam in antecedente quàm consequente est bimēbris: quorum alterum ad Atheniēses, alterum ad Philippum pertinet. Est præterea in ea reuocatio sui ipsius, seu correctio.

15. Ἀλλ' οὐχ οὕτω] Assumtio tollit propositionis antecedens, & confirmatur communi sententia, qua decreta & facta inter se comparantur. Verba quædam, inquit, & decreta, ordine antecedunt facta: facultate verò & vi priora & multò maioris momenti sunt facta. Altera probatio assumti ducitur à consideratione & comparatione caussarum decretorum, hoc est Oratorum & Iudicum. Sunt præterea, inquit, apud vos optimi consiliarij, & vos acumine res diiudicandi cæteris omnibus præstatis.

16. Τίνα γὰρ χρόνον] Occupatione transit ad alteram cohortationem de rebus maturè & sine omni mora cōficiēdis. Syllogismus hic esse potest.

Occasio & opportunitas res gerendi non est prætermittenda. Effertur graui interrogatione. Ibi. τίνα γὰρ χρόνον.

Atqui nobis occasio & opportunitas præclara est oblata. Hæc probatur factis Philippi, eorumq; subiectis, nec non adiunctis Philippi.

Ergo illa nobis minimè negligenda.

17. Ἀλλὰ πρὸς θεῶν] Complexio eſt valde pathetica conſtans graui exclamatione, comparatione, & amplificatur à conſequenti. Verum, inquit, Dij immortales, ſi iſta neglexerimus, & quodammodo cum Philippo colluſerimus, eiq́; operam nauauerimus, nihilo plus efficiemus, quàm vt in poſterum in autores horum inquiramus: nō etiam, inquit, nos ipſos autores eſſe confitebimur, nos ipſos non accuſabimus. Huius rei addit rationem à genere, & illuſtrat ſimilitudine à fugientibus in bello ſumta.

Ἀλλ᾽ οὐχ ἡδέα ταῦτα· οὐκέτι τοῦθ᾽ ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν, εἰ δέον εὔξασθαι, παραλείπει. εὔξασθαι μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον εἰς ταυτὸ πάνθ᾽ ὅσα βούλεταί τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκ ἔθ᾽ ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἀμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. Εἰ δέ τις ὑμῖν ἔχοι τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικοὺς, οὐχ οὗτος κρείττων; εἴποι τις ἄν. Φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Ἀλλὰ θαυμάζω εἴ πώποτε ἀνθρώπων ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. Ἀλλ᾽ οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ᾽ ἑκάστου βούλησις. Διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι. Ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ᾽ ἕκαστος καὶ οἴεται. Τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. Ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ᾽ οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ

μισθὸν ἔξελε. οὔ τοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν. οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν τὴν ἄλλως προῄρημαι λέγειν. οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων. Ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω, τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ὑμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δὲ οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας χρῆσθαι· τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα. Ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσομαι; προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα. καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δὲ ὑμέτερα αἰσχρῶς.

Analysis Logica.

Conclusio secundæ confirmationis partis est occupatio duarum obiectionũ, quæ contra modo dicta afferri poterant. Prior obiectio erat: At hæc iucunda auditu non sunt.

1. Οὐ

1. Οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων] Respondet Orator ad obiectionem biuariam. Primò vtitur concessione, & refert obiectionem ad fallaciam à non caussa. Primò, inquit, concedo & minimè inficior hæc auditu minus iucunda esse: sed id vitio Oratoris vt non sit, ita quoq; ei vitio dandum non est: nisi interdum, vbi necesse est vota facere cesset. Optare quidem facile est ei, qui breui tempore omnia pro voluntate in vnum collegit: at verò è rebus propositis eligere quod ex vsu fiet, non ita promptum est.

2. Ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα] Altera responsio oritur ex comparatione vtilis & iucundi: Si, inquit, vtile cum iucundo cõferatur, & vtrumq; simul teneri non possit, vtile iucundo anteponendum est. Ex hoc fundamento ita argumentatur Orator.

Si quis vestrum præter theatralem pecuniam, aliam rationem stipendia comparandi nobis potest indicare, eius sententiã amplectemur, nec theatralem pecuniã, quod vobis parum iucundum est, mutandum suadebimus. Ibi. εἰ δέ τις.

Atqui nemo nobis aliam viam pecuniam acquirendi potest monstrare. Hanc assumtionẽ probat Orator hoc modo: Nemini vnquam hominum hoc accidit, aut accidet, & postquam sua bona pręsentia in res inanes consumserit: postea absentibus & incertis ad res necessarias abundarit. Ibi. ἀλλὰ θαυμάζω.

Ergo pecunia theatralis commutanda erit in militarem.

3. Ἀλλ' οἶμαι μέγα] Complexio habet egregium locum communem de hominum voluntate & imaginatione: qua homines seipsos sæpe in errores inducũt. Nam cum quisq; ita sit animo comparatus, vt quæ appetit, statim ea ita esse fingat & sibi imaginetur, etiamsi rerum natura aliter se habeat, nihil tam facile est, quàm seipsum decipere. Ita quoq; Athenienses cum libenter retinerent pecuniam theatralem, sibi imaginabantur se aliunde posse militibus stipendia suppeditare, cum tamen nihil minus possent.

4. Οὔ τοι σωφρόνων] Complexioni subiicit duas rationes, quibus Athenienses vult permouere, vt pecunias in bellum liberaliter conferant. Prior ratio ducitur ab adiunctis Atheniensium: syllogismus hic esse potest.

Neq; sanorum, neq; ingenuorum hominum est priuati commodi & pecuniæ caussa bellum negligere necessarium, atq; labem turpitudinis & ignominiæ sustinere tam facile.

Atqui vos Athenienses sani & ingenui haberi vultis. Hæc assumtio deest, quippe cum Athenienses eam tacitus suis cogitationibus assumebant.

Ergo vos non decet priuati commodi caussa bellum, in quo salus vestrā agitur, omittere, & in tantam infamiam incurrere.

4. Οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους] Altera ratio ducitur à com-

à comparatione minorum. Si aduersus Græcos, quales sunt Megarenses & Corinthij, arma vobis capienda putauistis & eos inuadendos: quanto magis Philippo, posthabitis pecuniis, resistere debetis, qui vrbes Græciæ in seruitutem redigere conatur. Megarenses, inquit Vlpianus, sacratæ terræ partem, quæ ὀργὰς dicebatur, occupârunt: & iis Corinthij aduersus Athenienses opem tulerunt. Sigon. in lib. de Temporib. Athen. hanc historiam suis circumstantiis magis perspicuè exponit. Olympiadis 80 anno 2. Athenienses alienati à Lacedæmoniis, quod bello ad Ithomen ex sociis soli repulsi essent, cum Argiuis hostibus Lacedæmoniorum, & Thessalis amicitiam iunxerunt, & societatem belli aduersus Persas diremerunt. Exulibus Ithomensibus receptis Naupacti sedes dederunt: Megarenses à Lacedæmoniis rebellantes in societatem receperunt, & Megara tenuerunt, eaq́; de caussa in bellum Corinthium inciderunt.

5. Καὶ ταῦτ' ἐστὶν ἀπέχθωμαι] Altera obiectio est: At non facilè & temerè debebas hæc dicendo nostrorum inimicitias suscipere. Respondet Orator referendo obiectionem ad fallaciam à non caussa: Non ita sum amens & infelix, vt hæc dicam odij vestri in me concitandi caussa: sed potius publici commodi iuuandi & promouendi gratia.

6. Ἀλλὰ δικαίου] Commendat & excusat suum factum proprio boni viri adiuncto: Proprium

est,inquit, viri boni rerum publicarum salutem & incolumitatem priuatæ gratiæ anteponere. Huc facit illud Ciceronis pro Milone. Qui periculum nō timet,proposita inuidia, morte,pœna, qui nihilo segnius Rempub.defendit, is vir verè & ciuis putandus est.

7. Καὶ γὰρ τοὺς ἔπι] Cōfirmat superius adiunctum exemplum quatuor præstātissimorum virorū, Aristidis, Niciæ, Periclis & Demosthenis. Nam illos bonos viros fuisse probat testimonio Oratorum:hoc verò modo Remp. administrasse,id est publicum commodum priuata vtilitate maioris fecisse probat testimonio suo & Atheniensiū. De Aristide, Nicia, Pericle, vide Plutarch. in Parallelis. Demosthenis meminit Pausanias in Atticis.

8. Ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες] Concludit alterū confirmationis membrum, & sibi viam ad tertium membrū sternit,opponendo & dissimiliter conferendo nouos Oratores cum veteribus,& vtrorumq; effecta percensendo. Est hoc loco egregia prosopopœia,qua Demosthenes Oratorum personam suscipit,eorumq; mores & verba patheticè & ad viuum exprimit.

Καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος. Οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες,

οὐδ'

οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων. πλείω δὲ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον. Ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην ἔχων τὴν χώραν αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἕλλησι. πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, αὐτοὶ στρατευόμενοι. μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττω τὴν μὲν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὁποῖοι ἔν τε τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς ἰδίοις. Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη. Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. Ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. Οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν.

Analysis Logica.

Tertium confirmationis caput, contentione facta inter statum Reipublicæ veterum seu maiorum, & temporis Demosthenis, hortatur

Athenienſes ad imitandos maiores, eorumq́; rationem Rempub. adminiſtrandi quaſi poſtliminij iure reuocandam; vtpote quæ ſola cauſſa ſit Reipublicæ mala corrigendi. Nos totam hanc tractationem vnius ſyllogiſmi ſpacio centroq́ue includemus, vt lectori de fine, quem hoc loco propoſitum habet Orator, conſtare poſſit.

Si eadem ratione & virtute in Repub. adminiſtranda vſi fuiſſetis hactenus, res veſtræ meliori loco eſſent. Ratio eſt: quia maiores virtute, iuſtitia, fortitudine, temperantia, ęquitate, frugalitate, & pietate Rempub. adminiſtrarunt: quibus rebus regna augentur, ſtabiliuntur & conſeruantur.

Atqui à maiorum virtute & ratione plurimùm deflexiſtis.

Hanc aſſumtionem probabit longa diſſimilitudine, quam nunc explicabimus.

1. Καίτοι σκέψασθε] Breui exordio, in quo ſyllogiſmi propoſitio haud obſcurè collocatur, ad hāc partem tertiam accedit, vt auditores attentos & dociles faciat. Propoſitio eius eſt: Agete Athenienſes cōſideremus illa capita, quæ quis de maiorum noſtrorum & noſtra Repub. dicere poſſit. Ratio propoſitionis eſt ab adiuncto & fine: Nam hæc oratio, inquit, cum breuis & expedita, tum perſpicua & vobis omnibus nota, tum denique ad bene beateq́; viuendum Reiq́; publicæ conſulendum vtilis & neceſſaria.

2. Ἐκεῖ-

2. Ἐκεῖνοι τοίνυν] Aſſumtionis prior pars, ſeu comparationis propoſitio: qua maiorum præclara facta, quibus Rempub. fundauerunt & poſteris ſuis florentem tradiderunt, commemorat. Sunt autem facta illa duum generum, reſpectu videlicet ſubiecti: bellica nimirum ſeu externa & togata ſeu domeſtica. In primo genere quinque facta enumerat.

3. Ἐκεῖνοι] Primum factum eſt, quo imperium in omnes Græcos lubentibus animis ipſis parentes quadraginta quinque annos exercuerunt & tenuerunt: a fuga nimirum Xerxis ex Europa & Cimonis victoriis, vſq; ad bellum Peloponeſiacum: ſiue ab Olympiade 78 vſque ad Olympiadem 88.

4. Πλείω δὲ ἢ μύρια] Alterum factum, quo ærarium publicum auxerunt ingenti pecunia, plus videlicet quàm decem millibus talentorum. De talenti valore & æſtimatione iam antea diximus & plura dicemus in prima Philippica.

5. Ὑπήκουε δὲ] Tertium factum, quo Regi Macedonum quoq; imperarunt.

6. Πολλὰ δὲ καὶ καλά] Quartum factum, quo trophæa erexerunt. Illa autem amplificantur tribus rationibus: I. ab adiunctis duobus, fuerunt enim multa & honeſta ſeu ampla. II. A diſtributione bellorum, terra, inquit, mariq́; tropœa ſtatuerunt. III. A cauſſa efficiente: ipſi maiores bellum gerentes, & propria virtute illa tropœa meruerunt. Trophæum autem dicitur ἀπὸ τῆς

τροπῆς, à conuerſione hoſtis & fuga. Nam ab eo quòd hoſtē quis fugaſſet, merebatur trophæum, quòd occidiſſet, triumphum. Iſod. lib. 18. cap. 2.

7. Quintum factum eſt gloria parta, quam amplificat partim diſſimili, partim minorum comparatione. Soli ex omnibus hominibus eam gloriam ſuis rebus geſtis pepererunt, quæ omni inuidia ſuperior erat.

8. Ἐπὶ μὲν δὴ τ] Tranſitio à factis externis ad ea quæ domi geſſerunt: quæ rurſus bifariam diuiduntur, in publica & priuata.

9. Δημοσίᾳ μὲν] Ad publica facta refert potiſſimum religionis curam & ſtudium. Nam templa ita magnificè extruxerunt, totque ornamentis & donariis exornarunt, vt à nemine poſterorum ſuperari poſſint.

10. Ἰδίᾳ δὲ οὕτω σώφρονες] Ad priuata facta pertinent duæ virtutes quas exercuerunt ſedulò, tēperātia ſeu modeſtia, & æquitas: id quod probat, primò à ſigno: Nam ſi quis intueatur domum Ariſtidæ aut Miltiadæ, is videbit eam domo vicini magnificentiorem eſſe. Deinde à fine per diuerſa. Non eo fine Rempublicā gerebant, vt ipſi ſuas opes amplificarent: ſed vt Rempublicā & augerent & ſtabilirent.

11. Ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν] Concluſio περιστάσεως: qua modo dicta breuiter repetit, & tres cauſſas Rempub. conſeruantes exponit: fidem erga ſubditos, pietatem erga Deos, & æqualitatē erga eiuſdem Reipub. ſocios.

Τότε

Τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον προστάταις. Νῦν δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως, καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δὲ ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ὑμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον. οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι. ἐχθρὸν δ' ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. Ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος, ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει; Καὶ τί ἂν τις εἰπεῖν ἔχοι τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδούς, ἃς ἐπισκευάζομεν; καὶ κρήνας καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι· ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται.

1. Τότε μὲν δὴ] Transitio à protasi ad antapodosin: qua paucis repetit ea quæ præcesserunt: & proponit ea quæ nunc dicturus est. Considerat autem & exponit, vt in propositione fecit, duo factorum genera: prius est eorum, quæ

foris: alterum eorum, quæ domi gesta sunt. In iis factis quæ foris acciderunt, quatuor tractat capita, de quibus ordine dicemus.
2. Ἀλλ' ὅσης ἅπαντες] Primum est ditionis amissio & Atheniensium solitudo. Nos, inquit, imperium Græcorum amisimus, & nostra quoque regione omni spoliati sumus. Hoc ꝓbat inductione partium. Nam Lacedæmonij, inquit, iam perierunt: Thebani valde sunt occupati & laborant bello scilicet Phocensi: ex reliquis verò Græciæ vrbibus nulla amplius iis instructa est viribus, vt vel nobiscum de principatu dimicare posset.
4. Πλείω δὲ ἢ χίλια] Alterum est ærarium exhaustũ & publica pecunia in cassum consumta: cuius summa in septingenta millia coronatorum excurrit.
5. Οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ] Tertium est bellum sociale. Sed Vlpianus omnium optimè hũc locum explicat. In bello sociali defecerunt ab Atheniensibus Chij, Rhodij, & Byzantij. Bello igitur suscepto aduersum eos, quosdã recuperarũt, alios non potuerunt: quamobrem pacem fecerunt ea conditione, vt liberi omnes hi socij essent.
6. Ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμῖν] Quartum est Philippi amplificatio: cuius culpam confert in solos Athenienses: idq; probat remouendi cæteras caussas omnes, per interrogationem grauissimám.
7. Ἀλλ' ὦ ταν] Transitio ad ea quæ domi fiunt: vbi primum miseriam & indignitatem eorum à pari exaggerat: Nihil, inquit, meliora sunt quæ domi

domi fiunt. Hoc probat poſtea factis magiſtratuum per comparationem.

8. Καὶ τί ἄν τις] Comparationis protaſis complectitur & exponit ironicè facta publica, hoc eſt, ad Rempubl. attinentia tria: propugnacula, inquit, calce illinuntur: viæ ſternuntur & reparantur: fontes extruuntur, ſimilesq; nugæ perficiuntur. De ratione ædificandi apud Athen. vide Pauſan. in Atticis.

9. Ἀποβλέψατε δή] Antapodoſis, qua exponit tria magiſtratuum priuata facta per tot antitheſes amplificata: alij ex pauperibus diuites euaſerunt: alij ex obſcuris clari & honorati facti ſunt: alij denique ſuas ædes proprias magnificentius quàm publica ædificia extruxerunt & ornarunt.

10. Ὅσῳ δὲ τὰ τῆς] Concluſio antidoſeos per comparationem parium amplificata: quantò magis, inquit, Reſpub. imminuta eſt & labefactata: tantò magis ipſorum opes creuerunt.

Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν. Καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν. Νῦν δὲ τοὐναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ

βοΐδια πέμψωσιν οὗτοι· καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τὴν ὑμετέραν αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς ὑπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασεύουσι, χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἐστὶ δ' οὐδέ ποτε, οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα, λαβεῖν μικρὰ, καὶ φαῦλα πράττοντας. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ φρόνημα ἔχειν.

1. Τί δὴ τὸ πάντων] Digreſſiuncula in expoſitionem cauſſæ tam peruerſi & deplorati Reip. ſtatus. Vbi rurſus eſt comparatio veteris rationis Rempub. adminiſtrādi cum noua. Quid, inquit, cauſſę eſt, quo temporibus maiorum noſtrorum res floruerint; nunc verò defloreſcant? Cauſſa eſt, inquit, quod tum populus rerum ſummam tenebat: nunc verò paucorum dominatu omnia tenentur.

2. Ὅτι τὸ μὲν πρότερον] Comparationis protaſis exponitur & amplificatur enumeratione ſeu inductione partium poteſtatis, quam populus antea habuerit. 1. Inquit, imperabat etiam iis qui rempub. gerebant. 2. dominus erat omnium bonorum, i. præmiorum virtutis. 3. habebat quoq; poteſtatem, honores, magiſtratus, & alia beneficia conferendi. Hæc omnia fusè & elegāter à Sigon. lib. 2. cap. 4. de Repub. Athen. deſcribuntur: ſed quia longiora ſunt quam vt huc referri poſſint, eò ſtudioſum lectorem remittimus.

3. Νῦν δὲ τοὐναντίον] Antapódoſis populi miſeriam ſuperiori ſplendori è diametro repugnantem

tem exponit: atque populum, vt priſtinum ſuum ius repetant, tali ſyllogiſmo cohortatur.

Nullo modo fieri poteſt, vt animum magnum & alacrem ſumat & gerat, qui pauca & praua efficiunt.
Atqui vos & paucas admodum res & indignas turpeſq; geritis & deſignatis.
Ergo nullo modo fieri poteſt, vt animos magnos & alacres ſumatis & geratis.

4. Νῦν δὲ τοὐναντίον] Aſſumptio priori loco diſponitur; quæ ſua quoque membra habet: quibus probatur populum & pauca & ſe indigna agere & ſuſtinere. 1. Domini, inquit, omnium rerum ſunt Rempublicam adminiſtrantes, & per eos omnia peraguntur. 2. Vos & pecuniis & ſociis deſtituti & eneruati appendicis & ſeruorum loco eſtis. 3. Boni conſulitis & præclarè vobiſcum agi exiſtimatis, ſi magiſtratus vobis pecuniam theatralem diſtribuant, & boculas ad ſacrificia mittant. 4. A bonorum & fortium virorum officio alieniſſimum eſt gratias agere & habere pro iis, quæ iſti vobis de veſtro largiuntur. 5. Iſti vos includunt vrbi, ad iſta vos aſſuefaciunt, & tanquam feras cicurant, ſibique dicto audientes reddunt: quæ miſera eſt ſeruitus.

5. Ἔστι δ' οὐδέ ποτε] Propoſitio ſecundo loco eſt, & confirmatur communi ſententia. Tales, inquit, neceſſe eſt animos, qualia ſunt

studia & exercitationes. Huc facit illud tritum. Studia abeunt in mores.

Ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι. Οὐδὲ γὰρ παῤῥησία περὶ πάντων αἰεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν· ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω. ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι, ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τι καὶ πράξειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις, ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε. Ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ οὔτε ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτα ἐστὶν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥαθυμίαν ἐπαυξάνοντα. Οὐκ οὖν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις· καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, οὕτω δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων εἶ βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος· συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ τὰ νῦν· στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων, ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν, ὅσα οὕτως ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ δεῖ.

1. Ταῦτα μὰ τὴν] Vlpianus, & alij hoc loco tertiam

tiam orationis partem, hoc est, Epilogum statuunt: in quo Orator duo potissimum agit. Primò per syllogismum connexum repetit omnia quæ in hac oratione copiosè dixit, ac in hunc modum concludit:

Si istis moribus renunciaueritis, si militare, & ea quæ vobis digna sunt facere volueritis, si deniq; facultatibus, quas domi magnas habetis, ad externa bona vsi fueritis: fortasse, Athen. fortasse magnum & perfectum aliquod bonum consequemini, & eo lucello liberabimini, quod simile est demenso ægrotis à medicis suppeditato.

Atqui ab istis moribus abstinere, militare & vobis digna facere, opes deniq; in vsum belli conferre velle debetis.

Ergo, &c.

2. Ἐὰν οὖν ἀλλά] Propositio syllogismi: cuius antecedens amplificatur enumeratione eorum, quæ antea fusè dixit, sed ordine inuerso. Consequẽs verò augetur graui dubitatione: qua ostendit difficilè omnino esse, rebus Atheniensium medicinam afferre, ac proinde summa diligentia & cautione omnia agenda esse. Illustratur præterea eleganti similitudine à medicis & ęgrotis sumpta: qua pecunias theatrales medicorum potiunculis, quæ nec mori patiuntur, nec sanitatem reddunt, comparat: Athenienses verò ægrotis.

3. Οὐκ οὖν σὺ μισθοφορὰν] Assumtionem syllo-

gismi non exponit Orator: sed eam Atheniensibus cogitandam relinquit: quia ignorabat, quid essent facturi, ac eorum virtuti plurimùm diffidebat. Itaque complexionem hoc loco exponit per duplicem obiectionis occupationem: qua rursus Athenienses hortatur, vt tam belli quam domi officium faciant, tempori seruiant, pecunias & stipendia iis largiantur, qui Reipub. negotia curant.

Ὅλως δὲ οὔτ᾽ ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς, πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ᾽, ὅ, τι καθ᾽ ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. Οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν. οὐδ᾽ αὐτοῖς μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν. ὅπως δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν. ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς ἑτέρους τιμᾶτε· καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ᾽ ἕλοισθε, ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν συνοίσειν μέλλει.

Alterum complexionis membrum constat enumeratione, quæ amplificatur dissimilitudine: in cuius protasi repetit ea, quæ in hac oratione dixit, & quæ sentiat: in antapodosi verò remouet à se ea, quæ nec dixit nec sentit. Huic enumerationi

tioni ſubiungit breuem illam quidem, ſed grauem adhortationem ad Athenienſes, vt ipſi videlicet militent, & officijs ſuis fungantur. Atq; hæc perſuadere conatur duobus argumentis, effecto nimirum, id eſt gloria, quæ inde conſequitur, & cauſſa efficiente munerũ iſtorum, quæ ſunt maiores. Tandem populo liberam de rebus deliberandi poteſtatem facit, orationemq́; concludit.

FINIS.

DE

NIS

ORAT

NITATE

Collin

DEMOSTHE-
NIS OLYNTHIACÆ
ORATIONES TRES, LATI-
NITATE DONATÆ A RHODOLPHO

Collino, olim in Schola Tigurina Græca-
rum literarum Professore ce-
leberrimo.

LIBA

TVM

OLyn
nicu
genus(ge
Chalcis
Multa
runt.)N
perantib
Lacedæm
paulatim
tas ciuita
quodam
societate
rantes vn
nienses p
tim An
rat contr
thiis:par
bus obti
tradidit.
nentes ei
genium
eum pere
ad Ath
cientes h
Philippo.

LIBANII ARGVMENTVM, PRIMÆ ORATIONIS OLYNTHIACÆ.

Olynthus fuit vrbs in Thracia (Thraciæ) Græcanicum (Græcorum) illic incolentium (incolarum) genus (gens) (fuit,) ex Chalcide quæ est in Eubœa, Chalcis verò Atheniensium colona (Colonia) (fuit.) Multa autem bella, eaq́ præclara ipsius Olynthi (fuerunt.) Nam & cum Atheniensibus bellum gessit imperantibus Græcis antiquitus (olim) ac deinceps cum Lacedæmoniis (bellum gessit imperantibus Græcis.) & paulatim ad potentiam peruenit magnam, & cognatas ciuitates superauit. Fuit enim in Thracia, magna quodam modo gens Chalcidica. Porrò Olynthij inita societate cum Philippo Macedonum rege, & belligerantes vna cum eo (coniunctis copiis) aduersus Athenienses primitus, & cum accepissent à Macedone partim Anthemuntem, vrbem controuersam (de qua erat controuersia & contētio) Macedonibus & Olynthiis: partim Potidæam (vrbem) quam Atheniensibus obtinentibus Philippus expugnatam Olynthiis tradidit. Postea suspectum habere ceperunt regem, cernentes eius celerem & magnam amplificationem, ingenium autem parum fidum. Porrò cum obseruassent eum peregrè profectum (peregrinantem) missis legatis ad Athenienses, composuerunt cum ipsis bellum, facientes hoc contra fœdera, inita (quæ habebant) cum Philippo. συνετέθειτο *conuenerat enim (pactum erat)*

(συνετέθεντο pepigerant) (pacti erant) & communiter bellum gerere, aduersus Athenienses, & si quid aliud visum fuisset communiter pacisci. Cæterum Philippus, dudum quidem causam contra eos (in eos) quærens (expetens) tum verò hanc nactus, bellum intulit (ipsis) vt qui fœdera violassent, & cum sui ipsius hostibus amicitiam contraxissent (habitis libationibus fecissent.) Illi verò miserunt legatos Athenas pro auxilio, quibus Demosthenes patrocinatur, suadens succurrendum esse Olynthiis. Atq; (scilicet in confirmatione) dicit, Olynthiorum salutem, Atheniensium esse securitatem. saluis enim Olynthiis, nūquam inuasurum in Atticam Philippum, sed Athen. liberum fore, nauigandi in Macedoniam, & illic belligerandi. Si verò à Philippo subacta fuerit hæc vrbs apertam (laxatam) esse viam regi in Athenienses. dicit præterea, Philippum non insuperabilem esse ita, vt existimetur. confirmans contra eum Athen. differit etiam de pecunia publica, consulens eam facere militarem pro theatrali. Et cum hæc consuetudo non admodum nota sit, qua vtebantur Athenienses, necessitas (est) (eam) explicare. Cum non esset antiquitus theatrum lapideum apud eos, sed tabulata lignea coagmentarentur, & cū omnes locum occupare festinarent, tum verbera fiebant, tum interdum etiam vulnera. Id prohibere cupientes præfecti (magistratus) Athen. venalia fecerunt (fieri fecerunt) loca, & vnumquemque dare oportebat duos obulos. & qui persoluisset spectaculum (spectandi ius) vt haberet. ne verò pauperes viderentur sumptu grauari, ex ærario accipere vnumquemq; constitutum est

binos illos obulos. Inde itaque iſta conſuetudo initium ſumpſit. proceſsit autem eo vſq;, vt non ad hanc (rem) tantum acciperent, ſed ſimpliciter (in vniuerſum) omnem publicam pecuniam diuiderent. Vnde etiam in obeundis expeditionibus ſegnes facti ſunt. Olim enim qui militabant (milites) ſtipendium à Republica accipiebant, tunc verò in ſpectaculis, & feſtis domi manentes, diuidebant pecuniam. Non amplius ergo volebant exire militatum, & periclitari. Quin & legem tulerunt de theatrali iſta pecunia, mortem minitantem ei qui retuliſſet eam transferendam ad priſtinum ordinem, & faciendam militarem. quocirca Demoſthenes cautè attingit huius rei conſultationem. & cùm interrogaſſet ſeipſum: túne cenſes hanc (pecuniam) eſſe militarem? infert, non per Iouem equidem: Hæc de pecunia theatrali. Diſſerit item Orator etiam de vrbanis copiis, petens vt ipſi (ciues) militent, neque per peregrinos milites, vt conſueuerant, ſuppetias ferant. Hanc enim cauſam eſſe dicit detrimenti Reip. capiendi, (quod Reſpub. perdita ſit.)

OLYNTHIACA

ORATIO PRIMA.

Ro magna pecunia(loco magnæ.) vos electuros existimo, Ath.si constaret exitum (finem, euentum) (illarum rerum) de quibus nunc deliberatis vtilem fore Reipublicæ. Cum igitur hoc ita sit, conuenit libēter (vos) velle audire(eos)qui volunt dare consilium. Non enim solum, si quis adsit meditatus aliquid vtile, illud vbi audiueritis amplecti debetis, sed etiam vestræ fortunæ(esse) existimo, multa necessaria nonnullis in mentem venire vt ex tempore dicant. Vt ex omnibus (dictis) facilis delectus ipsius vtilitatis vobis fiat. Hoc itaq; præsens tēpus, Ath. tantum non (i. ferè) loquitur vocem emittens, (voce edita) quod res istæ vobis suscipiendæ sint (res istas vobis capessendas) si modo de salute (αὐτῶν) vestra ipsorum curam geritis. (αὐτῶν) earum rerum. Verum haud scio, quonam modo nos videmur mihi affecti esse erga has(res.) Sunt igitur hæc quæ ego censeo. (hæc igitur mihi videntur.) Iam primum decernenda esse auxilia (plebiscito facto decernere auxilia) & apparatum instruēdum esse quàm celerrime, (via proxima) vt hinc(ex hac ciuitate,) nec faciatis idem quod & antea(fecistis) (i. ne amittatis occasionem rerum agendarum vt antea) (ne idem patiamini:)

(ne

(ne idem accidat,&c.) Deinde legationem mittendam, quæ hæc dicat (Olynthiis) & intersit negociis. Quoniam hoc maximè est metuendum, (est metus) ne Philippus, cum sit versutus, & homo vehemens in rebus agendis: partim, cedēdo, quando ita res tulerit: partim, minitando, nam merito fide dignus haberetur: partim, nos criminando, & absentiam nostram, auertat, & auellat aliquid de summa rerum. Veruntamen Athen. percommodè (scil. accidit) istud: quod expugnatu difficillimum est in rebus Philippi, idem optimum (sit) vobis. Nam quod ille, cum vnus sit, est omnium dominus, & fandorū, & nefandorum, simulq; dux, & princeps, & quæstor, & (quod) ipse vbiq; adest exercitui: ad celeriter & tempestiue res bellicas conficiendas multum valet: sed ad reconciliationes, quas ille libens faceret cum Olynthiis, contrarium est. Notum enim est Olynthiis, quod nunc non pro gloria, neq; de parte agri bellum gerunt, sed (de) euersione, & seruitute (mancipatione) patriæ. Atq; sciunt, tum quæ ille fecerit ciuibus Amphipolitanis, qui ei vrbem dediderunt: tum (quæ fecerit ciuibus Pydnæis, qui (eum) exceperunt: & in summa, infida res est, opinor, ipsa tyrannis (regia potestas) liberis ciuitatibus: præsertim si etiam finitimam regionem teneant. Hæc igitur cum cognita habeatis, Ath. & cætera omnia, quæ necessaria sunt in animo cogitetis: dico (vos) oportere velle (voluntatem agendi habere) & excitari (exacui) & bello ani-

mum intendere, si aliàs vnquam, certe nunc. pecuniam conferendo promptè, exeundo militatum, nihil denique prætermittendo. Neq; oratio, neque excusatio amplius vobis relinquitur, quò minus facere velitis ea, quæ necessaria sunt. Nunc enim quod omnes vulgo iactabatis: Olynthios hostes faciendos esse Philippo (alienandos à Philippo.) euenit sua sponte. idque vt vobis maximè conducat. Nam si à vobis persuasi suscepissent bellum, lubrici socij (essent) & aliquò vsque (ad aliquod tempus) hæc statuta habuissent, fortasse: postquam verò, oderunt (cum) propter querelas erga sese (calumnias) verisimile est firmã inimicitiam eos habituros, propter ea, quæ metuunt, & perpessi sunt. Non decet ergo talem, Athenienses, oblatam occasionem amittere, neque facere idem, quod iam sæpenumero antea fecistis. Nam si, quando redieramus post opem latam Euboeensibus (auxiliati) & adessent ex Amphipolitanis Hierax & Stratocles, in hoc ipso suggestu, hortantes vos classe exire, & in fidem vestram assumere vrbem: eandem nos præstitissemus, etiam pro nobis ipsis, alacritatem, (animi promptitudinem) quàm sanè (præstitimus) pro Euboeensium salute, obtinuissetis profectò Amphipolim tum, & ab omnibus, quæ insecuta sunt fuissetis liberati negociis. (nam si præstitissemus:). Et rursus, quando Pydna, Potidæa, Methone, Pagasæ & aliæ vrbes (πόλλα scilicet τὰ χωρία) ne singu-

ſingulas commemorans moram traham: obſideri renunciabantur, ſi tunc (inquam) ex iis primæ cuique, alacriter, & vt decebat opem tuliſſemus ipſi, faciliore & multo humiliore nunc vteremur Philippo. Nunc verò, dum hoc quod præſens eſt (præſentem occaſionem) ſemper amittimus, & ea quæ futura ſunt putamus vltrò rectè ſeſe habitura, & auximus, Athenienſes, Philippum nos (ipſi) & effecimus talem tantumque, quantus nullus adhuc rex fuit Macedoniæ. Nunc verò occaſio adeſt, quæ? & iſta ſcilicet Olynthiorum ſponte ſua Reipublicæ, quæ prioribus illis nulli eſt inferior. Ac vt mihi videtur, ſi quis, Athenienſes, iuſtus iudex conſtitutus, eorum, quæ à diis nobis beneficia præſtita ſunt: quamuis multa non ſint vt conueniebat: tamen magnam habere deberet ipſis (diis) gratiam, meritò: Etenim quod multa perdita ſint tempore belli (per bellum) noſtræ negligentiæ quis attribuat, iure, quod verò, non dudum hoc (nobis) acciderit, & quod apparuit quædam nobis ſocietas (oblata eſt) quæ eiuſdem ſit momenti cum iis (quæ bello amiſimus) (quæ iis par & æqualis ſit) ſi velimus vti, equidem ponerem (exiſtimarem) beneficium diuinæ beneuolentiæ. Sed, opinor, fermè ſimile eſt, quod etiam in pecuniarum acquiſitione, (poſſeſſione) (ſcilicet accidit.) Si enim, quantum quis acceperit, tantum etiam conſeruet, magnam habet fortunæ gratiam. Si verò, imprudens

consumpserit, simul insumpsit memoriã gratiæ habendæ fortunæ. (i. obliuiscitur gratiam habere fortunæ.) Sic etiam est in actione rerum. qui non rectè vtuntur occasionibus, neq; si quid boni accidat à diis meminerũt. Nam ad vltimum euentum, singula quæ ante acciderunt, plerunq; iudicãtur. (comparatione facta ad euentũ: ex euẽtu.) quare, Ath. etiã vos oportet vehemẽter curare de reliquis, vt hæc corrigentes hanc rerum gestarum infamiam (dedecus) exteramus. Si verò, Athen. proiecerimus etiam hos homines, deinde Olynthum ille euertet, dicat aliquis mihi, quid prohibebit amplius eum progredi quocunq; velit? Vtrum aliquis vestrum reputat, Ath. & spectat modum, per quem magnus factus est, cum à principio infirmus esset Philippus? Primum Amphipolim nactus, postea Pydnam, rursus Potidęam, Methonem iterum, deinde Thessaliam inuasit. Postea Pheras, Pagasas, Magnesiam, omnia cum administrasset quo volebat modo abiit in Thraciam, deinde illic, regibus, aliis quidem eiectis, aliis autem constitutis, ægrotauit, rursum facilius habens, non ad facilitatem animi declinauit, sed statim Olynth. aggressus est. Porrò omitto expeditiones illius, quas suscepit in Illyrios, & Pæones, & aduersus Arymbam, & quocunq; aliquis dicere queat. Cur igitur, dicat aliquis, hæc nobis nunc dicis? vt cognoscatis, Athen. & sensu percipiatis, vtrunque: tum proiicere singulatim semper aliquid de statu rerum, quàm inutile sit:
tum

tum (vt cognoſcatis) ſtudium in rebus agendis, quo Philippus erga omnes vtitur, & (in quo) ſimul vitam degit (conſeneſcit,) præ quo non eſt vt contentus rebus geſtis, conquieſcat. Quod ſi, ille quidem, ſtatuit, ſtatuetque in poſterum, ſemper aliquid maius præſentibus bonis agendum eſſe: vos autem (ſtatuiſtis) nullā actionem è contra capeſſendam eſſe fortiter, videte, ad quem tandem finem hæc peruentura eſſe, ſpes ſit. (ſperandum ſit.) Per deos (quæſo) quis veſtrum adeò ſimplex eſt, qui ignoret illinc bellum huc peruēturum, ſi negligentes fuerimus? Atqui ſi hoc euenerit, vereor, Ath. ne eodem modo, quemadmodum ij qui æs alienum contrahunt facile ſub magnis vſuris (obligati magno fœnore) cum abundarint (cum copia rerum vſu ſint, modico tempore, poſtea etiam pignoribus (auitis bonis) cedunt: Sic & nos, (vereor Athen.) (ne) ſi diu fuerimus ſocordes, & (ſi) omnia ad voluptatem quæramus, poſtea in neceſſitatem veniamus pati (facere) multa & grauia, (eorum) quæ nolimus. & (ne) periclitemur de iis quæ ſunt in hac ipſa regione. At reprehendere quidem, fortaſſe dicat aliquis, facile & cuiuſuis eſſe: ſed pronunciare ſententiam de rebus præſentibus, quid facto opus ſit, id eſſe Conſultoris (Oratoris.) Equidem non ignoro, Ath. hoc, quod vos ſæpenumero, nō autoribus rerum, ſed iis qui poſteriores (vltimi) de rebus dixerint, iraſcimini, ſi quid non ex ſentētia euenerit. Non tamen exiſtimo oportere, priua-

tam ſecuritatem reſpiciētem tergiuerſari (remiſſius agere) in iis, quæ vobis cōducere exiſtimem. Cenſeo igitur dupliciter ſuccurrendum eſſe rebus à vobis: partim conſeruando vrbes Olynthiis, & mittendo milites qui id efficiant: partim infeſtando regionem illius, tum triremibus, (claſſe,) tum aliis militibus. quod ſi alterutrum horum parum curaueritis, (neglexeritis) vereor ne irrita vobis hæc expeditio ſuſcipiatur. ſiue enim vobis regionem illius infeſtantibus, tolerans hoc, Olynthum ſibi adiunget, facile in propriam regionem reuerſus vlciſcetur iniurias. Siue, ſi auxilium ſolum feratis ad Olynthum, cernens extra periculum eſſe res ſuas domi, aſſidebit, & inſidiabitur rebus, ſuperabit tandem obſeſſos. Oportet igitur magna, idq́ue bipartitò eſſe auxilia. Atque de auxiliis quidem hæc ſentio: cæterum de re pecuniaria (de comparatione pecuniarum.) Eſt, Athenienſes, pecunia vobis, eſt. quanta nullis aliis hominibus, militaris. hanc verò vos, per vt vultis ſumitis. Si igitur, hanc militibus reſtituetis, nulla inſuper vobis opus eſt pecunia. ſin minus, inſuper opus eſt. Immò verò quauis pecunia planè opus eſt. Quid ergo? dicat aliquis, tu legem ſancis hanc eſſe militarem? Per Iouem, minimè equidem. Ego enim exiſtimo milites oportere inſtrui, & hanc (pecuniam) eſſe militarem, & vnum eundemq́ue ordinem eſſe, tum acci-

accipiendi(scilicet pecuniam)& faciendi ea quæ sint ex officio, (pro vno eodemque haberi debere accipere,& laborare.) Vos autem sic tenere sine negociis (id est gratis, nullo pro labore) accipitis ad festa (ad ludos.) Est igitur reliquum, opinor, vt omnes conferant (pecuniam) si multa opus sit multam, si modica modicam. Opus enim est pecunia, & absque ea nihil potest effici rerum necessariarum. Dicunt verò alij, etiam alias quasdam pecuniæ comparandæ rationes, ex quibus eligite, quæcunque vobis conducere videatur, & dum tempus est capessite rempublicam. Porrò operæ precium est in animo cogitare, & reputare, in quo (loco) res Philippi nunc sint constitutæ. neque enim, vt videntur,& aliquis dicat, non diligenter considerans, præclarè,(decorè,)neque quàm optimè res præsentes ei(se) habent, neque ille hoc bellum vnquam mouisset, si putasset sibi belligerandum fore. sed, quasi irruens (primo aditu) sperabat omnia tunc negocia confecturum, ac deceptus est. Hoc iam primum ipsum perturbat, (quod) præter animi sententiam accidit, & magnum animi mærorem ei affert. Deinde (ipsum perturbant)ipsi Thessali. Ij enim infidi fuerunt nimirum natura (per se,) cum semper omnibus hominibus, tum præcipuè, quemadmodum fuerunt,(ita)etiam nunc sunt huic (erga hunc.) Etenim Pagasas decreuerunt ab eo repetere: & Magnesiam prohibuerunt munire. (munitione

firmare.) Audiui etiam ego à quibuſdam, quod neq; amplius ei concedere velint vſumfructum capere de portubus,& de foro (ne fruatur portoriis & vectigalibus de fori mercatibus) reſpublicas enim Theſſalorum, ab iis oporteat administrari,non Philippũ accipere. quod ſi iis pecuniis priuatus fuerit,in anguſtum admodum alimenta(ſtipendia) conducticiis militibus ei (in illius incommodum)adducentur. Quin etiam Pæonem,& Illyrium, deniq; iſtos omnes putandum eſt libentius ſui iuris,& liberos eſſe,quàm ſeruos. Etenim inſueti ſunt (non conſueuerunt) alicui obtemperare. Et(Philippus)homo eſt iniurioſus, vt ferunt. Et per Iouem non incredibile eſt fortaſſe. nam felicitas(res ſecundæ) præter dignitatem,occaſio eſt deſipiendi imprudentibus. quare ſæpenumero videtur conſeruare bona,difficilius eſſe quàm comparare. Conuenit igitur Ath. vos importunitatem (iniqua tempora) illius veſtram opportunitatem putando, cupide ſimul, ſuſcipere res,& legationes mittere quo opus eſt. (ad quæ χωρία loca neceſſe eſt.) & militare vos(ipſos,)& incitare alios omnes,cogitantes,quod ſi Philippus talem occaſionem nactus eſſet aduerſus nos,&(quod ſi)bellum fieret propè regionem (noſtram)quàm cupidè putatis ipſum cõtra nos profecturum? Deinde nõ erubeſcitis,quod neutiquam audetis ea facere oblata occaſione,quæ paſſuri eſſetis ſi ille poſſet? Preterea, Ath. neq; hoc vos lateat, quod nunc optio vobis datur, vtrum

vos

vos illic oporteat bellum gerere, an apud vos illum? Nam ſi Olynthij reſtiterint, vos illic belligerabitis,& regionē illius infeſtabitis: patria(veſtra)& propria hac regione ſecurè fruentes. Si verò illos(Olynthios) Philippus occupauerit, quis amplius(poſthac)ipſum prohibebit huc proficiſci? Thebani? ne nimium acerbum ſit dictu,etiam ſimul irruptionem facerent libēter. At Phocenſes? qui propriam regionem non poſſunt tueri,niſi vos ſuccurratis. Aut alius quidam? atqui, mi amice,non volet. abſurdiſſimum itaque eſſet (ex abſurdiſſimis) ſi, quæ tunc ſtultitię reus,(quę nunc ſatis imprudenter) tamē eloquitur,ea cum poſſet,non faceret. Atqui, quàm ſint diuerſa hic an illic gerere bellum, ne verbis quidem inſuper egere exiſtimo. Si enim vos ipſos oporteret triginta tantum dies foris eſſe, & ea ex agro accipere,quantum neceſſe eſt (accipere eos) qui vtuntur exercitu:nullo hoſte exiſtente in eo agro,inquam:exiſtimo, plus damni accepturos agricolas veſtros,quàm (ea ſint) quæcunque inſumpta ſunt in totum bellum,quod antea geſtum eſt. Quod ſi iam bellum aliquod venerit, quantum exiſtimandum eſt detrimenti acceptum iri? Accedet etiam petulantia (militum) & præterea rerum geſtarum turpitudo, nullo detrimēto minor,certe prudentibus & cordatis. Omnia igitur hæc cum ſimul intelligatis, decet vniuerſos vos opem ferre,& bellum illuc depellere,diuites quidem, vt pro multis, quæ honeſtè poſſident

(meritò) (iure) pauca insumentes, reliquis securè fruantur: Iuuenes verò, qui in ætate militari sunt, vt experientiam belli gerendi in Philippi regione adepti, formidabiles custodes patriæ, dum salua & incolumis est, euadant: Oratores autem, vt rationes rerum in Repub. gestarum ipsis faciles sint, quoniam qualescunque res vos circumsteterint, tales iudices rerum gestarum ipsis eritis. Felicia autem vtinam sint, omnium gratia.

Finis Orationis primæ.

LIBA-

LIBANII ARGVMENTVM ORATIONIS OLYNTHIACÆ SECVNDÆ.

Athenienses receperant quidem legationem Olynthiorum, & auxilia mittere eis decreuerant, sed cunctantibus (illis) in expeditione, & metuentibus quasi bello insuperabilis esset Philippus, in medium progressus Demosthenes conatur confirmare populum, ostendens quàm infirmæ res Macedonis sint. Etenim sociis suspectum eum esse dicit, & propriis viribus non potentem. Macedonas enim per se infirmos esse.

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA SECVNDA.

IN multis quidẽ (aliis rebus) aliquis videre possit, Athen. vt mihi videtur, deorum beneuolentiam innotuisse reipub. non minimè autem (sed maximè) in rebus præsentibus. Nã quod hostes Philippo facti sunt, qui tenent & finitimam regionem, & potẽtiam aliquam, & quod omnium maximum est, qui sententiam talem habent de hoc bello, vt fœdera cum illo, primum quidem infida, deinde patriæ suæ euersionem esse existimẽt, felici alicui, & diuino prorsus beneficio consimile est. Conuenit igitur, Athen. istud iam vos ipsos considerare, ne videamur erga nos ipsos deteriores esse, quam sint res pręsentes. quoniam

turpe est,imò turpissimum, nō solum ciuitatum & locorū,quibus olim dominati sumus esse proditores(videri negligere) sed etiam eorum,quæ à fortuna comparata sunt, tum sociorum, tum occasionum. Verum, Athenienses, Philippi vires commemorare, & per istas orationes adhortari vos ad officium faciendum (ad res gerendas) non rectum esse puto.quid ita? quia mihi videntur omnia, quæ aliquis dicere queat de iis, illi quidem deferre honorem,vobis verò non bene gesta esse. is enim quo plura supra dignitatem suam gessit,eò admirabilior apud omnes existimatur. Vos verò, quo peius quàm conueniebat vsi estis rebus, eò maiori turpitudini obnoxij estis. Hæc igitur prætermittam. Etenim, si quis verè, Athenienses,cōsideret, hinc magnum ipsum videat factum esse,non à seipso. De quibus igitur(rebus) ille (Philippus) gratiam debet iis,qui pro se rempub.gesserunt:&(de quibus)vos oportuit supplicium sumere: de illis nunc non video tempus (esse) dicendi. quæ verò ab iis separata sunt,& optimū est vos omnes audiuisse, &(quæ) magna, Athen. contra illum probra videantur, volentibus rectè æstimare(rem,)ea dicere conabor.Igitur nominare(eum)periurum,& perfidū, absq; euidenti probatione rerum gestarum,conuitium inane esse aliquis dixerit meritò. sed omnia,quęcunq; vnquam egit cōmemorando,in iis omnibus cōuincere, tum breui oratione fit vt indigeat,tū puto vtile dictu, duas ob causas, partim,

tim,vt ille,quod & verũ eſt, improbus appareat: partim,vt ij,qui ſupra modũ perculſi ſunt animo, quaſi bello inſuperabilis ſit,videãt: quod omnia confecerit,(ea)quibus antea illudens (aſtu rẽ gerens)nunc amplificatus eſt,&(quod)ad ipſam finem res illi peruenerũt.Ego etenim, Ath. & ipſe exiſtimarem valde formidabilẽ eſſe & admirandum Philippũ,ſi cernerem eũ creuiſſe (auctum) iuſtè agẽdo.nunc autem contẽplans & conſiderans,inuenio(Philippũ)(ſibi)conciliaſſe:primum quidẽ noſtram ſimplicitatẽ (nos ſimplices Ath.) quo tẽpore nonnulli Olynthios repulerunt hinc, volentes nobiſcũ colloqui:hac re(τούτῳ)(nempe) dicẽdo,(Philippum) traditurũ nobis Amphipolim,&(dicẽdo)(Philippũ) effecturũ arcanũ illud (cõſilium)iam olim iactatũ:deinde verò(inuenio Philippum conciliaſſe ſibi)amicitiam Olynthiorum(hac re) quod expugnaret Potidæam, quæ noſtra erat,&(quod) nos quidem priores ſocios iniuria afficeret, illis verò traderet: nunc autem poſtremo (inuenio Philippum conciliaſſe ſibi) Theſſalos: (hac re) quod promitteret Magneſiam(ſe illis) traditurum, & reciperet (i. promitteret)bellum Phocenſe pro illis ſe geſturum eſſe. Deniq; nemo eſt eorum qui ipſo vſi ſunt, quem ille non deceperit.ſingulorum enim amentiam, eorum,qui ipſum non (ſatis)nouerãt,ſemper decipiens, & inſuper aſſumens, in hunc modum auctus eſt. Quemadmodum igitur per hos(per hæc)(iis artibus,)euaſit magnus, quando ſinguli

existimabãt vtile aliqud sibi eum effecturum: Ita debet ab iisdem (per eadem hæc) etiam deprimi iterum, quoniam omnia sua ipsius causa fecisse deprehensus est. Res igitur, Athen. ad hoc temporis (ad hũc articulum temporis) deductæ sunt. aut aliquis in medium progressus, mihi, imò, vobis ostendat: vel, quod ego hæc vera non dicam: vel, quod ij, qui semel decepti sunt, in reliquis fidem ei habituri sint: vel, quod Thessali, qui præter eorum dignitatem (indigne) seruitute oppressi sunt, nunc non libenter liberi fierent. Atqui si quis vestrũ hęc ita esse existimat, credit aũt ipsum res retenturũ per eum, eo quod pręoccuparit oppida, & portus, & huiusmodi alia, non rectè credit (existimat.) Nam cum res constituũtur (consocientur) ex beneuolentia, & eadem (eædem) conducunt omnibus, qui participes belli sunt, (tunc) homines collaborare, & ferre ærumnas, & perdurare volunt. Cum verò, ex auaritia (ex meliori conditione) & (ex) improbitate aliquis, sicut iste, potens fit (tunc) prima quæq; occasio, & paruum erratum (leuis offensio) omnia retrahit, & dissoluit (retroagit & rerum processum interpellat & abrumpit: Budæus.) Non enim est, non est, Athen. vt iniustus, & periurus, & mendax potentiam (regnum) firmam possideat, sed huiusmodi raro quidem (semel tantum) & breui tempore durant (resistunt) & valde florent per spem, (propter spes) (conceptis spebus) si ita euenerit, tandem verò deprehenduntur, & per sese dilabuntur.

tur.

tur. Vt enim ędificij, vt puto, & nauigij, & aliarum huiusmodi rerum, imæ partes (fundamenta) firmissimæ esse debent: Ita etiam actionum initia, & causas (subiectiones) veras & iustas esse cōuenit. Hoc verò nunc non inest in iis, quæ à Philippo gesta sunt. Dico igitur oportere vos simul, Olynthiis auxilia mittere, & pro vt quis dixerit optimè & celeberrime, ita mihi placet. Deinde (dico vos oportere) ad Thessalos legationē mittere, quæ alios quidem hæc doceat: alios verò incitet. Etenim nunc decreuerunt Pagasas repetere: & de Magnesia colloquia habere. Cogitate tamen hoc Athen. ne verba tantum legati nostri dicant, sed & opus aliquod ostendere possint, vobis cum exercitu egressis. Pro dignitate vrbis, & versantibus in rerum actione, quoniam omnis quidem oratio, si res desint, vanum quiddam videtur & inane, maxime verò, quæ à nostra vrbe proficiscitur. nam quo prōptius (promptissime) videmur ea (oratione) vti, tanto magis omnes ei (orationi) fidem non habent. Magna vero mutatio, & magna (rerum) innouatio osten denda est, tributum conferendo, militatum exeundo, omnia faciendo alacriter, si quis modo vobis attendat animum. Et si hæc volueritis, vt conuenit & oportet perficere: non solum, Athen. socij infirmi, & infidi esse Philippo videbuntur, sed etiam domesticum imperium & potentia debilis esse deprehendetur. In vniuersum enim Macedonica potentia & imperium, appendicis

quidẽ vice (pro parte additionis) eſt neutiquam paruum: quale fuit olim nobis (imperium Mac. appendicis vice) duce Timotheo aduerſus Olynthios: & (quale fuit) rurſus Olynthiis aduerſus Potidæam. hoc vtrunq; ſimul viſum eſt eſſe aliquid. (apparuit res magna.) Nunc verò Theſſalis laborantibus, & diſſidentibus, & turbatis, contra tyrannicam familiam auxilio fuit. Et quocunque quis, opinor, addiderit, quantumuis paruas vires, omnia iuuant. Ipſum verò (imperium Macedonicum) per ſe infirmum, & multis incommodis plenum eſt. Etenim ipſe (Philippus) omnibus iſtis (rebus) quibus aliquis magnum eum æſtimare poſſet, ſcil. bellis, & expeditionibus, adhuc infirmius ipſum (imperium) quàm natura (per ſe) fuit, ſibi ipſi effecit. Nolite enim exiſtimare, Athen. iiſdem (rebus) Philippum lætari, atque ſubditos: nam ille quidem gloriam expetit, & hoc æmulatur, & prçoptat, agendo & periclitãdo pati, quodcunq; acciderit (ſi quid accideret) anteponẽs vitę ſecuritati (rationi ſecurè viuendi) gloriã, partam perficiẽdo ea, quę nullus vnq̃ Macedonũ rex (ſcilicet perfecit, διεπράξατο.) Iſtis verò (ſubditis) nulla eſt participatio honoris, qui ab iſtis (Philippi ſtudiis) proficiſcitur. ſed vexati ſemper expeditionibus iſtis, obeundis ſurſum ac deorſum: moleſtia afficiuntur, & continenter affliguntur, neque in re ruſtica, neque in ſuis ipſorum facultatibus permittuntur vitam degere: neque quæ acquiſiuerunt ſic, pro vt poſſunt (acquirere ſcilicet

rapina)

rapina) ea habentes (permittuntur) vendere, clausis emporiis quæ in ea regione ſunt, propter bellum. Populus itaq; Macedonum quomodo affectus ſit erga Philippum, ex iis aliquis perſpiciat non difficulter. Iam verò peregrini milites, qui cum eo ſunt, & ſatellites, exiſtimantur (in exiſtimatione ſunt) quaſi ſint admirandi & in rebus ad bellum pertinentibus inſtructi & exercitati: Sed vt ego à quodam audiui eorum, qui fuerunt in ipſa regione, viro neutiquam ſolito mentiri: nullis (aliis) ſunt præſtantiores. Etenim ſi quis vir eſt inter eos, qui ſit peritus belli & certaminum, eos quidem ex ambitione omnes reiicere ipſum, dixit, cùm velit videri omnia opera ſui ipſius eſſe. nam præter cætera, etiam ambitionem hominis inſuperabilem eſſe (dixit.) Quod ſi quis modeſtus, aut iuſtus alioqui, quotidianam intemperãtiam vitæ, & ebrietatem, & ſaltationes obſcœnas, nõ poſſit ferre (dixit vir ille) aſpernari, & nihil fieri talem. Reliquos ergo circa illum eſſe latrones, & adulatores, & huiuſmodi homines, vt qui ſoleant inebriati ſaltare, tales (ſaltationes) quales ego nũc vereor apud vos nominare. Conſtat aũt hęc eſſe vera. Etenim quos hinc omnes expellebãt, quod multo nequiores eſſent q̃ pręſtigiatores: Calliam illum (dico) miniſtrum publicum, & huiuſmodi homines mimos (mimographos) ridiculorũ verſuũ, & poëtas (autores) turpium cantionum, quas in familiares faciunt, gratia deridendi, hos diligit & ſecum habet. Atqui hæc, & ſi quis parua

existimat, magna, Athen. indicia illius animi & infelicitatis sunt, prudentibus. Sed, vt arbitror, nunc quidem successus (rerum) tenebras offundit istis (rebus.) Nam prosperitates valent occultare (vehementes sunt ad occultandum) & præumbrare huiusmodi probra (vitia.) Si verò quid offenderit, tunc omnia illius diligenter inquirentur. videtur autem mihi, Athen. ostensurus breui (non ita longè post) si & dij voluerint, & vos velitis: Quémadmodum enim in corporibus nostris, quoad aliquis validus fuerit, nihil debile (putridum) singulatim sentit: postquam verò ægritudo aliqua acciderit, omnia mouentur. etsi ruptura, etsi luxatio, etsi aliud quiddam eorum, quę debilia sunt existat: Ita & ciuitatum, & tyrannorum, quo ad foris bella gerent, mala (vitia) plerisque sunt occulta: (τὰ κατὰ τοῖς πολλοῖς) (ea quæ ad multitudinem, populum, pertinent.) postquam verò finitimum bellum cõsertum fuerit, omnia reddit conspicua. Quod si quis vestrum, Ath. Philippum fortunatum cernens, ob hoc formidabilem ad debellandum putat, prudentis quidem viri cogitatione vtitur. magnum enim momentum, imò potius summa rerum, ipsa fortuna est in omnibus hominum negociis: veruntamen equidem si quis mihi optionem daret, nostræ ciuitatis fortunam præoptarem, potius quàm illius, volentibus vobis ipsis officiũ facere, vel paululum, (modicè,) longè enim plures occasiones ad diuinã beneuolẽtiam obtinendã video vobis

ad-

adeſſe, quàm illi. Verum, ſi diis placet, deſide-
mus, nihil agentes. Non licet autem ei, qui ipſe
ocio indulgeat, vel amicis quidem iniungere, vt
pro ſe aliquid faciant, nedũ ſcilicet diis ipſis. Non
igitur mirum eſt, ſi ille ipſe, cum militat, & labo-
rat, & ad omnia præſto adeſt, & nullam occaſio-
nem, neq; horam prætermittit, ſuperat vos cun-
ctantes, & plebiſcita facientes, & (de ſingulis cu-
riosè) percunctantes. Equidem iſtud non admi-
ror. Contrarium enim eſſet mirum, ſi nos nihil
faciendo, eorum, quæ belligerantibus conueni-
unt, ſuperaremus eum, qui facit omnia, quæ o-
portet. Verùm illud admiror, quod Lacedæmo-
niis olim, Athen. pro iure Græcorum reſtitiſtis, &
cum liceret vobis ſæpenumero multa priuata
(commoda) acquirere noluiſtis, ſed vt alij retine-
rent ius ſuum res veſtras inſumebatis tributum
conferendo, & pro aliis periclitabamini militan-
do: Nunc autem dubitatis militatum egredi, &
cunctamini tributum conferre pro veſtris ipſo-
rum facultatibus. Atq; alios quidem ſeruaſtis ſæ-
penumero vniuerſos, & ſingulatim ſingulos: ſed
rebus veſtris perditis, deſidetis: hæc admiror.
Et amplius ad hęc (miror) quod ne vnus quidem
veſtrum, Athen. poteſt reputare, quanto tempo-
re (quamdiu) bellum geritis cũ Philippo, & quid-
nam facientibus vobis omne illud tempus præ-
teriit? Nouiſtis enim nimirũ hoc, quod cunctan-
tibus vobis, alios quoſdam ſperãtibus (vobis) rem
geſturos, in ius vocantibus vos inuicem, iudican-

tibus,denuo ſperãtibus,fermè eadem,quę etiam nunc facientibus,tẽpus vniuerſum præteriit. deinde adeò incogitantes eſtis (ſenſu cõmuni caretis) Ath. vt per quas (actiones) ex bonis (rebus) res ciuitatis factæ ſunt malæ: per eas illas actiones ſperetis,ex malis eas bonas fieri poſſe? Atqui neq; conſentaneum,neque naturale eſt iſtud. Longè enim facilius eſſe ſolet, poſſidentes tueri (parta bona) quàm comparare omnia. Cenſeo igitur oportere conferre pecuniam, vos ipſos exire impigre,neminem in iudiciũ vocare(criminari) anteq̃ rerũ potiti fueritis. Tũc verò (cẽſeo oportere) ex ipſis factis iudicando, eos qui digni ſint laude, honorare,illos qui iniuſtè egerunt,punire: excuſationes autem tollere, & defectus ſtipendij (reſtantias) die Reſtans) (reliqua) qui per vos fiunt. Nõ enim licet acerbè inquirere, quin ab aliis geſtum ſit, niſi à vobis ipſis primum præſtitum ſit officium. Nam cuius rei gratia, Ath. putatis, hoc quidem bellum fugere omnes, quotquot emiſeritis duces,priuatim autẽ inuenire bella? Si quid veri etiam dicendũ eſt de ducibus. quoniam hic (Athenis) quidem prẹmia,pro quibus bellũ geritur, veſtra ſunt: Amphipolis ſi capta fuerit,ſtatim eam vos recipietis,pericula verò ducum propria ſunt,merces aũt nulla. Illic verò (in bellis externis) pericula minora,ſed cõmoda(ſalaria) ducum & militum (ſunt) Lampſacus, Sigæũ,nauigia quę ſpoliauerint.Itaq; ad hoc,quod vtile eſt ipſis, ſinguli abeũt. Vos verò,cùm reſpexeritis ad malum reip.

reip.ſtatum, duces in iudicium vocatis; quando verò, data dicendi facultate, neceſſitates (difficultates) audiueritis, eos dimittitis. Reſtat igitur vobis inuicem contendere, & diſſidere: aliis hæc perſuaſis, aliis alia, remp. autẽ (reſtat) detrimentum capere. Antea enim, Ath. tributum conferebatis per claſſes (ſecundũ ordines tribuum) nunc remp. adminiſtratis per claſſes. Orator dux eſt vtrorumq;, & Imperator ſub eo (eſt) & trecenti illi qui rempub. ſuſtentant, (οἱ βοησόμενοι, qui ita vocantur.) reliqui attributi eſtis, partim ad hos, partim ad illos. Oportet igitur hæc miſſa facientes, & veſtri iuris etiam nunc factos, liberum facere, & ius dicendi, & ius deliberandi, & ius agendi. Quod ſi aliis quidem, quaſi ex tyrannide veſtra, munus imperandi attribuetis: aliis verò, (attribuetis) cogi (vt cogantur) triremes inſtruere, tributum conferre, militare: aliis denique (attribuetis) decreta facere contra hos ſolũ, aliud verò nihil prorſus collaborare, nõ fiet à vobis quicquam in tempore, eorum quæ neceſſaria ſunt. ſemper enim ea pars, quæ iniuriam paſſa fuerit, vices ſuas non ſupplebit. deinde eos punire loco hoſtiũ vobis reliquũ erit. dico igitur ſummam (oportere) omnes conferre tributum, de illis quæ quiſque poſſidet, pro æqua parte: (oportere) omnes militatum exire per vices, donec omnes militaueritis: (oportere) omnibus in medium prodeuntibus dicendi locum dare, & (oportere) deligere optima quæq; eorum, quæ audiueritis, non quæ

ille,aut ille dixerit.Et ſi hæc feceritis,non Oratorem ſolum in præſens laudabitis, ſed etiam vos ipſos in poſterum. longè melius ſumma rerũ nobis ſe habente.(ſumma rerum in ſtatu longe meliore nobis conſtituta.)

ARGVMENTVM LIBANII: ORATIONIS OLYNTHIACÆ TERTIÆ.

Miſerant auxilia Olynthiis Athen.& aliquid præclare geßiſſe per ea videbãtur:idq́; ipſis annunciabatur.Populus valde lætus (erat,) & Oratores adhortabantur ad Philippi vltionem. Demoſth.autem veritus,ne confiſi,quaſi omnia (omnino) viciſſent, & ſatis iuſta auxilia miſiſſent Olynth.reliquorum(eorum quæ reſtabãt)paruam curam haberent, propterea progreſſus,acerbè carpit(ἐπισκώπτει)vel,(ἐπικόπτει, coercet, incidit,retundit)arrogãtiam eorum,& ad cautionem modeſtam animum traducit,dicens,nõ de Philippi vltione nunc ipſis eſſe Orationem(deliberationem)ſed de ſociorum ſalute.Sciebat enim,quod Athen. & alij fortaſſe nonnulli,ne res ſuas amitterent, curam habebãt,(curarent)(Athen.& alios curare)ſed (quod) de vlciſcendis aduerſariis minus ſolliciti erant. In hac oratione etiam manifeſtius attingit cõſultationem de pecunia theatrali & petit abrogari leges, quæ mulctam irrogant iis,qui cẽſent eam(pecuniam)fieri debere militarem.vt liberum & manifeſtum deliberare optima.

vt

(vt demõſtraretur)(proferretur) deliberatio optimorum.) Hortatur deniq; in vniuerſum vt excitentur ad æmulationem maiorum, & (vt) militent ſuis corporibus (ipſimet.) Et reprehenſione magna vtitur aduerſus populum, eo tum tempore diſſolutum, & aduerſus Demagogos, vt qui non rectè præſint reipublicæ.

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA TERTIA.

NON eadem mihi in mentem veniunt, Ath. ad cogitandũ, & cum ad res ipſas reſpicio, & cũ ad orationes (reſpicio) quas audio. Orationes enim de vlciſcendo Philippo, video haberi: vos autẽ (video) eò proceſſiſſe, vt oporteat proſpicere, (vt conſiderãdum ſit) ne (nos) ipſi prius (priores) detrimentum accipiamus. Nihil enim aliud mihi videntur qui talia dicunt, quàm errare, cum in mediũ afferũt vobis argumentũ (materiã) de quo deliberatis neutiquã verum (ſed alienũ.) Ego verò, admodum certò ſcio (optimè noui) aliquãdo licuiſſe reip. & ſua retinere tutò, & (licuiſſe) Phil. vlciſci. me enim verſante in rep. (ſub me) non ita pridem vtrunq; iſtud accidit. (agitatũ eſt.) at nũc perſuaſum habeo (perſuaſus ſum) hoc ſatis eſſe nobis anticipare (p̃ripere) primo quoq; tẽpore, vt ſocios ſeruemus. (ſi ſocios ſeruare poſſimus.) Nã ſi hoc firmũ fuerit (ſi hoc verè exiſtet) tunc etiam de illo, quomodo aliquis vlciſcatur illum, licebit conſultare. Sed antequam principiũ rectè cõſtitutũ fuerit (ſuppoſitum, fundatũ ſit) vanum eſſe

puto,de fine qualēcūq; habere orationē. Præſens itaq; tempus Ath.ſi alias vnquam,tunc præcipuè nūc,magna cura & cōſilio opus habet. Ego verò non quid conſulendum ſit de rebus præſentibus, difficillimum puto, ſed illud dubito, quo modo (qua forma) Ath.apud vos de iis dicendū ſit.nam perſuaſum habeo, ex iis, quæ præſens & audiens cognoui,vos plures res amiſiſſe (vobis elapſas eſſe)quod nolueritis officiū facere,q̃ quod non intellexeritis(nolendo,q̃ non intelligendo,i.ex negligentia potius,quàm ex inſcitia.)Rogo aūt vos, ſi libera voce(cum libertate) verba fecero,vt feratis,illud ſpectātes, quod vera dicam,& propter hoc(dicam)vt reliqua (quæ reſtant) meliora fiāt. Videtis enim,quod ad omne vitiū (ad quicq̄d eſt vitij)proceſſerūt pręſentia negocia,(pręſens reip. ſtatus)ex eo quod nonnulli ad gratiā (pro gratia) concionantur. neceſſarium aūt exiſtimo, pauca rerum præteritarum primū vobis ſuggerere, (in memoriam reuocare.) Meminiſtis Ath.quando renunciatū eſt vobis Philippū (Philippus renunciatus eſt)in Thracia obſidere Heræū oppidum, tertio aut quarto hoc anno(hoc triēnio, aut quadriennio.)Tunc igitur mēſis quidē erat μαιμακτ. October(Wolph.)September(Phil.Mel.)multis aūt verbis,& tumultu facto apud vos, decreuiſtis quadraginta triremes deducere, & vos ipſos (ciues)qui eſſent vſq; ad annū 45 conſcendere,& talenta ſexaginta conferre.Et poſthæc hoc anno elapſo(eſt)ἑκατ.Iunius:(eſt)μεταγ.Iulius:(eſt)βοηδρ:

Augu-

Auguſtus:eo menſe vix poſt initia Cereris,ablegaſtis Charidemũ habẽtem decem naues vacuas (ſ.ciuibus) & quinq; talenta argenti. Vt enim nunciatum eſt Philippum ęgrotare,& mortuum eſſe (nunciatus eſt ægrotans & mortuus)allatũ enim eſt vtrunq;,non amplius vllum tempus(eſſe)opis ferendæ exiſtimantes,dimiſiſtis: Athen.claſſem, (apparatum claſſis,præfectũ claſſis.) Erat autem iſta occaſio ipſa(ſumma rerum gerendarũ.)nam ſi tunc illuc auxilia miſiſſemus, quemadmodum decreueramus cupide,non negocium faceſſeret nunc nobis Phil.tunc ſeruatus. Verũ ea quæ tunc geſta ſunt,nõ aliter eſſe poſſunt(facta infecta fieri non poſſunt.)Nũc verò,alterius belli occaſio adeſt.quæ?iſta(ſcil.)propter quam ẽt de iis mentionem feci,ne eadem (vobis) eueniant. (ne eadem committatis.)quomodo igitur vtemur, Ath. ea? niſi enim opem feretis totis viribus,pro virili,ſpectate(quæſo)quonam modo vos (ipſi) adminiſtrabitis(geretis)omnia pro Philippo. Olynthij potentiam quandam (vires magnas)nacti erant, & res ita erant conſtitutæ: neq; Philippus aggredi audebat eos, neque ipſi Philippum. confecimus nos,& illi nobiſcum pacem: erat illud ceu impedimẽtum quoddã Philippo, ac moleſtum, ciuitatem magnã imminere (inſidiari) ſuis occaſionibus,nobiſcum reconciliatã.Exiſtimabamus hoſtes faciendos(Philippo)homines(Olynthios) omni modo.& ꝙ omnes iactitabant tũc,hoc nũç factũ eſt quomodocunq;. quid igitur reliquũ ſit,

Athen.prçterquam opem ferre fortiter & alacriter,equidem non video. Nam præter turpitudinem, quæ nunc circunſtant, ſi neglexerimus aliquam rem,neq; metum, Athen. paruum video, qui incumbat rebus futuris. animatis quidem Thebanis, ita vt animati ſunt erga vos: deſtitutis verò pecunia Phocenſibus: nemine autem impedimento exiſtente Philippo res præſentes euertenti, inclinandi ſe (quin ſe inclinet) ad hæc negotia. Atqui ſi quis veſtrum eo vſq; differt facere officium, (is) vult videre cominus mala, cum liceret audire alibi fieri, & (vult) auxiliatores ſibi quærere, cũ liceat nũc aliis eũ auxiliari. quod enim eò deducentur res, ſi præſentia proiecerimus, fermè ſcimus omnes ſcilicet. (ſine dubio.) At quod quidem oporteat auxilium ferre, dixerit aliquis, omnes ſtatuimus, & auxilium feremus, verum, quo nam modo, id dicito. Ne igitur Ath. miremini ſi quid dixero præter opinionem multorum (inopinatum vulgo, plæriſq;). legumlatores cõſtituatis, ſed tempore horum legumlatorum (ſub hijs legumlatoribus) ne feratis legem vllam. ſunt enim vobis ſatis multæ. ſed eas qui in præſens (ad rem præſentem) vobis nocent, abrogate. Dico autem eas, quę ſunt de theatrali pecunia clarè admodum. & nonnullas, quæ ſunt de militãtibus: quarum illæ quidem pecuniam militarem, iis qui domi manent aſſignant theatralem (diſtribuunt.) hæ verò, eos qui ordinem non ſeruant (militiam detrectant, inordinatos) indemnes

omnes conſtituunt (impunitatem concedunt.) deniq; & eos qui officium facere volunt, demiſſiori animo eſſe efficiunt. (abiectiores reddunt.) Poſtquam verò, hæc abrogaueritis, & viam tutam optima dicendi præbueritis, tunc quærite, qui promulget (ea) quæ omnes ſcitis eſſe vtilia. priuſquam hæc faciatis, ne cogitetis quiſnam dicendo optima pro vobis à vobis perire velit, nō. n. (vllū) inuenietis. prę ſertim cum hoc ſolum futurum ſit reliquum, vt patiatur inique aliquod malum, (is) qui hæc dixerit & ſciuerit, nihil autem iuuerit res; ſed & in poſterum magis etiam quam nunc, optima dicere formidabilius faciet. Atq; Athen. iubere oportet eos ipſos abrogare leges, qui eas promulgarunt. iniquum enim eſſet, gratiā, quæ totam læſit remp. ijs qui tum tulerunt adeſſe, (eſſe integram) odiū verò per quod omnes melius ageremus, ei nunc qui optima dixerit, mulctam fieri (damnum eſſe.) Antequam autem hæc præparetis, neutiquam, Athen. quēquam dignemini (patiamini, velitis) talem tantumq́ue eſſe apud vos, vt has leges tranſgreſſus pœnam non det: neq; adeò ſtultum, vt in præuiſum malum ſeipſum inijciat. Quin neq; illud vos ignorare oportet, Athen. decreta nullius eſſe precij, niſi acceſſerit voluntas, faciendi vobis cupide ea, quę decreta fuerint. Nam ſi decreta per ſe ſufficerent, aut cogere vos ea quæ conueniunt facere: aut perficere ea, de quibus ſanciunt: neq; vos multa decernendo, pauca (parū) imò nihil horum ageretis: neq; Phil. tanto iam tempore petulās & iniurius fuiſſet. Iamdudum enim propter decreta (per decreta) dediſſet pœnā.

ſed hæc non ita ſunt. Nam actio cum ordine poſterior ſit oratione & ſuffragijs, vi & efficacia prior & potior eſt. Hoc igitur (hæc actio) oportet adeſſe, alia vero abunde ſuppetunt. Etenim apud vos ſunt, Athen. qui poſſunt dicere (orare) quę conueniunt: & vos omnium acutiſſimi eſtis ad intelligendum ea quæ dicta fuerint, quin & agere poteſtis nunc, ſi rectè feceretis. quod enim tempus, aut quam occaſionem, Athenienſes, hac præſenti (occaſione) meliorem quæritis? aut quando, quæ oportet agetis, ſi non nunc? an non omnia noſtra oppida præoccupauit homo? quod ſi & hac regione potietur, omnium turpiſſima patiemur, (rem omnium turpiſſimam.) An non, iſti nunc bello præmũtur (hoſtili animo ſunt) quos ſi bellum gererent, prompte ſeruituros recepimus? an non hoſtis? an nõ obtinet veſtra? an nõ Barbarus? an nõ (eſt) quodcunq; quis (eũ) appellarit? Verum, per deos, cũ hæc omnia neglexerimus, & cũ tantum non eũ adiuuerimus, eo ipſo tum tẽpore, authores horũ qui nã ſint, queremus? non enim nos ipſos authores eſſe dicemus, id quod ego probè ſcio Neq; enim (Sicut .n. neq;) in belli periculis, fugientium quiſquam, ſe ipſum accuſat, ſed & imperatorẽ, & proximos quoſq;. & omnes potius. Sed tamen victi ſunt culpa omnium qui fugerunt ſcilicet, manere enim licuit ei qui accuſat, alios. quod ſi iſtud vnusquiſq; feciſſet, viciſſent. (Sic) etiam nunc, non dicit aliquis optima, aſſurgens alius dicat, non hunc accuſet. alius aliquis dicit meliora, hæc facite fauente fortuna, (bona.) At non iucunda (ſunt) iſta? non iam

iam in hoc ipſe orator iniurius eſt. niſi ſi oporteat votis agere(optauiſſe)omittet(iſtud.)Etenim optare, Athenienſes, facile eſt (votis agere) ei qui colligauerit in vnum omnia quæ quis voluerit breui (tempore. Deligere vero (delectum rerum habere)quando de rebus propoſita fuerit conſultatio, nõ perinde facile eſt factu, ſed oportet optima pro iucundis, ſi non vtrũq; liceat,amplecti.(arripere.) At ſi quis vobis poſſit theatralem pecuniam relinquere, & aliam pecuniam militarẽ docere,nonne iſte potior eſt? dicat aliquis, fateor equidẽ.ſi quidẽ ſit, Ath.Sed miror,ſi alicui vnquã hominũ aut accidit,aut accidet, ſi præſentẽ pecuniã inſumpſerit ad vſus non neceſſarios(ad ea quæ non oportet) vt abſenti pecunia abũdet ad vſus neceſſarios.(ad ea quę oportet.) Verum arbitror, vniuſcuiusq; voluntas multũ facit ad huiuſmodi rationes. quapropter facillimum omniũ eſt ſeipſum decipere quod enim vult hoc quiſq; etiã exiſtimat (ſibi fingit) credit(ſuſpicatur)Res autẽ ſæpenumero non ita natura ſua ſe habẽt.(ſuapte natura eſſe ſolẽt.) Conſiderate igitur, Ath.hæc ita,pro vt & res ipſæ admittũt(ferũt,) &(pro vt)quomodo)poſſitis exire militatũ &(quomodo)ſtipendiũ habituri ſitis.Non ſanè prudentium,neq; generoſorum eſt hominũ,pretermittẽdo aliquid quod ad bellũ attinet; propter penuriã pecuniarum, facile huiuſmodi probra ferre: neq; eſt prudentiũ,&c.contra Corinth.&Megar.correptis armis proficiſci, Philippũ aũt ſinere vrbes Græcanicas mancipare,ꝑpter egeſtatẽ cõmeatuũ militãtibus. Atq; hæc non temerè inſtitui dicere,vt qui-

buſdam veſtrûm inuiſus ſim(odio ſim.) Non adeo imprudẽs,neq; infelix ego ſum, vt inuiſus eſſe velim,nihil prodeſſe ſperans. Sed boni ciuis(eſſe)iudicò,publicam ſalutem eligere loco gratiæ,quæ in dicendo cõſiſtit.(reip.ſalutem præferre gratiæ quę eloquentia cõparatur.)Etenim audio oratores qui fuerunt tempore maiorum noſtrorũ,quemadmodum fortaſſe & vos(auditis)quos(oratores)laudãt quidem omnes qui huc procedũt (qui hoc in loco verba faciunt) imitantur autẽ non admodum: hoc modo & hac conſuetudine in rep. vſos eſſe:nẽpe, Ariſtidem illum,Niciam,cognominem mihi (Demoſthenem)Periclem. Ex quo verò (tempore) iſti apparuerunt(prodierunt)oratores,qui interrogant vos quid vultis? quid ſcribã? qua re vobis gratificabor ? propinata ſunt pro præſenti voluptate (prodita ſunt repẽtina,momẽtanea) & gratia reip. negotia & talia contingunt.& horum quidem res omnes honeſtè ſe habẽt,veſtræ verò turpiter. Atqui cõſiderate, Athen.quæ quis capita dicere queat rerum,quæ fuerunt ętate maiorum, & quæ ſunt ætate veſtra.Erit autẽ breuis & nota vobis oratio. non enim alienis vobis vtentibus exemplis,ſed domeſticis Athen.licet eſſe beatis. Illi igitur quibus non gratificabantur oratores, neq; amabant eos, quemadmodũ vos iſti nunc, quadraginta quinq; annis Græcis imperarunt non inuitis plus(plura) quam decem millia talenta in arcem coegerunt. parebat ipſis rex, qui hanc regionẽ(Macedoniam) tenebat,vt par eſt Barbarum Græcis.multa & præclara tropheą etexerunt,& pedeſtri exercitu,& naualibus

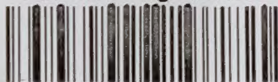
ualibus p̄lijs ipſimet (per ſe) militantes. Soli mortaliũ reliquerunt gloriã, partã reb. geſtis, ſuperiorem inuidentibus (non obnoxiã inuidiæ.) In rebus itaq; Græcanicis tales fuerũt. In rebus aũt, q̃ ad ipſam ciuitatẽ attinent, ſpectate quales (fuerint) tũ in publicis, tũ in priuatis. Publice quidem, ędificia & ornamenta (decora) huiuſmodi & tot (talia & tã multa) extruxerũt (ædificarunt) nobis templorũ, & quæ in tẽplis ſunt donariorũ, vt nulli poſterorũ excellentia relicta ſit. Priuatim verò adeò modeſti (ſobrij) fuerunt, & (adeo) vehemẽter in reip. cõſuetudine manebant, vt ſi q̃s veſtrũ forte nouit, Ariſtidis, & Miltiadis, & eius tẽporis illuſtrium (virorum) domum, quænã ſit (cuiuſmodi nã ſit) (quæ olim fuerit) videt (eã) nihil auguſtiorẽ eſſe domo vicini (ſui.) nam res ciuitatis (reip.) non adminiſtrabantur ab ipſis ad opulentiã (ad abundantiã) (ad luxuriã) ſed quiſq; exiſtimabat cõmune (bonũ) (remp.) augendã eſſe. Ex eo aũt, ꝙ res Græcorum fideliter: res diuinas, pie: res inter ſe mutuas æquabiliter adminiſtrabãt, magnam meritò conſequuti ſunt felicitatẽ. Tunc igitur, hoc modo ſe res habuerunt, illis vtentibus præſidibus, quos dixi (cũ illis vterentur p̄ſidibus.) Nũc verò quomodo vobis, ſub bonis (iſtis) (p̄ſidibꝰ) qui nũc ſunt, ſe res habẽt? nõne ſimiliter, aut cõſimiliter (fermè ſimiliter.) Ac alia quidẽ taceo, multa cũ poſſem dicere. Sed videtis omnes a quanta ſolitudine correpti: (parentheſis lõga ſequitur, & ὑπερβατον) (idq́; cũ Lacedæmonij quidem ſint perditi: & cum Thebani ſint occupati, (ſ. bello Phocẽſi) & cũ aliorum nemo ſit idoneus opponi nobis de principatu:

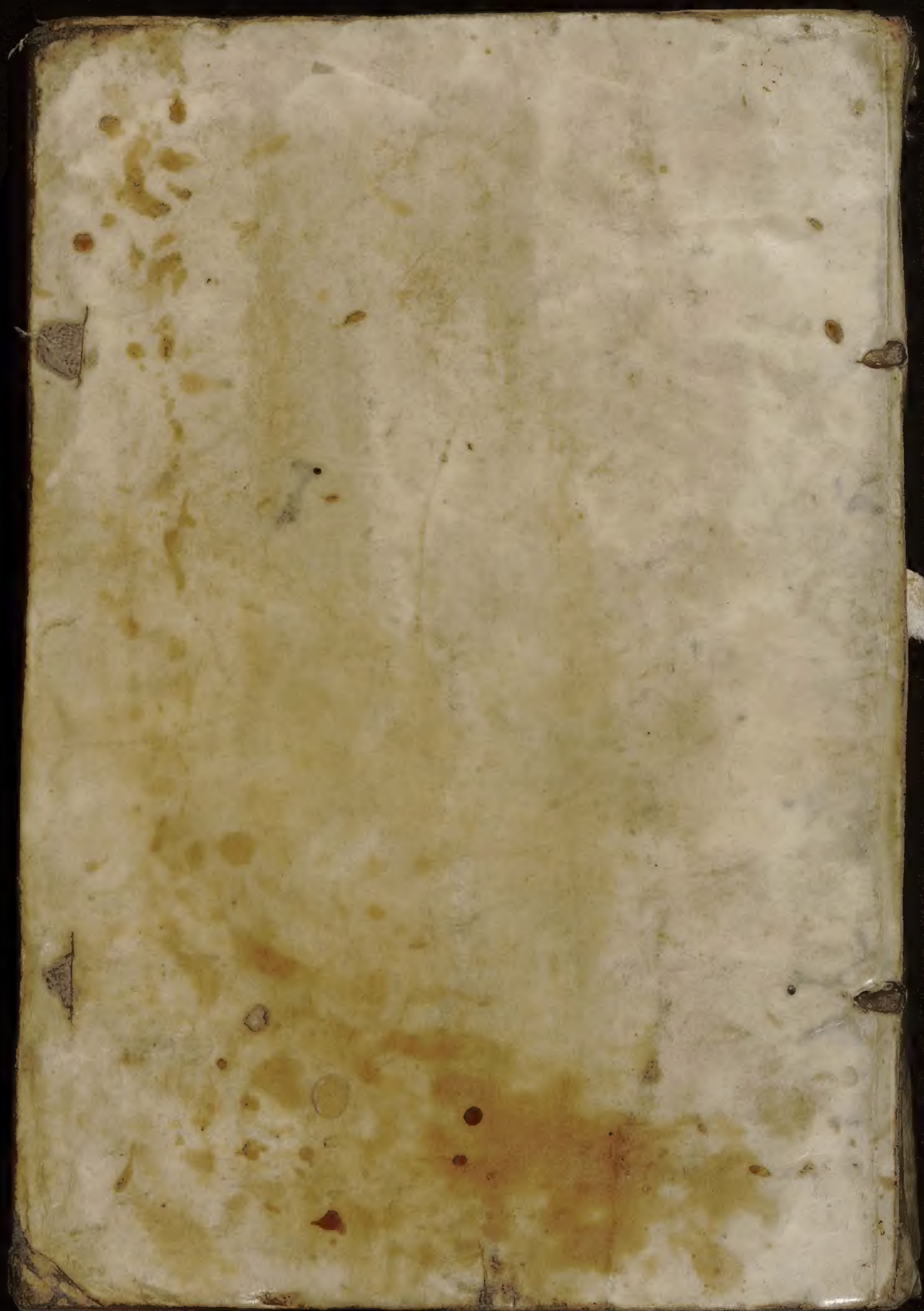
& cùm licuisset nobis tum res nostras tutò tenere, tum aliorum iura diiudicare) finis parentheseos.) priuati sumus quidem propria regione: & amplius quàm mille & quingenta talēta insumpsimus (plura quàm mille) ad rem nullam necessariā: & quos in bello socios parauimus, tempore pacis, amiserūt isti (sc. præsides vestri) & hostem in nos ipsos talem tantumq; exercuimus. aut in medium progressus aliquis dicat mihi, vnde aliundè potens factus est, quā à nobis ipsis Philippus? Sed heus tu, si hæc male, at ea, quæ in ipsa vrbe sunt (res vrbanę) nunc melius se habent? Ecquid aliquis dicere queat propugnacula, quę calce dealbamus (opere tectorio inducimus) & vias, quas instruimus, & fontes, imò nugas: Respicite quæso, ad eos, qui talia (munera) publice obeunt: quorum alij quidem ex mendicis diuites facti sunt: alij verò, ex obscuris clari: nonnulli autem priuatas ædes publicis ædificiis augustiores exædificarunt. quanta verò res vrbanæ deteriores factæ sunt, tantò res illorū adauctæ sunt. quænam horum omnium causa, & cur tandem omnia bene tunc habuerunt, & nunc nō recte? Primū quidem, quod populus ipse cum auderet (sustineret) militare, & dominus erat eorū, qui publica munera obibát (magistratuum) & dominus erat omniū bonorum, & singulis aliis gratū erat à populo participem fieri tum honoris, tū magistratus, tū boni alicuius: nunc contrariū (fit) domini quidem bonorū (sunt) qui remp. administrant, ac per hos omnia gerūtur: vos aūt, populus sc. eneruati, & mutilati (amputati) (i. priuati) opib. sociis, in ministri & appendicis vice estis,

eſtis,boni conſulentes ſi impertiant vobis portionem de theatrali pecunia: aut buculas ſi miſerint iſti: (βονδρόμια,i. prædã de militia, vt Chares fecit in feſtis βονδρομίοις.)Et quod oĩum minime virile eſt, inſuper fatemini debere vos gratiam pro veſtris ipſorũ beneficiis: Illi verò in ipſa vrbe incluſos vos ſubducunt ad iſta,& cicurãt manu aſſuetos ſibi facientes. Nunquã verò eſt(nunq̃ licet)arbitror, magnum & iuuenilẽ ſpiritum (generoſos animos) ſumere(eos)qui parua & praua agunt. qualiacunque enim ſtudia hominum fuerint,talem neceſſe eſt & ſpiritum(animos)habere. Per Cererem, non miratus ſim hæc, ſi mihi dicenti ferant maius damnum à vobis,quàm iis qui autores fuerunt,vt ea fierent. Non enim libertas loquendi de quauis re ſemper apud vos eſt. verum equidem quod & nunc fuit miror. Si igitur etiã nunc omiſſis iſtis moribus (abſtinentes ab) voletis & militare, & agere pro veſtra ipſorum dignitate,&(ſi) vtemini iſtis domeſticis facultatibus,pro occaſione ad externa bona, fortaſſe Ath. fortaſſe perfectum aliquod & magnum comparaueritis bonum, & ab huiuſmodi acceptionibus liberi fueritis,quæ ſimiles ſunt cibariis,quæ ægrotis a medicis dantur. Etenim illa (cibaria) neque robur indunt, neque mori ſinunt: Sic etiam ea,quæ diſtribuitis vos nunc,neq; tanta ſunt,vt vtilitatem aliq̃ ſufficientem habeant,neq; deſperatos aliud quiddã agere ſinãt,ſed ea ſingulorũ veſtrûm ſocordiã adaugent. Igitur tu dicis ſtipendiũ faciendũ ciuibus(pro ære merendũ ciuibus)dicet aliquis? Et ſtatim quidem, eundem ordinẽ omnium, Ath.

(debere esse dico) vt quisq; partem capiēs de communi (vel publica) pecunia, cuiuscunq; (rei) ciuitas opus habeat, ad hanc promptè vtilē seipsum exhibeat. Licet agere otiū? domi manēs melior es liberatus à faciendo aliquid turpe necessariò propter inopiam: Accidit aliquid tale quale & nunc? (melior es) ipse miles existens (militans) de iis ipsis acceptionibus, i. de pecunia theatrali) perinde vt iustum est, pro patria. Est aliquis vestrum extra ętatem militarem? iste quæ nunc inordinatè accipiendo nihil ꝓdest, ea seruato ordine (in æquo ordine) accipiat, omnia inspiciens & administrans quæ agēda sunt. In vniuersum, neq; adimens, neq; addens, præter pauca, cōfusione sublata, in eundem ordinem ciuitatē redegi, vt capiant, militent, iudicent, id faciant, quod quisq; per ætatē (facere) pōt. (accipiendi, militandi, iudicandi, faciendi) & cuius (rei faciendæ) occasio oblata sit, ordinē constituens (æqua conditione constituta.) Nō est vbi ego dixerim, ꝙ oporteat distribuere iis qui nihil faciūt, ea quæ sunt illorū, ꝙ officio functuri sunt: neq; (est vbi ego dixerim) (quod oporteat) vos ipsos torpere, & otiari, & egere (hæsitare) ꝙ, verò cuiusdā (alicuius) peregrini milites vincāt hæc percontari, hæc. n. nunc fiunt. Neq; reprehendo eum, qui facit aliquid vtile pro vobis. sed & vos ipsos ꝓ vobis ipsis velim agere hæc ꝓpter quæ alios honoratis: & (velim vos) non concedere: Ath. de ordine virtutis, quē nobis maiores multis periculis partum reliquerūt. Fermè dixi, quæ conducere puto. vos autem eligere velitis, quodcunq; & reip. & omnibus vobis sit profuturum.

Finis tertiæ Olynthiacæ.

Bodinus

De

Republica